הלכה ומנהג לאור דרך המאיר

מלכות ... **מלכות** ... **מלכות** ... **מלכות** ...

דנפישא כלומר • פירש רש"י ז"ל מתיירין משום דתמר ר"ש בן לקיש ס"ל דלפני הר"ל שמעון בן לקיש דין דשלמיהו דהכי ועוד דלא דמי כלל לפתיר נרגין ולמתיר לאיסורא הא לכן כרבה לא דקא מרחבה "דקתמר סיוע פסים גדולים ביחוד ושוקה לעוקר על החול ואין ט מרים לא כל קר והכי מסמנא ביהלכתי מהוך שלתם מינגו ומגגו ולין עוקה אלא כדי לרבו דפה קטן יש בו מדרס יוחר ממרכים כל אחר ואחר ובין בדיגין ובין דקיקין היינו כדי לרבו בגבד הגם לה שיון בעגיין אלא דגרגיין היינו גדולים ודקיקין קטנים והא דקאמר בכמוך משום דקא מרים מקום אלא גרוך הכי קאמר מחוך שעוקה כבדים גדולים אחי לתעבד יוחר מקרב"ש: [וע"י תוספות בפסחים לו: ד"ה ובין ד"ה: על]

מה שאין בן בביצה אמר ליה אנא בגרדיני סבירא לי דאמרי אף בביצה (ה) ומאי דעדיף דלמא מעברה ליה לאלול *דאמר רב חיננא בר כהנא מימות עזרא ואילך לא מצינו אלול מעובר: ואין אופין פרין בריצין אלא רקיקין: *תנו רבנן ב"ש אומרים אין אופין פת עבה בפסח ב"ה מתירין *וכמה פת עבה אמר רב הונא טפח שבן מצינו בלחם הפנים טפח מתקיף לה רב יוסף אם אמרו בדיוין יאמרו בשאינן דיוין אם אמרו בפת עמלה יאמרו בפת שאינה עמלה אם אמרו בעצים יבשים יאמרו בעצים לחים אם אמרו בתנור הם יאמרו בתנור צונן אם אמרו בתנור של מחתת יאמרו בתנור של חרס אמר רב יהודה בר אבא שאלית את רבי ביחוד הפיגים שפמיטן ותקונתן אינא אמר רב יהודה בר אבא אמר רב שאלית את רבי ביחוד ומנו דבינו הקדוש כאי פת עבה פת מרוכה ואבאי קרו ליה פת עבה משום דנפישא בלישה אי נמי באתריה דהאי חנא פת מרוכה פת עבה קרו ליה מכדי משום דקרמה שרוא דלא צריך דוא מאי אריא פתח אפי' בשאר ימים טובים נמי אין חבי נמי ותנא ב"ש דפסח קאי חנא נמי הבי ב"ש אומרים אין אופין פת *מרוכה ביום טוב וביה מתירין: **מתני'** *אף הוא אמר שלשה דברים לדקל מבכרין בית המטות ומניחין את המנעל בריוט ושישן נדי מקולק בלילי פרחים *והבמים אוסרין: **גמ'** אמר רב אסי מחלוקת לגבי אכל לדרוש דברי הכל מותרין: בית המטות ביום טוב ותנא ב"ש נמליאל מבברין אמר רבי אליעזר בר צדוק פעמים הרבה נכנסתי אחר אבא לבית רבן גמליאל ולא היו מבברין בית המטות ביום טוב אלא מבברין אותן מערב יום טוב ופורסין עליהם סדינין למחר בשאורחים נכנסין מסלקין את הסדינין ונמצא הבית מתבבר מאליו אמרו לו אם כן אף בשבת מותר לעשות כן ואין מניחין את המנעל בריוט ושל בית רבן גמליאל מניחין אמר רבי אליעזר בר צדוק פעמים הרבה נכנסתי אחר אבא לבית רבן גמליאל ולא היו מניחין את המנעל ביום טוב אלא מביאין עדרסקאות של ברזל ומעשנין אותן מערב יום טוב ופוקקין נקביהן מערב יום טוב למחר בשאורחים נכנסין פוחחין את נקביהן ונמצא הבית מתבנר מאליו אמרו לו א"כ אף בשבת מותר לעשות כן אלא אי, אתמר הבי אתמר אמר רב אסי *מחלוקת לדרוש אכל לגמר אסור *איבעיא להו מהו לעשן רב ירמיה בר אבא אמר רב אסור ושמואל אמר *מותר: רב דוגא אמר אמר מפני שמבבה אסור לה: רב נרגן ונימא מפני שמבעיר איל הרלתא מכבה וסופו מכעיר [אי' יהודה על נבי גחלת אסור על

מבורות השיש

מה שאין בן כביצה אמר ליה אנא בגרדיני סבירא לי דאמרי אף בביצה (ה) ומאי דעדיף דלמא מעברה ליה לאלול *דאמר רב חיננא בר כהנא מימות עזרא ואילך לא מצינו אלול מעובר: ואין אופין פרין בריצין אלא רקיקין: *תנו רבנן ב"ש אומרים אין אופין פת עבה בפסח *ב"ה מתירין *וכמה פת עבה אמר רב הונא טפח שבן מצינו בלחם הפנים טפח מתקיף לה רב יוסף אם אמרו בדיוין יאמרו בשאינן דיוין אם אמרו בפת עמלה יאמרו בפת שאינה עמלה אם אמרו בעצים יבשים יאמרו בעצים לחים אם אמרו בתנור הם יאמרו בתנור צונן אם אמרו בתנור של מחתת יאמרו בתנור של חרס אמר רב יהודה בר אבא שאלית את רבי ביחוד הפיגים שפמיטן ותקונתן אינא אמר רב יהודה בר אבא אמר רב שאלית את רבי ביחוד ומנו דבינו הקדוש כאי פת עבה פת מרוכה ואבאי קרו ליה פת עבה משום דנפישא בלישה אי נמי באתריה דהאי חנא פת מרוכה פת עבה קרו ליה מכדי משום דקרמה שרוא דלא צריך דוא מאי אריא פתח אפי' בשאר ימים טובים נמי אין חבי ותנא ב"ש דפסח קאי חנא נמי הבי ב"ש אומרים אין אופין פת *מרוכה ביום טוב וביה מתירין: **מתני'** *אף הוא אמר שלשה דברים לדקל מבכרין בית המטות ומניחין את המנעל בריוט ושישן נדי מקולק בלילי פרחים *והבמים אוסרין: **גמ'** אמר רב אסי מחלוקת לגבי אכל לדרוש דברי הכל מותרין: בית המטות ביום טוב ותנא ב"ש נמליאל מבברין אמר רבי אליעזר בר צדוק פעמים הרבה נכנסתי אחר אבא לבית רבן גמליאל ולא היו מבברין בית המטות ביום טוב אלא מבברין אותן מערב יום טוב ופורסין עליהם סדינין למחר בשאורחים נכנסין מסלקין את הסדינין ונמצא הבית מתבבר מאליו אמרו לו אם כן אף בשבת מותר לעשות כן ואין מניחין את המנעל בריוט ושל בית רבן גמליאל מניחין אמר רבי אליעזר בר צדוק פעמים הרבה נכנסתי אחר אבא לבית רבן גמליאל ולא היו מניחין את המנעל ביום טוב אלא מביאין עדרסקאות של ברזל ומעשנין אותן מערב יום טוב ופוקקין נקביהן מערב יום טוב למחר בשאורחים נכנסין פוחחין את נקביהן ונמצא הבית מתבנר מאליו אמרו לו א"כ אף בשבת מותר לעשות כן אלא אי, אתמר הבי אתמר אמר רב אסי *מחלוקת לדרוש אכל לגמר אסור *איבעיא להו מהו לעשן רב ירמיה בר אבא אמר רב אסור ושמואל אמר *מותר: רב דוגא אמר אמר מפני שמבבה אסור לה: רב נרגן ונימא מפני שמבעיר איל הרלתא מכבה וסופו מכעיר [אי' יהודה על נבי גחלת אסור על

מבורות השיש

מה שאין בן כביצה אמר ליה אנא בגרדיני סבירא לי דאמרי אף בביצה (ה) ומאי דעדיף דלמא מעברה ליה לאלול *דאמר רב חיננא בר כהנא מימות עזרא ואילך לא מצינו אלול מעובר: ואין אופין פרין בריצין אלא רקיקין: *תנו רבנן ב"ש אומרים אין אופין פת עבה בפסח *ב"ה מתירין *וכמה פת עבה אמר רב הונא טפח שבן מצינו בלחם הפנים טפח מתקיף לה רב יוסף אם אמרו בדיוין יאמרו בשאינן דיוין אם אמרו בפת עמלה יאמרו בפת שאינה עמלה אם אמרו בעצים יבשים יאמרו בעצים לחים אם אמרו בתנור הם יאמרו בתנור צונן אם אמרו בתנור של מחתת יאמרו בתנור של חרס אמר רב יהודה בר אבא שאלית את רבי ביחוד הפיגים שפמיטן ותקונתן אינא אמר רב יהודה בר אבא אמר רב שאלית את רבי ביחוד ומנו דבינו הקדוש כאי פת עבה פת מרוכה ואבאי קרו ליה פת עבה משום דנפישא בלישה אי נמי באתריה דהאי חנא פת מרוכה פת עבה קרו ליה מכדי משום דקרמה שרוא דלא צריך דוא מאי אריא פתח אפי' בשאר ימים טובים נמי אין חבי ותנא ב"ש דפסח קאי חנא נמי הבי ב"ש אומרים אין אופין פת *מרוכה ביום טוב וביה מתירין: **מתני'** *אף הוא אמר שלשה דברים לדקל מבכרין בית המטות ומניחין את המנעל בריוט ושישן נדי מקולק בלילי פרחים *והבמים אוסרין: **גמ'** אמר רב אסי מחלוקת לגבי אכל לדרוש דברי הכל מותרין: בית המטות ביום טוב ותנא ב"ש נמליאל מבברין אמר רבי אליעזר בר צדוק פעמים הרבה נכנסתי אחר אבא לבית רבן גמליאל ולא היו מבברין בית המטות ביום טוב אלא מבברין אותן מערב יום טוב ופורסין עליהם סדינין למחר בשאורחים נכנסין מסלקין את הסדינין ונמצא הבית מתבבר מאליו אמרו לו אם כן אף בשבת מותר לעשות כן ואין מניחין את המנעל בריוט ושל בית רבן גמליאל מניחין אמר רבי אליעזר בר צדוק פעמים הרבה נכנסתי אחר אבא לבית רבן גמליאל ולא היו מניחין את המנעל ביום טוב אלא מביאין עדרסקאות של ברזל ומעשנין אותן מערב יום טוב ופוקקין נקביהן מערב יום טוב למחר בשאורחים נכנסין פוחחין את נקביהן ונמצא הבית מתבנר מאליו אמרו לו א"כ אף בשבת מותר לעשות כן אלא אי, אתמר הבי אתמר אמר רב אסי *מחלוקת לדרוש אכל לגמר אסור *איבעיא להו מהו לעשן רב ירמיה בר אבא אמר רב אסור ושמואל אמר *מותר: רב דוגא אמר אמר מפני שמבבה אסור לה: רב נרגן ונימא מפני שמבעיר איל הרלתא מכבה וסופו מכעיר [אי' יהודה על נבי גחלת אסור על

מבורות השיש

על גבי חרס. שסיקתה: מותר. דכבוי ליכא והכערה נמי ע"י שיעור הוא כלומר יד ולכתא לאיקורא דקמוליה דקמוליה: דקמוליה בגבי מלמר מ"ד ולכתא לאיקורא דקמוליה: דקמוליה דמלמר: דכמה פת עבה. שקתיבו בית עבה: שבן מצינו בלחם הפנים. שהוא מעה כמלמרגן נאות מלה לאחר מלמר: ובעבי טפח כמנו לחם הפנים" יש לו פיים ואין פיים פחותין מטפח: בדיוין. של בית נרגנו שהין לומדים חריפים בדבר": פת עמלה. כ"י"ל בלש"ן שהיה שמן ג' מלות שיפה שפפוף בדבו ומחמם מלמת שמים שף מפם טעבו שלם שמחמת שמים (דף פ.): עצים יבשים. מקש"ן ל"ל בלש"ן שהיה שמן ג' מלות שיפה שפפוף בדבו ומחמם מלמת שמים שף מפם טעבו שלם שמחמת שמים (דף פ.): עצים יבשים. [בס"ר]

הגהות הב"ח (ה) תוס' ד"ה כי כבי ובו' ותיקן דבריו בגיר ב"ר

(מ"ר ש) ב"ש הוסי' ד"ה בדיוין בגיר ב"ר

(מגה מלה) (מגה מלה) (מגה מלה) (

ᚠᚢᚦᚩᚱᚳ ᚹᚪᚱᚢᚾᚷ ᚹᚪᚱᚢᚾᚷ ᚹᚪᚱᚢᚾᚷ

א״ח תקיר הלכות יום טוב

תקיר שלא לכבות ביום טוב. ובו יא סעיפים:

א״ל אמר (ס) לכבות דליקה ב״ש ואפי׳ אם רואה ביתו שנשרף אם אין שם סכנת נפשות א״ר ואין מכבה הבקעת נ. אפר׳ בר׳ שלא יתעשן הבית (א) או תקירה (ב) או כדי לשמש (ג) מתורה: כמה ויש מתרמים דוקא ב״ מם מאבר לגבל קפרקים בלא כבוי אבל מם מי מאבר לגבל קפרקים בלא כבוי מאבר לגבל [בפרלים ומרתיר ואין] מ״ב דוקא ומשכר ומדר] וכן מיכה לי מיקר וכן בבית מם דבקה מם ה״ מ״ ה״ מ״ מאבר לגבל מם מם ויפקיר מאבר לגבל

מאבר

מגולגל ב״ש מאחר בשבת (ד) ים מתירין מרב ולא שיך כאן גזירה מעשה מזכרת ומלא מלא מלא מ

[illegible]

[illegible]

(ג) אסור לכנות בשם אסור מאומה [כ"י כתב מלאכה מ"ש] (ר"ן ; ב"י ד"ה להשות הגר (ד) כגון דלדרדים השמן מן הפתילה חשוב כבוי ואסור ; וכן אסור ליקח פתילה מנר הדולק אפילו ליתנה בנר אחר (ה) שהרי כשמוציאה מיד הוא מכבה אותה : כתב הטור ו' בהסוף (ו) פתילה נר חלבי מי נ ו (ו) נר של שעות שרוצה להדליקו בירח וחוט עליו שלא ישרף כולו * יכול ליתן סביבו ; קדים (ו) שידליקנו דבר הבוער מלישרף בענין שיכבה כשיגיע שם : כתב רש"י מפרקין

[illegible]

[illegible]

[illegible]

מתריא משמא אסלן דמסם מיקמן בכסבר פרפלן סלב ולבנים אסלן דק ליבן מן מלים פרינבן ליב
מתריא משמא אסלן דמסם מיקמן בכסבר פרפלן סלב ולבנים אסלן דק ליבן מן מלים פרינבן ליב
ליבן דמסמנן המסר ן לגלגן מלוי המס בפרמסן סלב אסלן מאר דלקן מן מיקמן נמוד דמסר מן המקן
ליבן דמסמנן המסר ן לגלגן מלוי המס בפרמסן סלב אסלן מאר דלקן מן מיקמן נמוד דמסר מן המקן
מר כמה המולה מכם ולקן מן מר כמסמנמן מהרלי ומסמנמן מן לומר מלוגים ומן לומר מלוגים ומן המקן
מקמם דלקים כן דלקנן מן מיקמן מרמים מלבי מאמר לסור מן מיקמן מרמים מלבי מאמר לסור מן דלקי לכמם מסמנן
מרמים לבי מדרבנן דמ מנמלין דלקי מלבי מרמים מסמלי מאמר לב מקם מרמים מנמלין דלקי מלבי מרמים מסמר
מרים ומנמלי דלקי ם (יב) לן. מרמים מרמים מבנים: (יד) למבנל. מרמים ומלי המנים דלקן
לים דלקי מלבם ומרמים בן כמלי מרמים ומנמלי בם: (טו) ומרבר. מרמים ומנמלי דמקמן מלבים
מסרמים ומם מרמר בן מסמלם מלמלם לכמם בם: (טו) מרמר. מרמים ומנמלי דמקמן מלבים
מרמים ומם מרמר בן מסמלם מלמלם לכמם בם: (טו) מרמר. מרמים ומנמלי דמקמן מלבים

מם מרמים דם מם מרמים דם מרמר בן מסמלם מלמלם לכמם בם: (טו) מרמר. מרמים ומנמלי דמקמן מלבים
מרמים ומם מרמר בן מסמלם מלמלם לכמם בם: (טו) מרמר. מרמים ומנמלי דמקמן מלבים

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ג עוד כסם הרי״ף (צ״ו) יאבל במים שהוחמו (טו) מעי״ט מותר לרחוץ כל גופו אפילו כאחד מיהו דוקא חוץ למרחץ וסמ״ג ד מפנה (טז) אבל במרחץ (יז) אסור. הגה (יח) ויש קוסרים בכל עניין (יט) וכן מוסכין (עור והרא״ש) : כיצה יח) ובכ״ה) ב (כ) יארם מותר לטבול ביום טוב ממומאתו :ך * האין עשין (כא) (ה) מונמר דהייגו לפור מיני

פרק לי וסמ״ג ה מפנה סם כ״ב וכתכמים

שערי תשובה

היטב בעיו״ט כל גופה בחמין וכי״ט תדיח למעה בחמין ותעיין היטב ככל גופה קודם עכילה כמ״ש כיו״ד סי׳ קל״ט ע״ב ; (כבו״ם) אדם שותר רו׳. עיין כתוב בסני סי׳ פ׳ אמה שפכלה בגיל יו״ט אחר ליידתה כשונג מותרת לבעלה כיון שהיתה שוגגת ואפילו היתה מזידה לא סיס מקום לאסור מדינא כדיעבד רק מקום מיגבר מלחת אכל כשונגת ולחי מותרת מיד אף שלכתחלה אין לעשות כן וכמזידה יש להמתיר לפרוש אותה ליום אחר אכל אם״כ שיעות דמותרת בלא עכילה אחרת פ״ם ועיין כיו״ד סי׳ קל״ו; (ה) מונמר. עיין לעיל סימן ר״ו סם כתכתי בענין אחיית עיעון כיום טוב וזקקכן נתגלל ס״כ דביולה אחר לאסור ואוכלן על פו״ת דהני מוסם

באר היטב

(ה) מונמר. ומותר להביא כלי מלא נקבים ומכסין אותו מעיו״ם ומוקקין נקבו ולמחר פותחים הנקבים ונמלא הבית מחמגר ואפילו

ביאור הלכה

לבאורה דבאחרי אכרים אכור דאל״ס סיה להם לבלל דבל אחיגו דוחן כל גופו לו דוכו מותר ובכל בבלל (גוב דין דסימן ש״ו אינו מבוא כ״כ לפ״ו) אלא דבאיתי דמקור הדין דרמ״א לסימן שכ״ו מופע הוא מהרא״ם בלבנות מקוואות בסופו שבביאו אכ״י אם ומדברי מוכח דה״ה בפיגוגו דס״ל דלבנגיו לאו דוקא דס״ם לבאחרי אינרים אבל מ״מ לדומא בעיגגו לא הגיה הרמ״א כזה ומסמע לבאורה אלא ניתה לו להקל כדעתו אלא סם לפגין רמיצה דהוא דבכגן לבו״ע אבל לא לאחם תגין אהוא דאוביינתא לבמה פוסקים וכמאיגי אלא מוכח לבאחר והוא תולק לבדיא גם על בדין דבב״ו דבתב סם לבדיא בבבת דאף אבר אחד תוך פגין ידיו וכגליו אסור וכ״כ גם דעת רש״י סם גבי מיחם אלוגטיות בפסוקו וכבי הרגיש כזה ודוחק לפרשו פי״ם ומבל זה נראה לבאורה דבעיגגו אינם כו חבם איבור דאוביינתא עכ״ם אין להקל אלא בהעתיקו בעיגגו קלת אלא כתב דמותרת כמתבר דינו דברא״ם לבלבם אלא בהעתיקו בעיגגו קלת אלא כתב דמותרת לאחם קיתון לבתון בית בהפרים בגו אבתב הרא״ם [לעיגגו דבגגיו לאו דוקא] אלא כתב דמותרת לבתון בית בהפרים בגמצא מים שבתוכו אפילו כיו״ם ואולי בבוגה אינם לבוגו אבן לבינה בש״ך אם הביא בבס המ״ב דאולם על הרא״ם ודעתו גמי לאולי רק לפגיו ידיו וכגליו אתיגו ע״ם [ובוף הספר אינו בידו] ואף לבמתבר אין לדמות דאיגא דאינה בית בהפרים לאולי אמר במתבר על הרא״ם רק האם דהוא לאוגדן בבינה מלוה אמנם אח״כ מלאתי בתיבוגי הבב״ח בבבת דדעתו גמי דפגיו ידיו וכגליו לאו דוקא דס״ה אבר אחר אינרים בל אבוא רק מקלת גופו אבר ובבבלה״ם ועיין בפע״ת בתם אבתב בבס אמיגא בבבה לאולי ובן מבמא דעת אבו״ב בבמ״ח סימן כ״ב בבפוסו ע״ם :ך * אין פוגיו מונמר ובו׳

בח״ר אבתב דרוב בפוסקים ס״ל בדעה ראשונה אלא שבוהגין לאסור (כד) ואין לבגות המהגו : (טו) ובן נוהגין. ולענין אמה אחל בבינלתה בי״ט הבסימו בתה אחרונים אגרינ״ל ליהר אלא יהיה בתקוה רק פוסרין דאל״כ אסור לעבול בה וכ״ו אם הוחמו המים מעיו״ט אבל בי״ט אסור לאחם עי״ו ובראל ועי״ו עבו״ם (בה) יש לאקל ובכ״ו לאחם בגיל יו״ט ב׳ אבל לאחם בי״ט א׳ לעורך ליל ב׳ אין לאקל בלל אם לא אבינראל יקח מהמים לאחות מהם קאפש או לבדיא בליו (בו) בבזה מותר מדינא בדין ממלא אבים מים המבואר בסוף סי׳ תק״ב ורק אגריך ליזהר בבל זה (בו) אלא לאוסיף אח״כ מים לבירור אלא בחחלה יתלא בל הבירה מים בפי הבישור הגריך לו : (כ) אדם מותר לעבול וכו׳. ר״ל אע״ג בבלי אסור לבטילו ולעבול מעולאתו בי״ו מפני אגרלה בתתקן הבלי ע״ו אדם שאני מפני שהוא גרלה בתגן עלמו בתים [גמרא] ועיין לעיל סימן שכ״ו ס״ה בא״ר וכב״ל אם ביאלגו בל פרעי דין זה : (בא) מונמר.

דסוגא

שער הציון

(יח) ובדאיתיה לעיל בסוף סימן תק״ג לפגין מילוי תבית מים כ״ב מ״א ואף דבדבריהם מלבד דבפגיגו לפגין קפן מותר לאוסיף אח״כ וכן בא״ר אסתבק לפגין זה אך בתם אחרונים בהתיקו דבבי המ״א לדינה [סגר״ו ובסמוך מפם והמ״ם] וכן מוכח בביאור הגר״א ס״ם ואף דבאמון גם בבבלי :דול בים מותר להרבות ובדאיתיה לקבן בסי׳ תק״ב בתוכר ליבראל להבבות בבבבי עבבו ובאתתו בבבגעות בלאותה בדבה בתבלל לאבמו זק״ג בתמלא תבית מים אע״ם בא״ל אלא קיתון אחד אין לאיבר כ״ב דאסבר דהבא גבא בבוס שבתון בבבבי בבבבי אבל אם לא בהיבראל יקח מהמים לאחות מהם קאפש או לבדיא בליו (בו) בבזה מותר מדינא בדין ממלא אבים המבואר בסוף סי׳ תק״ב ורק אגריך ליזהר בבל זה (בו) אלא לאוסיף אח״כ מים לבירור אלא בחחלה יתלא בל הבירה מים בפי הבישור הגריך לו : (כ) אדם מותר לעבול וכו׳. ר״ל אע״ג בבלי אסור לבטילו ולעבול מעולאתו בי״ו מפני אגרלה בתתקן הבלי ע״ו אדם שאני מפני שהוא גרלה בתגן עלמו בתים [גמרא] ועיין לעיל סימן שכ״ו ס״ה בא״ר וכב״ל אם ביאלגו בל פרעי דין זה : (בא) מונמר.

באר היטב

בבבת מותר. רש״ל : (ו) לתתקן. אפילו מוכים לאבילה בלא״ה אלא אגרלה לתתקן יותר נמי אגרי. מ״א : (ז) ריחא. עפו׳ תרב״ה ס״ב ומה״ם בתבו הפ״ו בבו׳ זה והמ״א בבו׳ זה ובבו׳ בב״ם לאסור ליתן מי ורבדים בבבבות ויו״ם לתוך המים לגורך נעילת דלים לבהגים ואפילו אבוסבים מעי״ם מ״מ מולידין ריח בי״ו על ידי הבהגים. וב״ב בלב״ם מ״ם מ׳ ס״ו ״ם. אבל בתשובת בינת ורבים מה״ם בלל ב׳ ס׳ ס׳ בתב דבדיגים אין שום איסור בלל בי סם במים בולדאי בא מוליד ריחא ואסור. וב״ם בתשובת מבם לבי סי׳ ל״ב דבדיגים אין שום איסור בלל ע״ם. [אבל בם אלאה רבה בתב בין בשמן עלמו מעורב במים לא בוי מוליד ריח ע״ם]:

(ה) מונמר. ומותר להביא כלי מלא נקבים ומכסין אותו מעיו״ם ומוקקין נקבו ולמחר פותחים הנקבים ונמלא הבית מחמגר ואפילו

ביאור הלכה

בבבבה בבבבי אבל אם״כ בבבבי אבל אם״כ בבבבי אבל אם״כ

תקיב שלא לבשל לצורך כותים ביו"ט. ובו ג' סעיפים:

א (א) * אין מבשלים (ב) לצורך (ג) כותים ביו"ט לפיכך אסור (ד) * להזמינו (ה) שמא ירבה בשבילו (ה) וחזקא להזמינו. הגה לבישלו (ו) אבל לאכול לו לביתו (ז) ע"י כותי (ח) ערי הג"מ ס"ל

שערי תשובה

(ג) כותים. ולענין קרלו"ס עיין הרב פלאגי. ורש"ך כתב דיש מתירין. כנה"ג ס"ק: (כ) ע"י. גרלה דזה מיירי שיש איסור סלעון לבית הכותים ש"כ לריך שליח הכותים אבל אל ידי ישראל אסור אע"ג דבינו"ט אין שיכוב והולאה היינו לצורך ישראל אבל לצורך כותי לא. ואם הכותי לר מוך הרחוב שהוא מותר לעלמו (ד) כותים. ולענין קרלו"ס עיין הרב פלאגי. ורש"ך כתב דיש מתירין. כנה"ג ס"ק: (כ) ע"י. גרלה דזה מיירי שיש איסור סלעון לבית הכותים ש"כ לריך שליח הכותים אבל אל ידי ישראל אסור אע"ג דבינו"ט אין שיכוב והולאה היינו לצורך ישראל אבל לצורך כותי לא. ואם הכותי לר מוך הרחוב שהוא מותר לעלמו

באר היטב

(ד) כותים. ולענין קרלו"ס עיין הרב פלאגי. ורש"ך כתב דיש מתירין. כנה"ג ס"ק: (כ) ע"י. גרלה דזה מיירי שיש איסור סלעון לבית הכותים ש"כ לריך שליח הכותים אבל אל ידי ישראל אסור אע"ג דבינו"ט אין שיכוב והולאה היינו לצורך ישראל אבל לצורך כותי לא. ואם הכותי לר מוך הרחוב שהוא מותר לעלמו

ביאור הלכה

בכבבדה פכ"ם יש לחזור ולבזיר לבשם ביכוי זהיכין תחשם ביכוי וכיכ"ל * אין מבשלין לצורך כו"ג וכו'. עיין מ"ב חב"ב מבוס לבתיב. דבתיב אשר לבם וכו'. והנה בסימן תקי"ת בתבנו לתף לבמין לפיס וכיבול ג"כ לתמיגו מתוך שבותרה לצורך תוכל בשם מותלה מפי בגלה לצורך אבן בפיגן ביכיה לורך ביום קנת ולצורך מו"ג לא מקרי כגל לורך ביום וכלשונה מתוס' כתובות דף ו' ויש בזה לישור הרב ולף לשיטת הסובבים שם בב"י דמה"ת מותר לף שלא לצורך כגל ע"ב מדלבנן לסור כמו בשונה בשמקנת ב"י שם ושוד טוכל לוחר לצורך פו"ג ביון שבילתה בתוכם לבם ולא לבמ"ג גבב מפי ולכו"ם יש בזה לישור לתוכיחת וכן מוכח מבהמב"ם בהלכה ט"ג בסמ"ל דיש בזה לישור תורה ולבתורה מוכח שם בהלכה ט"ו דסל"ל דלאו נמור ג"כ יש בזה לתמיגון תהדרים לישור מלת קמת מדבתב שם דתיגו לוקה מעשה בהתיל ומבשם בהיל לבינה שיש לבינה בבון בבישל בתוך לתבישה לו מריפה לוקה ג"כ אבן מבוגית דבילה דף י"ב לפנין בתם מולת נדבה לתמר שם דתיגו לוקה מעשה מתוך לף דשם ג"ב נדבה לבם ולא לבבוה וב"כ בתב"ב בתוס' שם בתשלם מתוך מעשה מלבות ותתבת המיבון לבבה יש בזה לישור בשם ע"ב ובי"ב לבתיגון לדבת הרמב"ם דבתר בתל לצורך בגל אין בזה ב"ת לישור בשם [ומיין בלמ"ש בלבם ס"ו בבוהיה נסחר מדבבי הבוס בבינ"ל] ופס שבולבך הרמב"ם בתבבל לצורך מבוים לעשם בוחיל לף דבלא"ה לינו ב"ת לישור בשם ר"ל לבשום לינן נקט כן בכלל שם בתבבל לצורך חול מיי"ם ובסתיק הרמב"ם בזה לשון בגמרת אלינא דדבבה (פסחים דף מו). ולבתוה"ם בהולאה לצורך בבו"ם ב"כ הרמב"ם מודה לשתרי בוסקים דיש בזה בבלי לישור בשם מקרא דלבם ובבם מבהולאה שלא לצורך בגל ובמו לפנין בישול ולחיים ובבל"ל וכן מלאתי לה"כ בשם"ק בבתב לתף לבשת בב"ר [וכן לבשת הרמב"ם בסומך בסומך בשיטתו] דס"ל לפנין בהולאה דלתמיגון מחוך ובוחרם לבתרי לף שלא לצורך בגל מ"מ לצורך מו"ג נלתה לן בתורה מקרא דלבם לבבם בפי ולחיות מן בתורה מ"ם תכן מבגון בס"מ בשמש דשתי הולאה מחיים ובישול ולהרמב"ם דס"ל דבולאה שלא לצורך בגל נמי מותר ס"ם דבותר לצורך בבתם ובה"ם דלבם"ג מותר נמי ב"ב לצורך מו"ג לף שלינו לצורך בינם בגל דמחר קבת דלבם בבבים לחבוויהו ובבתיהו בגב"ת ובתב דבמנום זה בשמיש בתחבר דין זה הרמ"ת אבל בבה בלא לקמן בסימן תקי"ת ס"ב בתם בתחבר לתיטר מולאה לצורך מו"ג ולתבר לבבינן בבתם דבמלבן דתיטר מולאה בבתוים בבבתה בב"ם דבותר מלאבה לצורך בבתה לבן לא בלה בתבב"ם בבתב בבבינו ב"ב לבתיגון: * אסור לבשלינו וכו'. מבם בבבינו בבבם"ק בבם הבבב"ת מבבבב דבל"ל דלתיגון יבה מ"ו בינם מבבב"ם בבבב"ם בבבב"ם ב

הדר ביה רבי עקיבא. כדתניא בפירקין דלעיל (דף פט:). נשון מכירים מכבד מעה כף מתוים ומכרים לת שכנגד. כגון הכא בתמיד תמור הקמח הוה ליה רי שמעון דאיתי דמתיר במקום שנים נמצא רי יהודה מכבד לת כף המקבלת. תרי"ל עם רבי מאיר מוים לאיסור ובגון

[נדרים כט:]

*דאר ביה רע לביה רבי יהושע *אי"ג מכללא אמר דילמא הים בסתיאתין אבל בברייתא לא אל אנא. בפירוש שמעון לי אחמר חמין שהרחמו מע"ש רב אמר למר רוחץ בהן כל כל נופו אבר אבר ושמואל אמר לא התיזו לרחוץ אלא פניו ידיו ורגליו מחיטו חמין שהרחמו מע"ש למר רוחץ בהן פניו ידיו ורגליו אבל לא כל נופו חיוברא אבר אבר לך רב לא כל נופו בבת אחת אלא אבר אבר והא פניו ידיו ורגליו קרגי בעין פניו ידיו ורגליו תא שמע לא התיזו לרחוץ בחמין שהרחמו מע"ש אלא פניו ידיו ורגליו הינ בעין פניו ידיו ורגליו חניא כותיה דשמואל* "חמין שהרחמו מע"ש למר רוחץ בהן פניו ידיו ורגליו אבל לא כל נופו אבר אבר ואיל חמין שהרחמו כים רבה מרבי לה לזה שמעתא דרב בהאי לישנא חמין שהרחמו מע"ש למר אמר רב רוחץ בהן כל נופו ושייר אבר אחד אחיביה בה הני תיובתא תיובתא אל רב יוסף לאביי דבה מי קא עביד בשמעתא דרב אל לא דקנא מאי תיובתא ליה פשטא לא עביד דהא אותבה ("דילמא) לא שמעתא ליה תא לא שמעתא ליה דהא עביד "דאמר אביי כל מילי דמר עביד ברב. בר מתני חלת דעביד כשמואל (י) ממילין מבנר לבנר ומדליקן מנר לנר והלכה כרש"ש בגרידה כרומר"י רב עביד בקולי דרב לא עביד "חד "מרחץ שפקקו נקבין מעש למרצש רוחץ בו מיד פקקו נקבין מעיים למר נכנס ומויע ויוצא ומשחמף בבית תרצון אמר רב יהודה מעשה במרחץ של בני ברק שפקקו נקבין מעיים למר נכנס ראביע ורעיע ובו ויצאו ונשחמפו בבית הרצון אלא שחמין שלו מרפין בגמרים בשבא הדבר לפני רבנים אמרו אף על פי שאין חמין שלו מרפין בגמרים ומשרבו עוברי עבירה התחילו לאסור אמבטיאות של כרבין מטיל בהן ואינו חושש שאי עוברי עבירה דאי"ר שמעון בן פזי אמר ריבל משום בר קפרא בתחילה היו רוחצין בחמין שהרחמו מע"ש התחילו הבלנים לחרם בשבת ואומים מעבד שבת הרחמו אסרו את הרבנין תרוחי את הויעה עדיין היו רוחצין בחמין ואומים מזיעין אנחנו אסרו להן את הזיעה ותרוחי ראי מבריה ועדיין היו רוחצין בחמי האר ואומים בחמי מבריה רחצו אסרו להן חמי מבריה ותרוחי להן את הצונן ראי שאין הדבר עומד להן "ותרוחי להן חמי מבריה "זויעה במקומה עומדת אמר רבא האי מאן דעבר אדרבנן שני לאיקרי ליה עבריינא בבאי

(י) כגון המקומות [illegible]

מסורת השים

מוחר סדר ליה ר"ל מאיר כגון יחיד ומקום שנים נמצא ר' יהודה מכבד לת כף המקבלת. ה"מ. דת"ל יוחנן הלכה כדברי המכרים נמכרים בשבעה כי הכשרן המקבלים. בעין פניו. כלומר כל חלב כפני עלמו: רוחץ בהן כל נופו. מיחד לגלח שמעתיר אבר לחלר: איתיביה בל הני. ולגלח לגמרי כעין פניו ידיו ורגליו הכל כל נופו יוחד קלחמר מון מחבר לחלר: א"ל רב יוסף לאביי. מעוס הגדל מבי בגרים רבה בר נחמני אהיב לחם קדים לרב יוסף ומה היה שוחלו רב יוסף לון היה מחלו ונחב: מיעביד כשמעתיה דרב. כהא מילתא דרבינהו*: מאי תבעי ליה. מעוס הכמ"ם פרכא ליה: לא שמע ליה. ר"ל הכל מלבד מעוס הכי מסקפקא דלא ליה לרב יוסף. כרבה דלילנא עביד כרב: זאי לא שמעא ליה. אמלי מסקפקא ליה לרב יוסף: הא דאי עביד. רבה בגל מילי כרב: בחומרי דרב הוה עביד. בר מהני חלת דעביד כשמואל (י) ממילין מבנר לבנר ומדליקן מנר לנר והלכה כרש"ש בגרידה כרומר"י רב עביד בקולי דרב לא עביד "חד "מרחץ שפקקו נקבין מעש למרצש רוחץ בו מיד פקקו נקבין מעיים למר נכנס ומויע ויוצא ומשחמף בבית תרצון אמר רב יהודה מעשה במרחץ של בני ברק שפקקו נקבין מעיים למר נכנס ראביע ורעיע ובו ויצאו ונשחמפו בבית הרצון אלא שחמין שלו מרפין בגמרים בשבא הדבר לפני רבנים אמרו אף על פי שאין חמין שלו מרפין בגמרים ומשרבו עוברי עבירה התחילו לאסור אמבטיאות של כרבין מטיל בהן ואינו חושש שאי עוברי עבירה דאי"ר שמעון בן פזי אמר ריבל משום בר קפרא בתחילה היו רוחצין בחמין שהרחמו מע"ש התחילו הבלנים לחרם בשבת ואומים מעבד שבת הרחמו אסרו את הרבנין תרוחי את הויעה עדיין היו רוחצין בחמין ואומים מזיעין אנחנו אסרו להן את הזיעה ותרוחי ראי מבריה ועדיין היו רוחצין בחמי האר ואומים בחמי מבריה רחצו אסרו להן חמי מבריה ותרוחי להן את הצונן ראי שאין הדבר עומד להן "ותרוחי להן חמי מבריה "זויעה במקומה עומדת אמר רבא האי מאן דעבר אדרבנן שני לאיקרי ליה עבריינא בבאי

(ב) [illegible]

גליון הש"ס

תוס' ד"ה דילמא כתב [illegible] אמר דילמא [illegible] לחלר [illegible] לחלר [illegible] [illegible] [illegible]

כדמוכח בפרק הדר, ואם כן ע"כ דהא דאסור ברחיצת כל גופו כה"ג היינו משום דהבלנין חשודין נמי בכך, וא"כ מדבית שמאי נשמע לבית הלל, דהא לא אשכחן דפליגי ב"ש ובית הלל אלא באין ראויין לשתייה, אבל בראויין לשתייה ולענין רחיצת כל גופו לא אשכחן דפליגי, וכל שכן דהתם טעמא אחרינא איכא משום גזירת הבלנין, כנ"ל ודוק:

בד"ה ובית הלל מתירין כו'. ונזרו על הזיעה ביום טוב כמו בשכת כו' ואם כן משמע שאסור לעשות הבערה משום רחיצה ראם לא כן לא היו גוזרין על הזיעה עכ"ל. משמע דפשיטא להו דהבעדה לרחיצה ביום טוב אסור מדאורייתא, וכבר כתבתי [בד"ה פיסקא מעשה] שהרי"ף ז"ל [בפדק ב דביצה שם] כתב בשם הגאונים דהבערה לרחיצה ביום טוב אינו אסור אלא מדרבנן, ע"ש, דמשום הכי פסקו דבחמין שהוחמו מערב יום טוב מותר לרחוץ כל גופו, ולפ"ז צריך לומר שסובד דמה שהיה גוזרין על הזיעה משום דחיצה כדלקמן [מ, א] לא חשיב גזירה לגזירה, משום דאי לאו הא לא קיימא הא, דאכתי היו רוחצן בחמין שהוחמו ביום טוב ואמרו מזיעין אנחנו כדלקמן, משא"כ לגזור ולאסור בחמין שהוחמו מערב יום טוב אטו חמין שהוחמו ביום טוב סברו הגאונים והרי"ף דהוי גזירה לגזירה כיון דהבערת הבלנין ענין מפורסם הוא, ולא מסתבר ליה להחמיר כה"ג כיון דלדידהו רחיצת כל גופו נמי הוי דבר ששוה לכל נפש. ומה שהביאו התוספות ראיה מהירושלמי, והיינו ממאי דאיתא בירושלמי [פרק ג הלכה ג] דאמר בר קפרא לתלמידיו בטעם איסור רחיצה ביום טוב והלא כבר נאמר [שמות יב, טז] אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם, יש לומר דהגאונים והרי"ף סוברים דאינו אלא אסמכתא בעלמא משום שדומה לדבר שאינו שוה לכל נפש ואתי לזלזולי בשאר מלאכות כה"ג. ולכאורה מלשון הירושלמי עצמו [שם] מוכח כן, דהא גרסינן התם חמין שהוחמו ביום טוב וכן חמין שהוחמו מערב שבת פליגי רב ושמואל אי שרי לרחוץ כל גופו אברים אברים או לא, ומדלא קאמר חמין שהוחמו מעי"ט כי היכי דקאמר חמין שהוחמו מערב שבת, אלמא דלענין ערב יום טוב יש לחלק בין יום טוב לשבת, וממילא דאפילו כל גופו מותר, דהא לקושטא דמילתא אין לחלק בין רוחץ אבר אבר או כולו כאחד כדאיתא לקמן בשמעתין דתניא כוותיה דשמואל. ובאמת הרשב"א בחידושיו ז"ל [בד"ה ובית הלל מתירין] הקשה על שיטת התוספות שסוברין דרחיצת כל גופו ביום טוב דאורייתא, א"כ מאי טעמא דמאן דאמר דמותר לרחוץ כל גופו אבר אבר, ונדחק ליישב, אבל לפמ"ש בשיטת הרי"ף והגאונים א"ש, דכיון דבי"ט אינו אלא מדרבנן דאתי למיטעי דלאו דבר השוה לכל נפש היא ואתי לזלזולי בשאר איסורין כה"ג, א"כ בדחיצת אבר אבר מינכרא מילתא טובא דאפילו רחיצת כל גופו כאחת אסור, ותו לא אתי לזלזולי בשאר מלאכות, כנ"ל בשיטת הרי"ף והגאונים, ועיין מה שאכתוב עוד בזה לקמן:

בא"ד. ואומר ר"י בשם ריב"א דרחיצה אינו אלא לתענוג אבל זיעה שוה היא לכל נפש ואינו תענוג אלא לבריאות כו' עכ"ל. ולכאורה מה שכתבו דאינו תענוג לשון מיותר הוא, דאפילו אם היה תענוג כיון שעושין כן לבדיאות שפיד הוי דבר השוה לכל נפש, דאטו משום שיש בו תענוג מיגרע גרע, אלא אפשר דלקושטא דמלתא משמע להו דאינו לתענוג. ומה שהוצרכתי לזה היינו משום דנפקא מינה לדינא לענין לעשן הטובא"ק ביום טוב, שרוב העולם נוהגין היתר וכמה חכמים גדולים עושין כן, והייתי רגיל לאסור לפי שיטת התוספות דהכא דרחיצת כל הגוף אסור מדאורייתא משום המיקרי דבר שאינו שוה לכל נפש, אע"ג דאמרינן לקמן [מ, א] ראה שאין הדבר עומד, ופירש רש"י [בד"ה שאין הדבר עומד] שאין הציבור יכולין לקבל, אלמא שרגילין היו הרבה במרחצאות עד שלא היו יכולין לעמוד בהן, ואפ"ה מיקרי דבר שאינו שוה לכל נפש כיון שיש כמה וכמה בני אדם שאין רוחצין, ומשום הכי לא דמי לאכילה ושתיה וכיוצא בו[119]. א"כ כל שכן בעישון הטובא"ק אדרבה כמה וכמה בני אדם מתרחקים מהם וא"כ לא הוי דבר השוה לכל נפש, וכן ראיתי לבעל מגן אברהם בהלכות יום טוב [סימן תקי"ד ס"ק ד] שאוסר בפשיטות ולא הביא שום ראיה:

אמנם מתוך דברי התוספות דהכא דמחלקין בין רחיצה לזיעה, משום דרחיצה אינו אלא לתענוג וזיעה לבריאת הגוף, וא"כ נראה דעישון הטובא"ק נמי הוי לבריאת הגוף לעכל המזון ולתאוות המאכל וכיוצא בזה, אם כן אף שיש חושבין אותו לתענוג אפ"ה אין לאסור בשביל כך כדפרישית, דאטו משום שהוא נמי לתענוג מיגרע גרע, ואי משום שיש שאין רגילין בהם אפ"ה לא גרע מזיעה דודאי כמה וכמה בני אדם אין רגילין בכך, ואפ"ה שרי מדאורייתא ולא אסרו חכמים אלא משום רחיצה וגזירת הבלנין, כנ"ל, ועיין בקונטרס אחרון:

בפירש"י בד"ה בכלי. דהרואה אומר היום הוחמו ומוכחא מילתא דתולדת האור נינהו ואתי להחם בשבת כגון

119. ראה בשאלות ותשובות בצל החכמה [חלק ב' סימן לא (בד"ה והנראה לבאר)] שיישב את ראיית רבינו מהגמרא לקמן, שבאמת דחיצה ממש הוה רק למעונגים, שדרכן הוה להזיע במרחץ ואחר כך להשתטף, וזה לא היה לתענוג אלא להחזיק ולהעמיד בריאותם, ולאחר שהשתטפו לא היו צריכין עוד לרחיצה אלא היו רוחצין פניהם ורגליהם בחמין, אבל רחיצה גמורה לא היה רק למעונגין, וראה שם שדייק לפי זה את לשון הגמרא לקמן.

סימן תקט

שם. וכ״ת והיכי כו׳. כצ״ל*.

ע״ד. ואין מורין ב״ן. כצ״ל. הוא ר״ת כן נראה כו׳*. אכן לא טוב עשה המעתיק לשון זה, ספרא בצירא דנקיט נפשיה בקצירא, חובר חבור עצבים, שתי מלות נפרדות זו מזו לגמרי, ואינן סובלות הקשור. כי מלת כן, נמשכת למעלה למלת מורין (כלשון הגמרא בזה) ומלת נראה, היא מלשונו של הרב״י באור למ״ש רבינו ירוחם והלכה ואין מורין כן, לומר מניין לו זה, לזה אמר נראה דהיינו כו׳.

שם [ד״ה סכין]. בפרק המביא (צ״ל*) כדי כו׳. וא״ל לחדודי קבעי[1] (כצ״ל) וקסבר כו׳.

[רמג.] ע״ג חברתה (צ״ל) אפי׳ כו׳ ואין מורין כן ברבים (צ״ל) דנהי כו׳, ואביי קמייהו (כצ״ל*) כו׳ הוו מצו (צ״ל) כו׳, דלקמן מוכחא (צ״ל) ואילו (צ״ל*) מההיא כו׳.

דף רלט א שם. אפי׳ בנפגמה בי״ט היה אסור דלית הלכתא. כצ״ל.

שם. דאמרו להנהו. כצ״ל*.

שם. וה״מ (צ״ל*) דפסקא אגב דוחקא ופירש״י שעמדה מחריפות. צ״ל*.

[רמג:] שם. כתב בתשב״ץ שיכולין לשרוף פתילה כו׳. עיין הלכה פסוקה.

הנטלת כלי חלב לשמוש בשר

שם. כתב המרדכי ר״י התיר ללבן בי״ט כלי. עמ״א [ס״ק י], ועט״ז י״ד (סקכ״א) דמתירו. ומההיא דאמרינן כל היכא דהתרא בלע, שרי בהגעלה, ליכא למשמע מידי.

בסוף העמוד. שתשרף קלפתה אלא (כצ״ל*) סגי לה כו׳ קש לנסות. כצ״ל.

ע״ב [ד״ה כתבו התוס׳]. דמוקצה אינו אסור לטלטל כו׳. דבר זה צריך באור רחב, ועמ״א [ס״ק טו].

בט״ז (סק״ד). צ״ל אינו דוחה י״ט.

סימן תקי

דין ברור אוכל מחוך פסולת

בטור. לוזים ושקדים שנשתברו ועדיין מעורבין בקליפיהן כו׳ לא מקרי פסולת מרובה כיון דאורחיה בהכי. הגה דש״ע [סעיף ב] קבע זה להלכה, והאחרונים השיגוהו על ככה, ודעתם שצדיך ג״כ לברור מה שיש בו טרחא מועטת. מ״מ יראה לי שאם אוכלן אחד אחד עדיף טפי לברור אוכל, אע״פ שהוא מרובה ונפיש בטרחא, לא אמרו אלא באוכל דק שמניחו ובורר פסולת, מתוך שאינו רגיל לאכלו אחד אחד, ואם רצה לאכלו כך, נ״ל פשוט, דהכי נמי עדיף בכל גוונא.

ההצאת המאה נשומן חלב בי״ם והשנה על מ״א

ע״ג. הריב״ש בתשובה (סי׳ קכ״א) מה שמוציאין החמאה מהחלב, אסור משום בורר דהרי הוא המחבץ בו׳, וראוי להאסר אפי׳ ע״י גוי. עכ״ל. נ״ל חומרא יתרה היא גבי י״ט (אע״ג דבשבת מחמירינן בה כמ״ש לעיל בסוף סימן שי״ט בס״ד) וכ״מ בהדיא מהירושלמי דאייתי הרב״י לעיל (ע״ב) דלא אסרו לישראל אלא משום גזרה שמא ירבה לעשות לצורך חול, אבל לא משום מלאכה. ומ״ש נאסרנה גם ע״י גוי לצורך י״ט, והמקל לא הפסיד משום שמחת י״ט, אם צדיך לו בי״ט, אבל לא לצורך חול. ואם יש בו הפסד, נראה שמותר לעשותו ע״י גוי, וכן התיר מ״א [ס״ק יג] לקלוט שומן החלב ע״י גוי מחשש הפסד. ולא אוכל לדעת מ״ט לא השוה מדותיו בזה, מאי שנא לקלוט שומן החלב, מעשות חמאה, הלא דבר אחד הוא, ואי משום דנפיש בטרחא, הלא הכל לפי רוב החלב, שצריך לקלוט ממנו השומן, ואם רב הוא, גם בו יש טרחה מרובה. ומה לנו בטרחתו של גוי בי״ט, אם הותר מפני הפסד, הותר, ואין אנו חוששין ליגיעת הגוי.

שם. לשאת משאות. צ״ל*.

[רמד:] שם. אם מותר לחמר בי״ט (צ״ל*) כו׳ בסי׳ תצ״ה. כצ״ל*. ועמ״ש שם.

סימן תקיא

בטור. מותר לעשות מדורה. ע״ל סי׳ תק״א דף רל״ד ע״ד בב״י[1].

נמיית לשון ש״נ מלשון המשנה

שם. ולחמם מים לרחוץ רגליו. יש לתמוה על לשון שולחן עדוך [סעיף ב], ששנה את טעמו כאן, נטה מלשון המשנה, ופסיק ותני מותר לרחוץ ידיו כמקום דגליו. ועיין לחם שמים מ״ה פ״ב דביצה[2].

שם. (אבל) כל גופו לרחוץ במים שהוחמו מעיו״ט כו׳ אסר. נ״ל דלהפיג המים לצורך טבילת מצוה דאשה יש להתיר, שאין לך אלא מה שחדשו הפוסקים דהיינו לרחוץ בחמין, אבל להפיג צנתן שרי, כ״ש במקום מצוה כזו. ומצאתי סיוע לדברי בשו״ת אמ״ת ז״ל (נחכם צבי סי׳ יא) דאפילו בשבת שרי לטבול במים שהופג צנתן. ובשבת אסור לרחוץ כל גופו גם בחמין שהחמו מע״ש. א״כ אין זו בגזרת רחיצה בחמין. וכיון דצורך מצוה הוא בי״ט שרי אף להחם. והרוצה לחחמיר יעשה ע״י גוי. אבל בי״ט שני של גליות נ״ל פשוט דשרי בכל גוונא[3].

בהתר שאיפת עשן מבקן בי״ט וסלוק מעגות המחמירים בו

ד מדין חמום מים לרחיצת הרגלים הלז, נ״ל סעד למה שנהגו היתר שאיפת עשן הטובק בי״ט, אף דלכאורה דמי

תקט. 1. נראה שמוסיף בדברי רב נחמיה לחדודי קבעי מר. וכמו שהעתיק הב״י בדברי אביי לקמן. וכ״ה גירסת הרי״ף והרא״ש. ובנוסחת גמ׳ שלנו ״לחדדה קעביד מר״.

תקיא. 1. לפנינו ברף דלה ע״ב ד״ה ומ״ש אבל מלשון.

2. עיין ביאור הלבה בסעי׳ ב משב״כ בזה.

3. עיין נוב״י מה״ת או״ח סי׳ כ״ה וחח״ס או״ח סי׳ קמ״ו-קמ״ח ומ״ב ס״ק י״ט ושעה״צ ס״ק כ״ה דעות הפוסקים בזה.

למוגמר, דאינו שוה לכל נפש כיון דלמעונגים בלבד הוא עשוי אסור, הכי נמי טובק הלז שמא אינו דארי לכל אדם, ואין כל מוח סובלו. איברא כי מעיינינן משכחינן דכחא דהתרא עדיף ולא דמי למוגמר שאינו אלא תענוג בעלמא משו"ה כיון דאינו שוה לכל אדם, אסור, אבל טובק זה, הוא דבר הבריא לגוף, כמו שכתבתי בהל' ברכות (סי' ר"ב) מה טבעו ופעולתו החשובה, שמעכל המזון ומנקה הפה מחתך הליחות ומגרש המותרות ועוזר בתנועות הכחות החיוניות והקפת הדם, שהוא שורש הבריאות, וכמה בני אדם מואסים באכילה אם לא ישתוהו מקורם כפי הדגלם ולא משום עונג בלבד, אלא שצער להם הערוו. משו"ה דלא לאימנועי משמחת י"ט, ודאי שפיד דמי טפי, אפי' תימא דלא שוה לכל נפש.

ותו מאן לימא דלא שוה לכל נפש הוא, ובודאי הוא יפה לכל אדם הבריא, ולא משום תענוג והנאה אלא משום שמירת הבריאות ורפואה, אך מי שעדיין לא הורגל בו קצה נפשו בו מתחלה, ודמי לחמין לרגליו דמותר אע"ג דלא רגיל ביה, כיון דלא משום תענוג הוא לרגילים בו, אבל מחמת שצער הוא אצלם מניעתו חשבינן ליה שוה לכל נפש, וכל אדם ראוי לו אף מי שלא הרגיל בו. ועוד אם לצורך אוכל נפש הותר לעשן כגון למתק הפידות, כ"ש לצורך האדם, שיהא תאב לאכול, ולא אמרו שוה לכל נפש אלא בהנאה יתרה ותענוג, לא במה שהוא לצורך האדם לבריאות גופו, ואם ימנע יקוץ במאכלו, איזו הבערה שהיא לצורך יותר מזו על כן נראה שהמיקל נשכר בקיום שמחת י"ט.

וא"ת אחר שאמרנו שהוא לרפואה, אם כן יאסד בי"ט משום גזרה דשחיקת סמנין. זה שיבוש, שאין כוונתנו רפואה לחולי, שהרי הבריאים שואפים אותו תדיר. אבל הוא בריא לגוף ותועלתו גדולה יותר ממרחץ והדומה לו. ומה שחשבו קצת לאסרו משום גדם כבוי כמ"ש בלק"ט [הקמח] (דף נ"ב) טעות הוא בידם, חדא דגרם כבוי משדי שדי. ועוד אף אם יהא כיבוי ממש, אם ישלח ידו לפי השפופרח לדחוק באצבעו הטובק הבועד, ולהשכיב אפרו, כדרך שרגילים לעשות שואפי עשן הטובק, כדי שלא יפול מתוך השפופרת ושיבער יפה, אי משום הא נמי לית רחש לה, מידי דהוי בשדא אגומרי ומהפך בגחלים ממקום למקום, אע"ג דלא אפשר דלא עביר כבוי מועט, ושרי, דצורך הבערה היא, אין זה כבוי אלא הבערה.

ואין לאסרו, משום כדי שלא יבוא לחתכו דק דק, דחייב משום טוחן כמו דסלית סלתי. א"כ בוא ונאסור אף הקמח לעשותו עסה ומעשה קדרה אלא מעי"ט, שמא יבוא לטחון בי"ט. גם בקיעת עצים תאסר לגמרי, אפי' גסין, משום דקין, רשייך למגזר טפי, וכן הרבה, אלא אין לך אלא מה שאמרו חכמים ואין לנו לחדש גזרות מדעתנו.

עדות על גדולי הדור שנהגו בו חתר

ושמעתי בילדותי מאמ"ה ז"ל שספר לנו שהוא בימי חרפו היה נוהג בו איסור. ואמר לו חסיר גדול ורב מובהק אחד, שלא יפה הוא עושה בזה, שמונע עצמו משמחת י"ט בחנם, ומאחר שהיה רגיל בו, גורם לו צער בי"ט וכן לא יעשה. על כן חזר לנהוג בו התר. ואת טעמו להקל בו לא הגיד כנראה שפשוט הוא כנ"ל[4].

שם. מכוין לגמר. צ"ל.

ע"ד ב"י. לצורך שום רחיצה. צ"ל*.

שם [ד"ה ומ"ש אדם]. להטביל כלי סעודה חדשים הלקוחים כו'. כצ"ל.

שם. ואולודי ריחא. צ"ל*.

לענין מ"ש בט"ז [ס"ק ח] על אותן ששופכין שמן שפיקונרד לתוך המים בי"ט כו'. עמ"ש בס"ר בשאילת יעבץ (סי' מ"ב).

שם [ד"ה ואין]. ביומא טבא אסיר. צ"ל.

במג"א (סק"ב). ע"י יהודים. צ"ל.

סימן תקיב

דף ד"מ ע"א [רמה.] בטוד. אנשי המלך כו'. צ"ע אם אזנסין את ישראל לאפות אם ע"י יסורין (אפילו שאין בהם סכנת נפשות) או מטילין עליהם עונש ממון, אם אסור מכל מקום.

ב"י [ד"ה ומ"ש ודוקא]. דמה"ט שדי להאכיל (צ"ל) בי"ט עבדים ושפחות בבית ישראל, דליכא למיחש שמא ידבה קדרה כו'. צ"ע לכאורה, אמאי לא נחוש כי אית ליה עבדי טובא, הא ודאי לא סגי דלא מרבה בשבילן כמה קדרות. אלא נ"ל ה"ט דלא צריך למיחש להו, משום דאי צריכי להכי, יבואו ויאפו ויבשלו בעצמם.

שם [ד"ה כתב הרמב"ם]. במאי דטריח לן מוטב. כצ"ל.

שם [ד"ה כתב הרמב"ם בפ"א]. מפתן או מתבשילן. צ"ל*.

להזהר שלא להכשל בכת של ש"ץ האחרונה

צריך להזהר עוד שלא לבשל בי"ט, בשביל האפיקודסים החדשים הכת הארורה של ש"ץ שר"י, הצבועים בגוון יהדות המתחפשים ומתערבים בישראל ובשם א"י יזכירו, לא באמת ולא בצדקה. וגרועים הם מכל עע"א שבעולם. וארע עתה מקרוב שאחר עסק לפניהם בי"ט, אפה ובשל להם בשכר מסוים, והתריתי בו שלא יעשה כן, ולא יהא להוט אחר הבצע לעשות שכר עגמ"י נפש, לחלל י"ט בשביל מפירי ברית ולא אבה לי. כי ערב לאיש לחם שקר, ואחר ימלא פיהו חצץ. לא עברו ימים מועטים עד שנפל למשכב, וחזק למעלה חליו, והפסיד ער עשרה ברמי השכר שקבל מהם, ולפיכך האוהב נפשו ירחק מהם.

לב"י שפת יתר

שם. כדי שלא יהא טורח האפיה כו'. אפיה כדי נסבה, כי הלא הגוי הוא האופה.

4. וכ"כ רבינו לעיל סוף סי' ר"י, עיי"ש כמה הלכות הנוגעות לטבק.

ומה ששאלת

על הנבינה הנקרחת כעכב"אל אם מותר לאכלה בפסח או לא מלשון הרא"ש שכתב הב"ז בפי' תמ"ז נראה שהיא אסורה שכתן טעם להיתר הנבינה שנעשית בכלים של כל השנה מפני שאין משתמשין בהם בדבר חם ואפילו אם שמש בהם בדבר חם כיון שאין עושין בהם הנבינה בחמין אינו מתלים משמע שאם היו משתמשין בכלים בדבר חם וגם היו עושים הנבינה בחמין שתאסר הנבינ' והקשאכב"ל כעשית בחמין רותחין ככלי על נכי האש • ואף על גב דאמרינן שתם כלים אינם בני יומן והוי כ"ט לשנס ומותר מ"מ כתבו הנהות מיימון בשם שמ"ק הובאו דבריהם בבית יוסף בפי' תמ"ז שאין אומרים נכי שתם כלים אינם בני יומן שלא כשיאמר בריא לי שלא היה הכלי בן יומו • והרב בית יוסף כתב שם לתמוה על דברי ההגה' שאמרו בל שאינו אומר בריא לי שלא היתה בת יומא ולמה לא התירו משעם דשתם כלים אינם בני יומן וכן שם לתמוה על הרא"ש שאם לגיס מלוחים שעדיין במיס ונבינה שלו היתה נעשית בחמין בכלי שתשמשן בחמין היה אוסר' ומה שאי' מבשר יבש ונבינה שנמלחו קודם הפסח שהתירו שהנהות ונם הטו' כתב להתיר בהם ולא משמע שיהיה הרא"ש חלוק בדבר ע"כ והניח הדבר כתמיה • אחר כך כתב דאיפשר לומר דהר"ש שבר שתם כלים אינן בי' נם לענין חמץ בפס' ומה שכתן שעם להתיר נבינה לחה מפני שלא נעשית בכלים משתמשין בהם חמין לא כתב כן אלא להתירם אפילו לדברי האומרים חוזר וניעור אבל לדברי האומרי' אינו חוזר וניעור אף על פי שנעשית בחמין וכלי שכשתמ' בהם חמין משרא שריא שבבר כתבטל קודם הפסח ואינו חוזר וניעור ע"כ • לפי תירון זה לאשכנזים דאית להו חוזר וניעור אסור להם נבינת הכשכב"ל אבל לדידן דקיל דאינו חוזר וניעור מותר • ומיהו לדברי ההנהות הנ"ל דאע"ג דבט"ל נם בפסח מות' מ"מ לא אמרינן שתם כלים אינם בי' אלא שריך שבטשתמש בו בתכוון לשורף הפס' אבל בשתם אף על פי שאינו שתה שריא לי אלא היתה שמחבת בת יומא מבל מקום אסו' בפסח דבל מלתא דלא רמי עליה דאינים לאו אדעתיה • אם כן כ"ש שהכשכב"ל אסור דלאו אדעתיה בשעת עשייתו לשם פסח • ואין לומר דזהו לדעת האשכנזי' דשבדי חוזר וניעור דהא ע"כ אזלי בשיטת מאן דשבר אינו חוזר וניעור כדכת' הב"ז שם גבי מ"ש רבי בשר יבש ונבינה שנמלחה קודם הפסח ולא נבדק המלח שמותר לאוכלו בפסח משעם שבבר נתבט' קודם הפסח בש' ואינו חוזר וניעור • אם כן לדעת ההנהות ומ"ק אף על גב דשבדי נ"ט לשנס בפסח מות' מ"מ שריך עודש בבדור שלא היתה המחבת בת יומא אפילו למאן דלית ליה חוזר וניעור מ"כ כפי זה אין הדין הכשכב"ל יאסר על הכל • ואשבר שנס הרא"ש שבבר דעת ההנהות ולפיכך לא התיר הנבינה אלא מחמת שלא נעשית בדבר חם אבל אם נעשית בדבר חם שריך שיאמר בריא לי וכו' והאי תירונא דתרין הבית יוסף איהו נופיה לא יאר בעינו כמו שתלאה שכתב שם והוא בכון וכו' • אף על גב דכפי התירון הב' לעולם אית ליה כתם כלים אינם ב"ז ונבינה שהתיר הוא כשעשאה כפס עכמו מ"מ לא תקע בו הרב יתר תקונים אלא הין ולאו ורפוא בריה • ומבינה למימר דבבר ההנהות ומש פתמה דלמה לא אמרו שתם כלים וכו' אפשר דלפי חומרת חמץ החמירו בה שלא לומר ב"כ אלא בדוע בבריה שאינם בי אז מרינן כ"ט לשנס אבל בשתם אע"נ דבשאר אסורין מקילינן הכא לענין חמץ מחמרינן תדע שהרי בסוף כתב הב"ז אל דלדעת הרא"ש אף על גב דשת' כלים אינם ב"ז והו"ל כ"ט לשנס וכבר נתבטל קודם הפסח מ"מ משום חומרת איסור חמץ כתב בתשוב' להחמיר ע"כ • והנה אעפ"י שהדב אל כתב דמשום חומרא אמרה אלא מן הדין ומיד חזר בו מחמת לשון הטור כאשר תראה משם • הנה לפי מה שכתבנו ותיישב דהרא"ש ס"ל בהנהות דאף על גב דבעלמא אמרינן בתם כלים אינם ב"ז הכא שריך שיאמר בריא לי וכו' משום חומרת חמץ שמפינו שאיסורו משנה להחמיר מחמרינן ביה מדינא לענין זה ולפיכך באו דבריו לפ"ע דאסור כשנעשה הנבינה בדבר חם • לכן אני אומר שיש לאסור הכשכב"ל אפילו למאן דלית ליה חוזר וניעור • והוא כפי דעת הרא"ש ומ"ק והשנה' מיי' ולדעתי אין בזה שפק והשומע ישמע ויבין ויראה האמת מה שהוא אמת • והאל יתברך יאיר עינינו בתורתו ויבולינו מכל שניאה • נאם הבעיר •

מרדכי הלוי •

שאלה ט

על מתיית העשן שמוצאים אותו דרך קטים אלולים כי לא נמצא זה בספרי הפוס' אל לפי שלא היה בימיהם כי שקרוב עלה עשן זה ונתפשט בכל הכולם ורובם ככלם שותים אותו אם הוא אותר ב"ש או אם יש בית מיחוש מפני שאינו אוכל נפש והתורה לא התירה אלא אוכל נפש • גם אם יש בו חשש כיבוי או חשמות אחרות כי רבו בו הספיקות יש אומרים שיש מתירין ולא נתברר שעם ככון לא' משניהם • גם שם מי שאומר שהשותה אותו ב"ש אסור לשתותו ביום התענית דשויה כאלו הוא אוכל נפש והמהנ לשתותו ביום התענית יש לו לאומרו ביום טוב שריך לחקור אם יש לשברה זו שרש לתלות זה בזה •

תשובה

לעמוד על עיקרן של דברים שריך לבאר מה שאמר הכתוב אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם אי מיירי באוכ' נפש בלבד או אם ה"ה לכל הנאת נפש ומה הם הדברים הנכללים בו אם ישתרך שיהיה שוה לכל אדם או לא. והזה נבא לבאר עיקר דין ש שתינו בפ"ב דיט רש כ"א •

תנן ב"ש אומרים לא יחם חמין לרגלו אלא אם כן ראוין לשתיה וכ"ה מתירין. עושה אדם מדורה ומתחמם כנגדה ע"כ • ופרשי' לא יחם וכו' אוכל נפש התיר הכתוב ולא להבעיר אור בשביל רחוקה • מדורה היסק גדול ע"כ • הרי שפירש שעמו דב"ש דס"ל דאוכל נפש דוקא התיר הכתוב ולכך אסר להחם חמין לרגלו

משמע

כתם כלים אינם ב"ז ונבינה שהתיר הוא כשעשאה כפס עכמו מ"מ לא תקע בו הרב יתר תקונים אלא הין ולאו ורפוא בריה • ומבינה למימר דבבר ההנהות ומש פתמה דלמה לא אמרו שתם כלים וכו' אפשר דלפי חומרת חמץ החמירו בה שלא לומר ב"כ אלא בדוע בבריה שאינם בי אז מרינן כ"ט לשנס אבל בשתם אע"נ דבשאר אסורין מקילינן הכא לענין חמץ מחמרינן תדע שהרי בסוף כתב הב"ז אל דלדעת הרא"ש אף על גב דשת' כלים אינם ב"ז והו"ל כ"ט לשנס וכבר נתבטל קודם הפסח מ"מ משום חומרת איסור חמץ כתב בתשוב' להחמיר ע"כ • והנה אעפ"י שהדב אל כתב דמשום חומרא אמרה אלא מן הדין ומיד חזר בו מחמת לשון הטור כאשר תראה משם • הנה לפי מה שכתבנו ותיישב דהרא"ש ס"ל בהנהות דאף על גב דבעלמא אמרינן בתם כלים אינם ב"ז הכא שריך שיאמר בריא לי וכו' משום חומרת חמץ שמפינו שאיסורו משנה להחמיר מחמרינן ביה מדינא לענין זה ולפיכך באו דבריו לפ"ע דאסור כשנעשה הנבינה בדבר חם • לכן אני אומר שיש לאסור הכשכב"ל אפילו למאן דלית ליה חוזר וניעור • והוא כפי דעת הרא"ש ומ"ק והשנה' מיי' ולדעתי אין בזה שפק והשומע ישמע ויבין ויראה האמת מה שהוא אמת • והאל יתברך יאיר עינינו בתורתו ויבולינו מכל שניאה • נאם הבעיר •

מרדכי הלוי •

מעמע דלב"ה דקיימא לן כותיהו אוכל נפש כגלל הנאת
גופו • וכן פרש"י גבי מתני' דמניחין את המונחר וכו'
והכמוס אוסרין משום דלאו מורך כל נפש הוא ומהאי
טעמא אמרינן בכתובות פ"ח אסר יאכל לכל נפש דבר
הטוה לכל נפש וזה אינו אלא למפונקים אז למי שריחו
רע ע"כ ואם איתא דאוכל ממש התירה תורה דוקא למה
לא אמרו המונחר שא מעשה שאינו טוה לכל תיפוק ליה
שאינו אוכל אלא הנאת נפש בלבד שא ודאי מוכרח לומר
דאוכל נפש דאסר קרא כולל גם הנאת נפש ובלבד
שיהיה טוה לכל • אלא שהחילוק שיש בין אוכל ממש
להנאת נפש הוא דבאוכל ממש אף על פי שיהיה מאכל
מפונקים שרי לכל אף לעכויס וכדאמרינן בגמרא גבי
בזדמן לו צבי וכו' ונבי עיטון פירות אבל דבר שאינו
אוכל נפש אלא הנאת נפש אף על פי שהוא כגלל באוכל
נפש מכל מקום בעינן שיהיה טוה לכל ואי לא אסור אף
למפונקים וכדבעינן למימר קמן • גם מדברי הרמ"כס
ז"ל נשמע כן שכתב בפ"ח מהלכות יום טוב דחיכה וסיכה
הרי הן בכלל אכילה ושתיה ושופין אותם ב"ש שנאמ' אך
אשר יאכל לכל נפש לכל שצריך לגוף לפיכך מחמין חמין
ביום טוב ורוחץ בהן פניו ידיו ורגליו אבל כל גופו אסור
משום גזירת מרחץ ע"כ הרי בהדיא פי' דמאי דאמ' קרא
אך אשר יאכל לכל נפש כולל הנאת הגוף אלא דמן הגמ'
מוכח ד לא סריגן להו אלא משום דאמרי' מתוך •

דגרסינן בפ"ק דכתובות דף ז' רב ויהודה שרא למבעל
בתולה ביום טוב אמר רב פפי משמיה דר'
לא תימא ביום טוב שרי הא בשבת אסור דה"ה אפילו
בשבת ומעשה שהיה כך היה • רב פפא משמיה דרב
אמר ביום טוב שרי בשבת אסור א"ל רב פפי לרב פפא
מאי דעתיך מתוך שהותרה חבורה לצורך הותרה נמי
שלא לצורך אלא מעתה מותר לעשות מונחר ביום טוב
דמתוך שהותרה הבערה לצורך הותרה נמי שלא לצורך
א"ל עליך אמר קרא אך אשר יאכל לכל נפש דבר השוה
לכל נפש א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי שא מעתה
בזדמן לו צבי ביום טוב הואיל ואינו שוה לכל נפש ה"כ
דאסור למשה א"ל אכא דבר שצריך לכל נפש אף אמינא
צבי צריך לכל נפש הוא ע"כ ופרש"י מאי דעתיך למשרי
ביום טוב מבשבת לצורך אוכל נפש כגון שחיטה·מונחר
בשמים על האש לגמר בו את הכלים ואת הבגדים·עליך
אמר קרא לכל נפש דבר השוה לכל מותר וכשיל' שוה לכל
אבל מונחר אינו אלא למפונקים עכ"ל • הרי מפורש
דדבר שאינו אוכל ממש לא שרי אלא במתוך שהותרה
לצורך הותרה שלא לצורך •" ונפקא מינה דאי שריגן
במתוך אין לנו להתיר אלא דוקא מידי דאית ביה הנאה
או הוכחה כדמשמע בגמרא פ"ק דיום טוב דף יב גבי
מתני' דאין מוציאין לא את הלולב וכו' וכדכתב הרמ"כס
ז"ל פ"ק דיום טוב אבל מידי דאית ביה הנאת נפש ונעשה
ע"י דבר שאין בו הבערה והוא' יש לאוסרו אבל אי אמרי'
דאוכל נפש כולל הנאת נפש כל דאית ביה הנאת נפש
יותר עפ"י פרש"י והרמ"בם ואם אינו אלא כותן •

ונראה לענ"ד דעתי לומר דאה"כ שמקום היה מכור
דרב פפא לא שרי לבעילת בתולה שעשה

בה חבורה אלא מעשה מתוך דקס ד אוכל נפש דאמר
רחמנא אוכל ממש דוקא ולהכי פריך לרב פפא דאי אמרת
מתוך שהותרה חבורה לצורך כגון שחיטה הותרה נמי
חבורה שלא לצורך דהיינו בעילת בתולה שעשה בה
חבורה אם כן אית לן למפרי כמו מונחר דכלים אף על
גב דאית ביה כבוי כדפרש"י על ההיא דשיטון פירות דפי'
רב הונא שעמיה דרב דאסר משום מכבה כשמתן אבקת
הבשמים על הגחלי' ואין הכי נמי דכפי שברתו של מקשה
דמאי דשרי רב פפא לבעילת בתולה הוא מעשה מתוך
הוא מצי לאותוכי עליה דאפילו למאן דאית ליה מתוך
היינו דוקא בהוכחה והבערה אבל במודי אפרינו לא
אמרינן מתוך וחבורה איכא לא הוכחה והבערה אלא
דעדיפא מיניה פריך דאפילו תימא דבכל מודי אמרינן
מתוך ולכך התרת חבורה אם לן לעתרי למעבד מונחר
דכלים זו היא כוונת המקשה • ואמנם רב פפא כשתירץ
לו כוונתו לדחות שברא זו דלאו מטעם דמתוך שרי למבעל
בתולתא אלא מטעם דאסר יאכל לכל נפש דאמר קרא
כולל כמי הנאת נפש והוא מדלא קאמ' אך אשר יאכל לכל
הוא לבדו יעשה לכם דהאי נפש מיותר הוא אלא דכלל
רחמנא אוכל נפש והנאת נפש דהאי היתורא ובלב שיהי'
טוה לכל • שאם לא תפרש כן בכוונ' רב פפא מה מתרץ
לו מדכתיב אשר יאכל וכו' והלא למאי דקס"ל דשרי מעשה
מתוך מוכרח לומר דלא מיירי קרא בבעילה ובמונחר
וכיונא דלעולם קרא באוכל ממש מיירי אלא דאכן אמרי'
מתוך ואם כן מה ראיה מביא לו מן הכתוב • ועוד
דאיך איפשר לומר מתוך בכל מילי והתורה לא התירה
אלא אוכל נפש בלבד ואכן כתיר מלאכות לדבר שאינו
אוכל נפש • אלא ודאי על כרחין לומר כדכתיבנא שבא
לדחות שברת המקשה דלאו מטעם מתוך אתו עלה אלא
מטעם דלכל נפש דאמר קרא כולל הנאת נפש ויש לדקל
כן מדקאמר עליך אמר קרא וכו' דהוה ליה למימר אמר
קרא ואי' מהו עליך אמר קרא אלא כוונתו לדחו' שברתו
דלאו במתוך שרי אם עליך אמר קרא כלומר לאפוקי האי
שבר דיליך אמר קרא אך אשר יאכל לכל נפש ולא אמר אך
אשר יאכל בלבד אלא אמר אך אשר יאכל לכל נפש מאי
לכל נפש ותרתי אתא קרא לאשמועינן חדא דאוכל נפש
כולל אוכל והנאת נפש ומלת כל דאמר לכל נפש בא
לגמדנו דהנאת נפש שאינו אוכל ממש צריך שיהיה
טוה לכל ובעילה דהנאת נפש טוה לכל היא אבל מונחר
אינו אלא למפונקים • א"ל רב אחא בריה דרבא לרב
אשי אלא מעתה בזדמן לו צבי וכו' • נראה דרב אחא
שבר דלכל מילי אמר רב פפא שצריך להיות טוה לכל
נפש בין בדבר של אוכל בין בדבר של הנאת נפש לפי
פריך אלא מעתה בזדמן לו צבי ביום טוב הואיל ואינו
טוה לכל נפש כלומר שאין הכל אוכלים בבשר יהיה אסור
לשוחטו א"ל אכא דבר שצריך לכל נפש קאמינא בתמיה
כלומר אני לא אמרתי אלא דבר השוה לכל נפש דהיינו
הנאת נפש צריך להיות טוה לכל נפש לאפוקי מונח דכלי
אבל לא אמרתי דבר הצריך לכל נפש דהוה משמ' שכוונתו
לאסור אוכל נפש ממש אם לא יהיה טוה לכל דלעולם אם
שהוא מורך אוכל נפש ממש אפילו מאכלים שאינם ראוי'

אלא

15

אלא למפונקים שרי לאכול מהם כל אדם וזהו המילוק שם בין אוכל כפם להנאת כפם דאוכל כפם שרי לכל אפי' מאכל עשירים שרי לעניים למיכל אבל מה שהוא הנאת כפם אם הוא שוה לכל מותר ואם אינו ש"ה לכל אסו אפי' לאותם הרגילים בו כל ימות השנה זה נראה לענין דעתי

טיעת פי' מוניית זו.

אם כן לעולם הנאת כפם לא שרינן לה במתוך שא"א במשמעות הכתוב שאמר אך אשר יאכל לכל נפש שכולל מאכל והנאת כפם אלא שם לאלק ביניהם כדכתבנו אלא שמצאתי להר"אם ז"ל הוכאו דבריו כיתה יוסף ז"ל פי' תקיד על הטיא דאין מכבין את הנר כדי לשמש מטתו דאתר דאף על גב דבעילת מצוה שרי בפ"ק דכתובות במתוך הכא שאני דהוי כעין מכשירין עכ"ל. הרי משמע דרב פפא לא שרי למבעל בתולתא ביום טוב אלא מטוס דאמרינן מתוך. נראה דלאו בדיוקא קאמר לה הרא"ש דהפתא לא נחית לגמרא מהיכא נמר לה אלא ליפנא דמשמע בגמרא נקט אבל על האמת לאו במתוך נמר לה רב פפא שהרי במסקנא דגמרא אמרו דלא אמרינן מתוך אלא להוצאה והבערה וליכא מאן דפליג בהא לשון א' מן הפוסקים אלא ודאי ע"כ לומ דרב פפא דשרי בעילת בתולה לא שרי לה אלא מטוס דבעיל הוייא ככלל אוכל כפם ולכבות הנר כדי לשמש מיטתו הוי מכשירי אוכל דלא הותר לעשות ביום טוב. ואף על גב דמכשירי אוכל כפם שאי איפשר לעשותם מערב יום טוב הותרו לעשות ביום טוב מכשירי הנאת כפם לא הותרו וזה שיטוק נם כן שם בין אוכל כפם להנאת כפם. אלא שמעה שכתב הרא"ש נכי מתני' דאין מוציאין משמע דמ"ל דמטוס מתוך אתינן עלה ולא שרינן מטעם מתוך אלא כדהני שוה לכל והדבר כ"ע דכפי הנראה דלא נאמר מתוך אלא בהוצאה והבערה כדמשמע בגמ' והרב המגיד האריך בזה בפ"א מהלכו' יום טוב ולהרמ"בם בפי' אתמר ולהני תרי לדידיה אמרינן מתוך אפילו שלא לצורך כלל כגון נר של בטלה ומידי אחריני דשרי' ולית בהו חד מהני תרי להרמ"בם אתינן למשרי מטוס הנאת כפם ובלבד שיהיה שוה לכל. גם מה שפי' הר"ן נכי מתני' דלעיל דלא יאכל מתוך לרגליו וכ"ה מתירין שכתב וכ"ה מתירין דאית להו מתוך איכא למימר דליפנא קלילא המוכסם נקט דבהבערה איכא מתוך אבל אה"נ דבדבר דלא שייך מתוך כגון דאינו הוצאה והבערה שא הנא' כפם שרינן לה מדיוקא דקרא דאוכל כפם כולל הכל כדכתיבנא דודאי לא פליג הר"ן על רש"י והרמ"בם לבך יש לנו לייסב דברינו ודברי הרא"ש כדכתיבנא.

ואיכא למידק בהאי מתני' דלעיל דקתני ב"ש אומר' לא יאכל מתוך לרגליו שא א"כ ראוין לשתיה וכ"ה מתירין. טיסה אדם מדורה ומתחמם כנגדה. וכגמרא איבעיא להו האי מדורה מאן קתני לה ד"ה היא ושני להו לב"ש בין הנאת כל גופו להנאת אבר א' או דילמ' כ"ה קתני לה אבל ב"ש לא שני להו ת"ש ב"ש אומרי' לא יעשה אדם מדורה ויתחמם כנגדה וכ"ה מתירין עד כאן. פרשי הנאת כל גופו דמייא לאוכל כפם ע"כ. ולמאי דקס"ל בגמרא דהאי דקתני בתני' עושה אדם מדורה ומתחמם כנגדה דאיכא למימר ד"ה היא ושני להו לב"ש בין הנאת כל גופו להנאת אבר א' עד דאשכח ברייתא דתני כש בהדיא דב"ה היא והלא בהאי מתני' לא אצטריך למתני לה דאתי' מק"ו דריסא שאפי' לצורך אבר אחר התירו ב"ש מרורה שהיא לצורך כל הגוף. ונראה דכמה שכתבו בעלי התוספות יתורץ שאמרו דריסא דקאמ' לא יאם וכו' וכ"ה מתירין דדוקא לרגליו התירו אבל לכל גופו מודו דאסור דדבר הסוה לכל כפם בעינן וזה איכו ראוי שא לבני אדם מעונגין אבל ידיו ורגליו סוה לכל כפם. אם כן היה ס"ד דמדורה שהוא להחם כל גופו והוה ס"ד שאינו ראוי אלא לעשירים המעונגין קמ"ל דמותר דמרורה עושים אותה בין עניים בין עשירים שהכל חולים אבל בכה ולהבי אצטריך כ"ה למתניק במתני'. וא"ת ומנא להם לת"ס דרגליו דריסא דוקא אבל כל גופו אסור אימא דב"ש הוא דתני לה משום דלדידהו לא אמרינן מתוך ולית להו אלא אכילה ממש שהתירה תורה אבל לב"ה דאמרינן מתוך ואוכל כפם לאו דוקא אלא ה"ה הנאת כפם אפילו כל גופו מותר דאפי' עניים ראויים ועכידי לרחון כל גופם במרחץ וכשאין מוכאין מרחץ מחמין חמין בבית ורוחצים כל גופם אלא שראיתי דבפרק כירה דף ל"ט גילו דעתם ועל זה במכו לכתוב כן בכאן דהתם מהיא שמעתין משמע דאסו' לרחון כל גופו בחמין על ההיא מתני מעשה שעשו אנשי טבריה והביאו וכו' א"ל חכמים אם בשבת בחמין שהוחמו בשבת ואסורין בראיכה ובשתיה ואם ביום טוב בחמין שהוחמו ביום טוב ואסורין בראיכ ומותרין בשתי'. ומייתי בגמרא הך מתני' דהכא וכתבו שם בתוס' דדוקא לרגליו אבל לצורך כל גופו לא וכן משמע בכלה שמעתין שמחמירין בחמין שהוחמו ביום טוב כחמין שהוחמו בשבת ונזרו על הזיעה ביום טוב כמו בשבת יעש והקשו מ"ש הבערה דראיכה דשרי מראורייתא וכו' ותירצו דראיכה איכה שא לתענוג ואסירה כמו מונמר ושכן משמ ביר"ושלמי אבל זיעה שוה היא לכל כפם שאינה לתענוג שא לבריאות והרמ"בם ז"ל בפ"א כתן טעם אחר לראיכ כל גופו בחמין משום גזירת מרחץ משמע דס"ד דאלו לא היתה הך גזירה הוה שרינן להחם חמין לרחון כל גופו ולא היה' לנו לאוסרו משום שאינו שוה לכל אדם איפשר משום דס"ל דבראיכת כל הגוף הכל שוין. א"כ לפי שכתב בתחלת הבבא ראיכה בכלל אכילה ושתיה היא כשם שבאכילה ושתיה לא מפלגינן בין מפונקים למאינן מפונקים שהרי התירו לעשן פירות אכילו שאינו אלא למפונקים ה"כ בראיכה מן הדין היתה מותר' אי לאו גזי' מראחצאות.

הכלל העולה שכל דבר שהוא מאכל אף על גב שאינו אלא למפונקים ראוי הוא אף לעניים ולא זו בלבד אלא אפי' יהיה מאכל שאין רוב בני אדם אוכלים אותו כיון שזה נהנה באכילתו שרי דלדידיה אוכל כפם הוא ובאוכל ממש לא בעינן שוה לכל וכדבר שאינו מאכל אלא הנאת כפם אי הוי מלתא דהוצאה והבערה אפי' שלא לצורך להרמ"בם שרי ולפאר הפוסקים שצריך שיהיה כור' קבת. ואי לא הוי מרבר שום כו אר מהני תרי צריך שיהיה הנאת כפם השוה לכל אדם אליבא דכ"ע.

ומכינת העמן דבר פשוט הוא שהמותים אותו יש להם הנאת

הנאת כפם מפהנים בו ורובה דעלמא פוחים אותו
ומיעוטא דמיעוטא אין פוחים אותו ודוכו ככולן אמרינן
בכל התורה כלה ועוד אנוף בזה ידי • גם יש טעם לפסק
דלא דמי לבר מל בעלה מהרי בעבעו יש תועלת דמ עכל
המחבר ומיושב האפומכ • ועוד אני אומר דכמעט קרינן
ביה אוכל כפם ולא כעינן ביה מיהי פוה לכל לא מבעיא
להרמ"בם דרחוכה וסוכה קרי להו בכלל אכילה כיון
מהנוף מוקף אותה סנאה ועליפא מהנאת נפם דעלמא
אין לו מיוכות בנומו כ"ם מתיית העמן מהחיך הטועם
המאכל נהנה ממנו והוי כעין אוכל כפם ואם כן אפילו
לפאר הפוסקים דלא קרו רחוכה וסוכה בבלל אכיל' הכא
בפתיית העמן קרוב לומר דקרו ליה אוכל כפם ויש בו
טעימה לחוך והנאה לבריאות מה גם דפוה לכל קרינן
ליה כיון דמיעוטא דמיעוטא הם אין פוחים אותו •

ואם על גב דמפונין דפ"ב דר"ה דף כ"ב מפמע דלא
מרינן אלא דוקא דבר הפוה לכל ממם
דבעי התם מהו לעמן כלומר לעמן פיות לקלוט טעם
הכוסס • ר' ירמיה בר אבא אמר רב אמוד ושמוא אמר
מותר • ופירש"י אמור דתפנוק יתירה סוא ואין פוס לכל
כפם אלא לאוסטניס ובהאי עמן איכא אב מלאכ' ברמפר'
רב הונא מעמיה דרב מפני שהוא מכבה את הנחלים
בפנותן אבקת הבשמים עליהן ושמואל אמר מותר דאובל
כפם הוא ורחוי אף לענייב אלא אאינו מכוי לאם ודמי
לבריתן לו בבי ביום טוב ע"כ ואפסיקא הלכתא כוותיה
דשמואל • משמע אלא התיר אלא מפוס דרחוי לכל הוא
אף לענייס אבל אם לא היה רחוי הוה אסור • איכא
למימר דלאו דוקא דמפוס הא מרי דאפילו לא היה רחוי
אלא לרובא דעלמא הוה מרי ולא אתא אא לאפוקי מונמר
דבלי' ודלהריח ההנאה ליתנהו אא למפוקי' או למי מריחו
רש כדפרש"י בהיא דכתובו' ומפוקי' ומי מריחו רש הוי
מיעוט דמיעוט אבל לעולכ' בוה לרובא דעלמא די דרובו
בכולן אמרי בכל התורה אפילו לענין תערובת איסו' מין
במינו בטל ברוב והתורה אמרה אחרי רבים להטות אח"כ
הכא בענין מכיכת העמן כיון דאב' דעלמ' מכיכו להו מרי
ומאח' מהוכחנו דבז' יש הנא' כפם ופוה לכל כפם לא איכפת
לן למיסר ליה מפוס פוס בו חפם כיבוי כיון מבכלל בבלל
אוכל כפם מרי בדאמר רבא על בך מעמתין דעיפון
בירות דעל גב נחלת מותר מידי דהוה בסרא אנומרי
ופרש"י ע"ב נחלת מותר כשמואל דאוכל כפם הוא עיפון
בירות זה ופוה לכל כפם ואין מפוס כיבוי והכפר' ואגלודי
ריחא מידי דהוה בסרא אנומרי דאיכא כל הני ומרי עכ"
ב"ם מדברי רבי משמע דאין להתיר הבערה וכיבוי
אא בדאיכא תרתי אוכל כפם ממם ופוה לכל אבל
אוכל כפם ואינו פוה לכל או פוה לכל ואינו אוכל כפם אא
הנאת כפם אסור • והנא מהניא דכתובות דמרי למבעל
בתולתא הוי הנאת כפם ולא אוכל ממם ופירש פס רש"
דבעולה פוה לכל לבך מרי אבל מונמר דכלים איכא פוה
לכל הרי דבהנאת כפם אף על פי שאינו אוכל ממם מרי
כשהוא פוה לכל • ונראה דלאו דוקא קאמר הכא דבכל
מקום בעינן תרוויהו להתיר אלא דהכא לרווחא דמלתא
נקט דעכפ יש להתיר בעיפון בירות דהכא אבל בבדדין

אי כמי יש לומר ופוה הנאה בעינן דאוכל כפם דקאמר
הכא רש"י לאו אוכל כפם אלא הנאת כפם קרי ליה אוכל
ומוכרח לומר לפי מיוהו מל רבי מפירש דהאי עיפון פירו
הוא לקלוט טעם הכוסס וחזו הנאת כפם לא אוכל ממם
ודלא כפי הרמ"בם אל מפי' דהאי עיפון הוא כדי למתק
הפירות מיוכמרו לאכילה וכן פירש הרב בעל העורים
דלדידהו הוי האי עיפון אוכ' ממם מזולת עיפון זה אוכם
דאוויים לאכילה אבל כפי פי' רש"י אינו אלא הנאת כפם
מהנית כפם מל אדם לאכול דבר מכוסם נמצאת למד
דבדב' הכאה הפוה לכל כפם אין לאוסרו מטעם מבעיר
ומטעם מכבה כל מכן דבמתיית העמן אינו ודע תה
מקום לכיבוי יש בו אדרבא הבערה איכא כיבוי ליכא ואי
מפוס דבשמניח מלמנון הוא מכבה כאשר מתבתי בים מי
מקורא לזה כיבוי הא ליתא דאינתו כיבוי הוא מאלו וכו
מי שאינו מבעיר הדליקה ומניחה לבבות מאלה יקרא
מכבה • ואין אני רואה מפם כיבוי בעמן הכי אלא מבר
ענין ר' מבשהו מוכן העמן מתוך כלי מפשימין בו הקבה
החלנל כל שהוא הולך וכלה העמן הבשאר בכלי ההוא
הנקרא בלמון ערבי דאוזויה רבים מאלו וצריך לבעתים
להדקו באצבעו כדי שיהיה רחוי לאתיה ובאותו הידוק
איפשר שיבא לידי כיבוי • מכל מקום לא מפני זה יקרא
מכבה ממש מפני שאינו מתכוון לבבות וגם לא הוי בפיק
ריפוה דאיפשר אלא ובבה ואפי' לענין מבת כתב הרמ"בם
פ"ח מהלבות שבת שכל דבר שאינו מתכוין ולא הוי בפיק
ריפוה מותר באופן שלא ראיתי מקום להתיר ולאסור

מכיבת העמן הנזכר •

אמנם אם יש בית מיחוש לאוסרו הוא ממה יבואו
לאתוך העמן דק דק ביום טוב דהוי תולדה
דטוחן כדאמר בגמרא פ כלל גדול האי מאן דפרים בלקא
חייב מפוס טוחן ואם בתיר פתיית העמן שמא לא יהיה
נזהר לאתוך אותו מעלם ובא לאותבו ביום טוב ורחוי
לגזור אפילו היכא לאתבו אותו מערב יום טוב אבל
היכי דלא ליתי לאתוך אותו ביום טוב • גם לזה נראה
לענות דעתי דליכא לאגזר דעיקר אב מלאכ' דטוחן
איכא אסורא מן התורה ביום טוב אלא גזירת חכמים היא
שמא יבוא אדם מלאכות שאפשר לעשותם מערב יום טוב
כדי לעשותם ביום טוב ונמצא יום טוב הולך בעשייתמלאכו
ויתבע מפמחת יום טוב כמו שאמר הרמ"בם בפ ח מה
יום טוב וכך היא הכמת הפוסקים אל דמדאורייתא מות
לגמרי • א"כ טוחן נופוה הויא גזירה אבל לעולם אי"כ שמי שאין לו עמן מחותך
אסור לו לאתוך ביום טוב אפילו לאחתוכות גמות דאפילו
באוכל כפם ממש מבשורין שהיה יכול לעשותם מעיט
אין עושים אותם ביום טוב •

ומה שאומרים שמי שמהנו לפתותו ביום טוב אסור לו
לפתותו ביום התענית ומי שמהנו לפתותו ביום
התענית אסור לפתותו ביום טוב • גם בזה לא אמרו
כלום דמה שייכות יש לתלות זה בזה דאף על גב שבתבנו
דהוי כאוכל כפם מכל מקום אינו אוכל כפם ממם ולא
עדיף האי מטועם אוכל ביום התענית דמותר כל שאינו
בולע ואף על פי שהאיך בהנה ממנו כל מכן בעמן זה שאין

כו ממש אלא טעם עצם בעלמא הן אמת דאפשר דיקדא
אוכל לענין מה שנהנה אחיך מכל מקום אינו אוכל ממש
ולא יהיה יותר חמור ממטעמת כיום התענית ואם תאמר
מפני שנהנה בשתייתו ולכן דאוי לאוסרו כיום התענית
גם זה אינו דלא מצינו שאסרו הגאונים כיום התענית אלא
דוקא אותם הם עינוייים שיש להם רמז מן הכתובים אבל
שאר עינוייים לא תכל מקום בתענה כאב מעוה אומרו
שלא יום ואכלו אסרו אותם עינוייים ולא אסרו בשאר תעניו
אם כן כל שכן שתיית הטעם שאין שום רמז מעוה מקום
לאוסרו ומכל מקום מעוה אומרו ואכלו שלא יום ראוי
לתנות מלשתותו פלא להפיח דעתו מן האכל כדרך שאסרו
לקרות בתורה כל שכן הם שדרכו להפיח דעתו שלא אדם
אכל בשאר תעניות אין אני ראוה מקום לאוסרו אלא שראוי
לזהר מלשתותו כאין בשונקי ברמיבו שנא ירחוהו הנוי
ויש בדבר הגלול ה' דאינהו אית להו שאסור לשתותו ביום
תענית ואין ראוי כפי דעתם לגזול בתענית שלנו לפנים
לפי שהם מחזקים אותנו שאנו שאינו מחמירין בכל דבר ודבר
לכן דעל נפש יזהר מלשתותו לפני גויים זהו מה שנראה
לע"ד בענין זה שדעתי להתיר ורחיתי שבתפשט המנהג
להתירו נאו עלי דידי קא ממי אדרבא אני כאתי לתת
טעם לתה שנתפשט טעם היתרו והא יתבדך ישלחני
מכל שגיאה כי דעת ממני פלאה כאם
הבעור מרדכי הלוי:

שאלה י

מה שאמרו בגמרא אם אין תפלה לתפלה עבירה
היא כידו וחוזר עליה מעורכי המלחמה אי
טעמא הוי משום מכיח עצמו לברכה שאינו ברוכה ומרב
הברכות אז טעמא כדכתב רש"י שמא יפסח ולא יברך
על של ראש אבל אם כירך ספיר דמי ונפקא מינה לתפלין
דר"ת שאין מברכין בהנחתם אז טעמא לא משום ברכות
בנעו בה ולפיכך אין לחלק בין תפלין דרש"י לתפלין דר"ת
לפי שבדברי הפוס יש פנים מוריס לכאן ולכאן:

תשובה

אכתוב כל הדעות ואחר כך נכא
לבאר שאלתינו רש"י ז"ל כתב בפר
הקומץ אם אין תפלה לתפלה ולא כירך על של ראש אלא
שמך לברכה דאשונה וכתבו התוספות מתוך פירוש הקו
שמעם דאם אם וכירך שדי וליכא איסורא אלא אדרבא
מצוה ושבר ברכה ע"כ: וכתב הכי שאין כן דעת הפוס
ובכל ענין אסור אפילו חוזר ומברך ע"כ ומדברי הרא"ש
משמע דלאו מטעם ברכות בנעו בה אלא מטעם שאסור
לדבר בין זו לזו וכן כתב בהגהות בכתבי מהר"ר ישראל
מי קא זמה לשונו לשמ"ק שכתב דבא"ה טוב להניח בלא
ברכה והנוהגים כן אם מדברים בין תפילין לתפלין נראה
דאפילו שאין מברכין דאסור להם לדבר וכו דאין הטעם
משום שמכיח עצמו לברכה שאינה כריכה דוקא אלא בלא
זה יש עבירה להפיח כדאמרי פרקא בתרא דר"ה
בתשובה המתחלת שאלו מקמיה וכן באמרי בהלכו ע"ש
והטור כתב לא יפסיק לדבר אפילו לענות אמן יהא שמיה
רבא וכתב הכי' שכ"כ הרא"ש ז"ל וכן פסק בשולחנו הטהור
שאם שמע קדיש או קדושה בין תפלה לתפלה יפסיק
לענות עמהם אלא בותק ושומע ומכוין למה שהם אומרי:
וכת' עוד הכי' משם הרא"ש אם שמע שוחת חולין חוזר עליה
מעורכי המלחמה ואם בקדושה ואמן והא שמיה רבא אם
אינו חוזר עליה מעורכי המלחמה: ואף על פי שאינו
חוזר וכו' בהי דאין העבירה גדולה כ"כ אבל איסור איכא
שנורם לברך ברכה שא"צ: והמרדכי בשם ר"ת כתב
שאם ענה קדיש וברכו אין זה הפסק וכו וכתב עליו
שבראה מדברינו שצריך להפסיק לענות קדיש וקדושה ואין
צריך לחזור ולברך והאגור בשם הרש"בא כתב שיכול
להפסיק לענות קדיש וקדושה אבל צריך לחזור ולברך על
של ראש: ומדברי הכי' שכתב אחר כך משם הרש"בא
משמע דש"ל כהר"אש דלכתחלה לא יפסיק אפילו לענות
קדיש וקדושה ואם הפסיק אינה עבירה אלא שצריך לחזו'
ולברך על של ראש: כמבאת אומר דלדעת רש"י והתוס'
דמשמע דש"ל כותיה מדלא פליג עליה אפילו שיחת חולין
אינו אסור כל שמברך על של ראש אדרבא מצוה קא עביד
ולדברי ר"ת שכת' המרדכי דוקא שיחת חולין אסור הפסק
אבל ענית קדיש וקדושה לא חשיב הפסק וא"צ לחזור
ולברך ואפשר שזו היא דעת רש"י והתוספו' ולדעת הרא"ש
והר"שבא ז"ל אם הפסיק בקדיש וקדושה איכא פורתא
איכא שנורם לברך ברכה שא"צ: כמנא תפלין דר"ת
שאין מברכין עליהם דוקא שיחת חולין אסורה לדעת אבל
ענית קדיש וקדושה חייב לענות כיון שאין שם עבירה
מרבה בברכו' מכל מקום לדע' בעל תרומת הדשן שכתבנו
שאין טעם איסור ההפסק משום שמכיח עצמו לברכה
שא"צ דבלא זה יש עבירה: אומר אני לענית דעתי דלא
אמרה אלא בשיחת חולין אבל אם ענה קדיש וקדוש' ליכא
טום איסורא דמנוה קעביד לענות קדיש וקדושה דאסור
פלוגתא כ"כ לא מפשיטן שיהיה חולק על כל הני רבוותא
שכתבו מן הקנה אל הקבה דלדעת ר"ת אפילו בתפלין
שצריך לברך עליהם צריך להפסיק וא"צ לחזור ולברך
ולדברי הרא"ש והרש"בא לכתחלה לא יפסיק ואם הפסיק
חוזר ומברך על של ראש וטעמא האיסור משום שמכיח עצמו
לברכה שא"צ אם כן לכלהו בענית קדיש וקדושה בתפלין
דר"ת דלא מברכין עליהם צריך להפסיק ואי אפשר
שבעל תרומת הדשן יסבור דאפילו בענית קדיש וקדושה
במקום שאין מברכים כגון בחה"מ או בתפלין דר"ת יהיה
אסור לענית ודברי אינם כי אם בשיחת חולין לכן אני
אומר דשיחת חולין דוקא אסור בין תפלה לתפלין
דר"ת לשום לדעת בעל תרומת הדשן ז"ל אבל לשמוע עצמו
תלענות קדיש וקדושה לדעתי מנהג הר"ב יודה כזה שצריך
לענות דהא איסורא איכא כמי שיכול לענות ואינו עונה
ולא אמרה הרב אותו איסור לדבר אפילו בשאינו צריך
לברך אלא בשיחת חולין.

ומעם שאין מברכין על תפלין דר"ת הוא להיו' כי כבר
פשט המנהג בכל ישראל בכדר הנחת תפלין
כדעת רש"י ומנהגן של ישראל תורה היא כדאמרי' בהקומץ
רבה דף לב' האידנא נהוג עלמא בשתותות דאמר רבה
אמר רב כהנא אמר רב אם ובא אליהו ואמר חולין
כמבעל

תוי לגבי חד ע"ם וא"כ ה"נ דתני' משום ר' יהושע אמרו הרי אמרו
רבים בשמו וה"ל רבים. ולפע"ד לק"מ ע"כ לא אמרו הרא"ש אלא
בתם דהוזכר שמו דר"מ ודעי' דבר ממכא הוא. אבל הכא אמרו
משמו של ר"י מי אמרו אולי הלמיד שלא הגיע להוראה ומסתמא כן
הוא דאל"ה הי' מזכיר שמם כדאמרי' סוף הוריות מימיהם אנו
שותים ומעותיהם אין אנו מזכירים:

(דף י"א ע"ב) **מולח** אדם כמה חתיכות. לענ"ד יש לפרש דאלעזר
קאי אע"ג דלא התירו אלא לגלי מ"מ מעריס
ומולח כמה חתיכות לגלי וממילא טופל מלח הרבה על העור ורב
אדא בר אהבה מלח אותן חתיכות הרבה מלח אותן גרמי ג' כמד
זו וא' בלד זו כדי שתהיה כל העור ממולח ודין זה איתא להריא
בירושלמי ופסקו רמב"ם ומשו"ה לא הולרך מו לאנוויי הא דרב
אדא וק"ל:

התירו סופן משום תחלתן עתו"ם מירוזין מ"ד ע"ב ד"ה כל
היולאים וכו'. ותוס' ר"ה כ"ג ע"ב ד"ה שיהו וכו' ע"ש:

(דף י"ב ע"א) **אין** מוליאין לא את הקטן וכו'. יש לעיין קלת
להמפרשי' קטן למולו קאמרי הא ר"א שמותי
מתלמידי ס"ל ר"פ דאדר"מ דמכשירי מילה דוחה שבת אפי'
להביא איזמל ופ"ש תוס' ריש פרקין שם די"ל קלת דה"ב קאמר אין
מוליאין הקטן למולו אלא יביאו האיזמל אצלו משום דלמחר המילה
יצטרכו להביאו אצל אמו והי"ל שני חלול י"ט קודם המילה ואחר כן
ודוחק. ומיהו מלולב לק"מ אע"ג דר"א ס"ל התם כמי לולב וכל
מכשירי דוחה שבת דהכא מיירו שיש אצלו לולב וכל מיני ואיט
צריך להוליא אלא ליולך לבה"כ הו אצל חכם ללמוד סדר המיטטיס
וכיון דמדלאבה נפק ביה מן התורה הו לא דמי שבת. אבל מקטן
למולו קשיא לי שפיר:

ולא את הס"ת לקרות בו קריאת היום דאל"ה גם לב"ה לא
אמרי' מתוך. דמטה שאינה טורך היום דומיא קא גרים לא
מיתשב טורך קלת לדעת כ"מ שבמג"א סי' תמ"ו סק"ג וכו' מיהו
בתוס' פסחים וכו' ע"ש במג"א:

דאמר לך מני ב"ש היא דלא אמרי' מתוך וכו' דע דמלאכה
אוכל נפש הותרה לגמרי בי"ט ולא רק דוחה י"ט אלא
הרי הוא כחול לענין זה כמ"ש הרא"ש פיה"כ סי' י"ד לכן אין
לחלק מן התורה בין אפשר לעשותו מעי"ט לא"א לעשותו. אך
מכשירי אוכל נפש דחוי' היא ולזה נתכוין ר"ת שבתוס' פסחי' פ"ד
ע"א ד"ה ולא מילה וכו' ולכן יש חילוק בין אפשר לעשותו ללא
אפשר לעשותו ואמנם קולי מכשירי' מלד א' דאלו אוכל נפש לא
הותר אלא במלאכות שאינן נעשי' לימים הרבה ככשול ואפי' לאפוק
קנירה ומחיצה דנעשי' לימי' הרבה נקרא מלאכת עבודה שהעבד
עושה לרבו ואסור בי"ט כמ"ש ה"ה פ"א מהו' י"ט הלכה ה' בסופו.
משא"כ מכשירי קולי בזה דאותן מכשירי' שא"א לעשותו מעי"ט יש
הרבה מלאכו' שהעבד עושה לרבו שפוד שנרלא וכדומה וזוהה כיון
שהוא מכשיר לאוכל נפש שאינינו נעשה לימי' הרבה שמכשיר לאפי'
וכשול וזה יובנו דברי ה"ה הנ"ל שם שעמד עליהם לח"מ פ"ג
מהו' י"ט הלכה י"ב ד"ה אין דכין ויבואר במקומו בעזה"י. לכן
כל מלאכה דשייכי באוכל נפש עצמו אמרי' בי' מתוך אבל מה דלא
שייך אלא במכשירי' לא אמרי' בי' מתוך עיי' תוס' כתובו' ז' ע"א
ד"ה אמר לי' בתי' הנני' וכ"כ הרא"ש לקמן פ"ב סי' י"ט והדעת
נותן כן כיון דמכשירי' נופו לא הותרה אלא בשא"א לעשותו לא
שייך לומר מתוך. ועוד לרש"י דלא בעי טורך קלת מן התורה אי מימא
מתוך במכשירי' בטלה כל מלאכת י"ט דהרי מכשירי' שייך בכל
המלאכו' שבעולם ומתוך הדברי' למדנו טעם לדב"ש דלית לי' מתוך
דעמי' דר"א שמותי מתלמידי שמאי ס"ל ר"פ הולין דמכשירי'
הותרו בי"ט אפי' אפשר לעשותן מעי"ט ממלא אי מימא מתוך אין
לחלק בין אוכל נפש למכשירי' דהרי גם מכשירי' הותרה לגמרי
ואי מימא מתוך גם מכשירי בטלת כל מלאכת י"ט אלא על כרחך
לא אמרינן מתוך:

ויש כאן שיטה נפלאה לרא"ש שברא"ם פ' בא בתבאי בביאור
לקמן ר"פ אין מין ומריך עיון גדול בכמה דוכתי'. ע"ש:

והנה שיטת הרמב"ם עפ"י דעת ה"ה רפ"א מהו' י"ט דבכל אוכל
נפש אמרי' מתוך אפי' בלי טורך קלת ואך הוא"ה אי' נראה
כמכשירי' הולך להסביר שאפ"ה אמרי' מתוך כמו שהסביר
הרמב"ם שם במתק לשון והבארה נמי הוה מכשירי' אלא דבכיב
לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת לדיוקא דבי"ט נימא
מתוך ע"ש וא"ל דדיוקא דילי' מדכתיב בשבת לא תבערו בכל
מושבותיכם דפשטא דקרא שלא נבער לטורך שום מנין בעולם. אע"ג
דאיצטריך לדרשא דבריפת בת כהן מ"מ פשטי' דקרא אתא להפליג
איסורו בכל מושבותיכם בכל מנין ואופן בעולם לא תבערו ומל זה
הדיוק אתא ביום השבת הוא הפלגת זה המומרא אבל בי"ט מה
דהבערה מלאכה היא בי"ט אבל הותרה במתוך באופן דדיוקא דביום
השבת לעשותו י"ט קאי אהפלגה דבכל מושבותיכם ולא אצוף הבערה
ולק"מ קו' מג"א רס"י תקי"ח וק"ל:

ופני יהושע הקשה א"כ מנ"ל דהשותא שלת נדבה ב"ש היא דלמא
ע"כ לא פליגב"ש אלא בהולאה דהוה כמכשירי' אבל בשותא
דהוה או"כ עצמו מודה. ומי' א"כ בריתא אמתן תרמי' ע"ש וכתן
הוא ולפ"ז מה שהקשו תוס' לימא ר"מ הוא אע"ג דאיכא למימר
ר"ע לא פליג אלא בהבערה דהוה מכשירי' ולית לי' יתורא דביום
השבת דמוקי ליה לחלוק מלאכות לשבת ואין חילוק מלאכות לי"ט
כפירש"י במסת כ"א ע"ב. אבל בשותא מודה לב"ה. מ"מ מקשו
תוס' שפיר דהא לב"ש בהולאה נמי קשה כנ"ל ונ"ל אמתן תרמי'
א"כ מנ"ל לרמי' אב"ש תרמי' אדר"מ. אמנם לפי הנ"ל י"ל מה"ש
להרבות פלוגתא בין ב"ה ולר"מ. משא"כ ב"ש י"ל לעצמי' אזיל
דס"ל מכשירי' דוחה ואפי' אפשר לעשותן מעי"ט א"כ בטלת
כל מלאכת י"ט ומיושב קו' תוס':

וכ' הרן דלרש"י אע"ג דלא בעי טורך קלת מ"מ הייט דוקא שלא
לטורך אבל במכוון לטורך חול לוקה ע"ש ביאוב קו' תוס'
והאמנם בודאי ליתנא דקרא כל מלאכת עבודה לא פעשו מסמע
דאלי' במלאכה שנקראת עבודה שנעשי' לימ' הרבה מלאכה שאין
נקראת עבודה הותרה אפי' שלא לטורך וא"כ מנ"ל לחלק בין עושה
אותה לטורך חול או לא וי"ל דא"כ יבטל ויאסה בי"ט לטורך מחר
כדי שיהי' פנוי מחר לחרוש חרישתו של היום נמצא ה"ל האי ביטול
מכשירי חרישה הנעשה לימי' הרבה והדר ה"ל מלאכת עבודה כן נ"ל:

ואמנם אני בעניי כבר כתבתי לעיל ד' ע"א גבי חישפוחכי
דר"א ב"א. ולע"ד רש"י נמי לא אמרה אלא למאן
דאית לי' הואיל נמצא הותרה כל מלאכת א"ל אפי' שלא לטורך כלל
משום הואיל. ע"כ אפי' היכי דלא שייך הואיל כגון סמוך לחשיכה
יימא מתוך אפי' בלא טורך כלל דכיון דהותר כל כך יימא מתוך
אפי' בלא טורך קלת. אבל למאן דלית לי' הואיל מודה רש"י דבעי
טורך קלת והאופה מי"ט לחול לוקה ולק"מ קו' תוס' על רש"י
ובמקום אחר ביארתי בזה שעמא דבפ' בא לא כתי' מלאכת עבודה
אלא אשר יאכל לכל נפש דמשמע דבעי' עכ"פ טורך אוכל נפש קלת
והייט משום דלא שרי' מעטם מתוך בלא טורך קלת אלא הכי
דשייך הואיל ולי מיקלנו אורחי' וכשהי' יבריאל מקובלי' במלרי' בנ"ו
ניסן לאתא גאולי' לא הי' שייך מיקלנו אורחי' דהרי כולהו בהדדי
הוו קיימי' משו"ה כתי' אך אשר יאכל לכל נפש דבעי דוקא טורך
נפש במקלת מיהת. משא"כ לדידן דשייך הואיל לא בעי טורך קלת
כתי' כל מלאכת עבודה ל"ת אבל מלאכה שאינה עבודת עבד לרבו
הותרה לגמרי. אמנם הלוס ראיתי במגיני שלמה שכ' דגם קרא
אשר יאכל לכל נפש משמע דלא בעי טורך קלת ובעלה דעתינו נגד
דעתו הגדולה:

ובבתובות דף ז' ע"א מסקי' דבר שאינו צריך לכל נפש לא
אמרי' ביה מתוך וכ' תוס' דבעילה הוה אינו צריך
לכל נפש. אך בעילה מצוה לילה הראשונה מטעם מצוה מיקרי טורך
לכל נפש ר"ל אע"ג דמטעם מצוה בלאו יומא קא גרים לא מיקרי
טורך קלת כמ"ש מג"א סי' תמ"ו וגם מטעם הנאת בעילה עצמה
לא מיקרי טורך או"כ כיון דאין צריך לכל נפש מ"מ צרוף שניהם
ההנאה והמצוה גורם שיהי' כמו צריך לכל נפש ומותר בי"ט אפי'
למאן דאוסר בשבת:

ועיין שבת ל"מ ע"ב תוס' ד"ה וב"ה מהירי' דדבר שהוא בריאו'
מיקרי צריך לכל נפש ומזה למד פי' יהושע שם היתר
לשתות המוטין שוכאלן בי"ט. ובאמת אי לא הי' בטוכאלן רק משום
הבערה והי' שרי מטעם מתוך רק שאינו צריך לכל נפש היינו אומרי'
כיון שהוא לבריאת הגוף הוה כמו צריך לכל נפש ואומרי' בי' מתוך.
אך הא כ' מג"א סי' תקי"ד סק"ד דאסור משום מכבה ובביטו
לא

לא אמרי׳ מתוך כמ״ש רא״ש לקמן פ״ב סי׳ י״ט לחד שיטה וכ״כ ים״ש שם וכן הוא בתוס׳ כתובו׳ ז׳ ע״א לתי׳ קמא וא״כ אין להתיר L;

והקשה פ״י הא השותפ מחייב נמי משום מפרק והייט בקדשי׳ דלריך לדם לזרוק חה לא הותר בי״ט וליכא מתוך ומחק מאוד בקו׳ זו ולא זכיתי להבין הלא דם דגים ותגבים שרי באכילה ונהי במפרק דם דגי׳ ליכא דישה דאין דישה אלא בגידולי קרקע מ״מ תגבים מיקרי גידולי קרקע כמבואר כל זה בתוס׳ מס׳ שבת ע״ג ע״ב ד״ה מפרק וכו׳ והפולע תגב בי״ט להוליא דמו ולאוכלו ה״ל מפרק והשתא נימא מתוך שהותר מפרק לצורך י״ט ולק״מ קושיתו:

ותו הקשה באותו דבור אמאי לא נימא מתוך שהותר בגין לטרף במגבן יהי׳ מותר לבנות בית בי״ט והנה זו הוא קו׳ תוס׳ בשבת ל״ה ע״א והעלו דאיט אסור אלא משום עובדא דחול מיהו הרמב״ם פסק בהדי׳ דלוקי׳ עליו וק׳ כנ״ל. ומ״ש פ״י דמגבן לאכול ביומי׳ לא הוה בגין דה״ל כבונה על מנת לסתור דשרי׳. ולא ידעתי מולא זה הדין דיהי׳ מותר לפרוס אהל על מנת ליסתור. אבל כ״ל דס״ל לרמב״ם דלא אמרי׳ מתוך שהותרה המולדה הותר גמי האב כי מגבן הוא רק תולדה ובונה בית הוא אב מלאכה ולא אמרי׳ מתוך. ולכאורה יש להביא ראי׳ לרמב״ם מדאמרי׳ בשבועות ס״ו ע״ב גבני׳ בי״ט וכו׳ אין בגין בהמ״ק דוחה י״ט והשתא אי ס״ד מן התורה מותר לבנות בי״ט א״כ כיון דמילפותא י״ל דבני׳ לתם חמן לקדושי׳ וגריכי׳ להמתין עד י״ט של שבועות מן התורה ואיך יטולי׳ חכמי׳ לבטל זה אע״כ מן התורה אסור מיהו להתוס׳ י״ל דבני׳ צורך קצת ומצוה דלאו יומא קא גרים לא מיקרי צורך קצת כמ״ש לעיל וה״נ בגין בהמ״ק משו״ה לא אמרי׳ מתוך. אבל להרמב״ם דס״ל כרש״י דלא בני מן התורה צורך קצת מיקרי כנ״ל. אע״כ בגין אסור מן התורה מטעם הנ״ל דלא אמרי׳ מתוך שהותרה המולדה הותרה האב:

מידו בלא״ה כבר כתבתי לעיל בסוגי׳ דלהטיח גגו הוא לריך דגם להתוס׳ לא הותר בגין מן התורה בי״ט אלא ליחוד אבנים ופריסת אהל וכדומה אבל כל שלריך טיט וסיד חייב משום ממרח וכל שטושה גמר מלאכה חייב משום מכה בפטיש כמ״ש רש״י בשבת ע״ד ע״ב ד״ה שבע חטאות וכו׳ ע״ש וה״נ בגין בהמ״ק אפשר דא״א לשיורו מידי דלא לריך מרוח סיד ולכל הפחות הוה מכה בפטיש וא״כ בלא״ה לק״מ:

ליפלינו באגבי׳ פירש״י שלא נאסור טלטול אלא משום הוצאה כבר ביאלרנו במקום. דמוקלה לאכילה אסור כגון תורה ואסמכתא אקרא והכינו את אשר יביאו. וממילא יש לאסור טלטול אותן האוכלין משום דלמא אתי למיכל מיני׳ ומא״ש בזה פני יהושע במס׳ שבת מ״ד ע״א במשנה מטלטלי׳ גר חדש אבל לא יצן ע״ש. ואותן המוקצאות לע״ד אסורין בנגיעה בלא טלטול דכל דגזרי׳ דלמא אתי למיכל מיני׳ אסור גם בנגיעה כמו מצן בפסח בש״ע א״ח סי׳ תמ״ו ומג״א סק״ה ועיי׳ סי׳ תרי״ב סק״ו. אמנם אבנים וכדומה עיקר הקלאתן מגזרת נחמי׳ בן חכלי׳ משום הוצאה מרשות לרשות ולזה מותר ליגע בהם רק שלא לטלטל ולנגוע עיי׳ סי׳ ש״ח בהג״ה סעי׳ ג׳ ובמג״א סי׳ תקי״ג סק״ב. ולפי הנ״ל יש לישב הפוסקי׳:

ר׳ יוחנן סבר במתוך וכו׳ פליגי פירש״י וירמי׳ הי׳ מזהירן על השבתות והלוחי שיבמטו יל״ד אמאי לא פי׳ כן לעיל מיד בדר׳ יוסף ויל״ל עפ״י שיטת רש״י ביבמות וי״ז ע״ב ד״ה לחלק וכו׳ דאי אין יחלוק מלאכו׳ איטו חייב עד שיעשה כל הל״מ מלאכו׳ ועיין במזרחי ר״פ ויקהל בזה. וא״כ למאי דקיי״ל אין חלוק מלאכות לי״מ ה״ל הוצאה חי׳ שישור נהי דמ״מ אסור מן התורה מ״מ ירמי׳ לא הי׳ מזהירם על חי׳ שיעור. רק על שבת דחייב על כל מלאכה בפ״ע לכן לא הוצרך לפירש רש״י. אך ר׳ יוחנן דקאי אהברייתא דמחייב אהבערה ובישול שתים ש״מ יש חלוק מלאכות לי״מ כפירש״י בסמוך. ואפ״ה לא הקשה להוא הא כתי׳ לא הוציא משא מבתיכם ביום השבת דמשמע בי״מ ליכא חילוק מלאכות. אע״כ דהתם י״ל שהי׳ מזהירם על השבתו׳ והלוחי ושמעו אבל ה״ה בי״ט לוקין על הוצאה לחד לצורך חול היכי דלא שייך מתוך:

ומשום הבערה הא דחייב הבערה לבסוף משום דמיירו שמעמיד קדירתו על נחלו׳ לחמו׳ ומחתה בהם ומבעירן ובישול והבערה תכופי׳ וסמוכי׳ ובהכי נימא דפריך בפסחי׳ ובמטות מי אין חלוק מלאכו׳ לי״מ אהבערה לא ליחייב. ולפי הסדר דמבעיר שחלה ואח״כ ה״ל למימר אבישול לא לחייב אבי״כ כל״ל:

פוק חני לבריא יל״ד מתחיל בפרקי בשול והבערה ומסיים בהבערה לחוד וי״ל דהו״מ למימר ר״ע הוא כמ״ש תוס׳ ריש שמעתין אלא הא ר״ע ס״ל לחלק חנאה א״כ דרשי׳ מביום השבת אין חילוק מלאכת לי״מ ואיך מחייב שתים על הבערה ועל בישול אע״כ דלא כר״מ וא״כ ע״כ ב״ש היא ממעם הבערה אבל לא מטעם בישול דלא שייך מתוך כיון דלא חזי׳ למידי כקו׳ תוס׳ משא״כ ההבערה חזי׳ לתבשיל אחר ושייך בי׳ מתוך. והנה בפסחי׳ מ״ז ע״ב תוס׳ ד״ה ולוקה וכו׳ מבואר דלרבה אמי אמקבלת מודה במתוך פליגי וב״ש הוא וכ״כ פני יהושע שם ומקבי׳ אוקי אמר עייל עלי מוקלה הא לרבה ב״ש ליה לי׳ והכיט את אשר יביאו ולהכ״ל י״ל התם עדיין לא אסיק אדעתי׳ הך דחילוק מלאכו׳ עד לבסוף ע״ש וא״כ יש לומר ר״ע היא וק״ל:

אין מוליכי׳ חלה ומתנו׳ כל מה שאמר ב״ש בחלה ומתנו׳ הכי ס״ל ב״ה בתרומ׳ ומעשרו׳ וכאלו אמר אין מוליכי׳ תרומה וזה כוונת הירושלמי דמייתו תוספת דמתני׳ דדמאי ילפא ממעשרותיו דה״א לא יטול הייט לא יפרוש אבל אם עבר והפרים או שמופרשי׳ מעי״ט מותר ליתנם לכהן ע״כ ילפא מהכא דתנן אין מוליכי׳ תרומה לב״ה וה״ה הכא לא יטלם הייט לא יתנם ותו מתני׳ דהכא ילפא מדהתם דה״א לא יוליכם אבל יבוא לביתו ויאכל קמ״ל מתני׳ דהתם דוקא בכהן הרגיל אבל אם יסברו העולם שתרם היום. ומיהו מה דאיתא התם שלריך להודיעם לא פי׳ תוס׳ כלום כיון שהוא רגיל. מ״מ לריך להודיעם ופי׳ הרא״ש שם ע״ש ודברי מהר״מ ומהרש״א איום מבוריים לפ״ד. ודברי פסקי תוס׳ מגומגמים ודוחק דתוס׳ דביה שלפניו איום אותן תוס׳ הקדמונים שהוציאו ממנו פסקי תוס׳ אך כל זה אמצאה דדמאי ודשמעתין דאמרי׳ כר׳ יהודה דלב״ה אוסר ליתן תרומה לכהן אך לר׳ יוסי דקי״ל כוותיה ליתא לכל הנ״ל:

ורמב״ם פסק כר׳ יוסי דשמעתין ומייתי מתני׳ דדמאי והכי מפרש לה מי שכבר קרא שם מע״ש בנפוטה או בדרומה והרי הוא כמופרש ושומר. מ״מ כיון שעדיין מוקף וסמוך אצל החולין לא יטלם משם ויתנם לכהן דמחזי כמפרש תרומה בי״ט אע״ג שכבר הוא מופרש מ״מ כיון שאינו מופרש ממש מחזי הנתינה כהפרשה אלא כהן הרגיל יבוא ויאכל מהכרי הבעלי׳ מצד זה והכהן מצד זה עיי׳ כי כן הוא כוונת הרמב״ם ולריך לחלק דמתני׳ ופלוגתא דר״י ור׳ יוסי דשמעתין בי״ט והתם בשבת או הכא במופרשי׳ ממש והכא במוקפי׳ וסמוכי׳ עדיין התרומה עם החולין כנ״ל. ולכאורה לפי פירושו של הרמב״ם בפי׳ משנת דמאי ממילא א״א לפרש שמעתין ג״כ כהך משנה דשרי בחלת ותרומות א״י אסורים לאכול בשלהן א׳ הכהן עם הישראל ומה גם בכרי א׳ זה בצד זה חה בצד זה ובשגם כהן הרגיל ואיט אכסנאי. כמבואר ר״פ כל הבשר ממתני׳ דחלה פ״ד משנה ח׳ דחלת א״ל נאכלת עם הזר על השולחן ולא חלת א״י משום דגזרינן העלאה אחו אכילה. ובאמת בר״ש שם מייתי ירושלמי דמפרש מאכל עם הזר בתערובות חד בחד אבל העלאה אחו אכילה אפי׳ חלת א״י נמי. וא״כ לשיטתו שפיר קאמר דמתני׳ דהכא ילפא מדהתם הייט כהן הרגיל יושב ואוכל בצד הכרי. אבל למאי דקי״ל כסתמא דש״ס דר״פ כל הבשר דגזרי׳ העלאה אחו אכילה. א״כ בשלמא דמאי הוה כחלת חו״ל דנאכלת עם הזר על השולחן אבל שמעתין בחלת ותרומות א״י ע״כ בתופרשים ממש מייתי ובהא שרי ר׳ יוסי בי״ט דוקא ובשבת כלל לא. אך בדמאי יבוא כהן הרגיל ויאכל בצד הכרי וק״ל:

(דף י״ג ע״א) **ד״ה** אסוריתא לא מבלא. כתב הרב המאירי הובא בשער המלך וביד דוד משום דתרומו׳ קטניות דרבנן לא גזרו בהו מאי דלא שכיחי בשבלים ממש להכנים למלול מלילות וכ״ש לר״י בר״י דבשיבולין לא מבלי כלל. אך עגזור בתרומה מאי דלא שייך כלל בדאורייתא ואפשר להמתיק כן גם בדש״י עיין וק״ל:

שמו מבלו לרש״י הוא דאורי׳ ולפ״ז ליתא להא דאיתא בירושלמי דמייתי משנה למלך פ״ג מתרומות אלכה י״ג דאם הפרים לו תרומות מעשרותיו בשיבולין. שוב כשימרה יחול עליו חיוב תרומה גדולה דלא מיעטה תורה אלא שלא יחולו ב׳ חיובים בפ״א תרומה גדולה ותרומות מעשר. משער מן המעשר אמרינ לך ולא תרומה גדולה ותרומות מעשר. והשתא דבשעת מרוח יחול החיוב ליכא אלא חיוב תרומה גדולה יחול עליו אלו דברי. ולרש״ל לקש דשמעתין

כתר בנ"כבכם דבכל יום עלות לסלוק הנכל יום עלות סגם לגלח בם עמשם. יל"ר מלמר מלגם עלות כי סיל ע"מ לם דמי לכרוכ"ל כמהבן וכן בסמן מכ לסמנ"ל מי' המ"ו בכיון דמלום לבמר בנר"ם לגר ל"ק כמ ביו"ם מ"ם דבימר סמן כמ מקיים בנ"ם מוב ליכל עלות בסקם ולמר עלות סיום סיל, ומ"ם מיום כבלמ"ם ומומ"ם כל"ל, ומי' מוב; בילם י"ב דמוחר לבולים קמן למולו עמוס עלות גם דלמר יו"ם קנרים מלם לבנמו מוב:

ואחרי דברים המבאים מלו בבוא לזון בכרון מלמביו לסלוק כר יל"ל

ביו"ר לפי מסבנים מלם לסמתמם בו ומלימים מומר מן כלל מלם לבסמתם בסר כמו כר מל עלות, לבמומם המי בגיל יו"ר המומ מעם כר לסלוק לבר זם לגר לבבוד יו"ר מומ ולם לגורך יו"ר המומ מעם כר לבמלם דמקמיק לסקור עמוס לעמר לי לם מסרי, ומסבר בעמעילו בסחר מלומלים בר מבם מלין מומבים לסמתמם בבר זם, ע"ר מומקיף מוד מוד בסלל ומסבם מעילם, ומיי יס"ם דעיימי ענ"ל מי' המקיל מ"ן י"ב, ומסמבם לסלוק בגילם, מו מבבבם ומסור ולסלוקו ביום, כלמם לבמר"ל לבסיל ב"ב לבר יל"ל ל"ל מסבב עלות מלסר מבבר מבבים בו ומומ לבבוד לבתם ע"ם קבל בר מלקי כמעם לבם, ומיי ל"ר לו"ם מי' מ"י בבם מבל בו, מבמעבב מבל ל' מלוק ב"ל מ"ם, ומבלם בעבב זם לסלוק יל"ל ומל לעו וכ"ב בסב"ם רבל מ"ם, ומבלם בעבב זם לסלוק יל"ל בסיבל לבומלם בעמם מלבום ים בזם מלום ים כיבול לב ולם, ומעמ בחבומם מבבב"ל מבל ע"ר לבייבי מב"ל מ"ר ל"ם מ"ר ל' מבמע לילבל מלום בל בבמב לבבב מומ בלוכל בבול, ולבן מבבי בב"מבבם מ"י מבבי, מבם בבלם מעלום ים בל, ומיבם מומבב. ולע"ם ים לבמיב בבמי לבם בבבל בב"מבבם לבמבם בבן לבמלום בבם לבמבמבו לבלום מלום לבומב לבבמ מומ ומומ לם לבי לבבים ולבבמם, ס"ם בר יל"ל לם בבבמבו לבלום מלום לבומב לבומב בבם בבמבו בו לבבומי לומקם ומבי, ומומ בבלם מבבמבב לבי מומבם בבבמ"ל לבבבל בבב"ם מ"ב, ומבבמי מבבבים בבר זם מלומ מבמם מומבב בבבמ"ל לבבלים בב"ם מ"ב, מבם לם יומל לבבלים בר זם. ביו"ר בבמבבם לבבלים מבבבבו מ"ר מבבבם מ"ר ביו"ר לבבר מבם מ"ר ביו"ר מבי יבי מלבמבר מומב בל דבר זם, ים לבבבב מבמם מבבבם ביו"ר, ים בזם מבבי מבמם מלום מבם בבמבם ביבב מבמבם מ"ר מבבי מבמבל מ"ר מבבל"ם, בבלבמב"ל ומל בי' מבמ מבר לם מבבר לבל מבבל מבבל מ"ר לבבומי לים לבבומב לבן ים לבמבב בל בל מבבל לבבבבב ומ"ר מבבבם בבל מבבבבב לבבבבב מבבבבב מבבי מבבבבב לבבבבב מבבבבב מבבבבב מ

לפולמוס שום לכל כמה וכוסף שם ע"ם מיעת סרעב"ם לאוסר מוגעל מעטם ביבוי ולא מעוס מל"ם לכל כמה תבמי' מלאנלק ליכא רק קבעכם וסמוע מעיל ול"כ לין לעשות ביל סרסבנים סיסר ופוק מזי מלי עמא דבר ע"ם, ובנבכי יוקף כ' שיש לסזסר מלא יבוא לידי כיבוי מלא מלין לבזור ולאסור מטו"ם מלין לו לעשות בזימוס מלביסו, ועיי' מרע"ג מ' מקי"ל בתמבלות ובמבן מברכם ובמי' מקי"ל מכלל דבו סמחיבים מל המולכיס, ועיי' מערי המוגם מי' מקי"ל מכמס בחולי המולם המעמיבים דבר זס:

ובב"ן כגיל מבי לוער מכל מי מכולם ביו"ע לביך מילע ולימוד המילם מלכ' יו"ע לכמס"ם דיבים המייבים לזס לעבן ילעו לסזסר כי בקל יכמל ולוים ס"ו, כי לביך לסזסר בסרבם דבבים ולבו מן מלא לבוא לאיסור כיבוי, מגם מע"י מדוסק המלאנלק ומלם בלבבע ליבא מבוס כבוי לא"ע וגם ס"כ ליבא מע"ם בחבוגם דבבי טעם מהבלמי בבמוך, אבל קבוב לבוא לידי כיבוי כמעבבם כבי מפי"ף במבבם דעק"ל מבו ולבעמים המבבם מיבו מעקב ובקביו מבוגים ומי"ן ובבם המלם, ודבר זה מביבת, וגם מל"ע ע"ע ס"ב מוא כמבל בקבי מביבוי מבוגים, גם לבעמים מוביבים מלאנלק כמבבר בסרף רובו מל המלאנלק ומגיע לבוסו מוביף וסולך עליו ומחסמון עוד בוער בלם ומבם מחסמון ע"י מבוסף גובע מחסמון ביבוע, עוד לביך לסזסר מלא לבמיך מולם עם מבמבף ועוד בוער בלב ולבעמים לובבים על עם מחבק מון לבלי, ובלבו מליגמלן אבר מדבים בלו לא מוגע לאבוגיע, בגילים לבביל מבמבף בלבבע לו לוחבו בביל וכ"ם מופל לם ובימק עמבו ביטלות בים בבסם עמם ים בו עבוס כיבוי, גם לביך ליזהר מלא ליבא בחלם מן עזובם מלם לבמליק בו כי מיד כבסוא מבל מוא מבבם כמבוגל בבל"ם בילם כ"ב ובע"ע מ' מקי"ל, ולבמליק בגייב עיל מבע"ג מ' מקי"ל מלאמור לקבוע הגייב ביו"ע, ולם כבוגים בו מוחיום ים לאסור מבוס מוסק עי"ם, ולביך זביזום וזסימם לבמבר מכ"ן לאבר מבוגבל בכל מלם בכל מבגם ביומם המול:

ויש מבוסבים לאיסור ביומ"כ וסיסר ביומ"ם, לבעבי לין לך לבזול בגול ביומ"ם יוסר מזם וכבול מבוגים בדבר מבבלם, לם לא מבלמבר מבין דלא עיבן ביומ"כ מוב ביומ"ם קבם עליו ביומר וסוא לו לבער כבייבי מובע בו ב' יביים זלם"ן ולבוכב מוא לו ביומר כבבבר לבע"ל וגם לביך יומר כדי לבבל מבחן בב' יביים וכן ב"ם לבסר מבגם יומ"ם מוא יום ג' מבי מבבי מעבע וכיון מלבבו יומר ביומ"ם מלבבן מוב לא כבלם כבחלל ביומ"ם בכ"ל בכון:

ודע מבגבם לבסר יבע לביך מבוגבם מלאנלק ביו"ע זביום ומביל ומבבקם ביומר בל יכמל ס"ו כי בקל יבול לבוא לידי עבבול מיבבם מבוא מבגם, מלין לו לבבר מם לבזבינו כי מובבל מוא מבבלי יו"ע הבגם ומבוים מולבים ומלבבים מבוסי בבבים ובקל לבוא לבבים לבבן כמו ביו"ע ומומר נבמו יבביע בבקום מולבבן כלי הבמי"ף ומלאנלק וכל מלביך לזה בבקום מלא יבולו מבם בבגם:

ולתשלום מבבין עי' מבע"ם מלב' לולב ס"ו מלבם כ"ם מבלביך לבבעבינו למי מבבר מלא לבמוב מלאנלק ביו"ע לם מוחר לבלבל מכלי מבוגבים מבבר, ומבלם כיון דלאבבים מבי לבלבל בם לדידי לאו מוקלם מוא, וכ' מילחא בבעבע כיון דלבך מוא מבבבדי לבבובדים ולא מקלם מבבבו וכיון מבלחי לכבד בו לבבים בם לדידים מוחר לבלבל עי"ם בחוכ:

ותמה לבי על בעל מבע"ע לבך מכם דבר מלבו, מבבלם בבלב' לבוים ס"ו מלבם י"ב לבוים בבין לף ע"ב ע"א ד"ה מוב לבבר אבן כב בא לידי וכ' והבלם מם מבבבבים לבדליק מלאנלק בבר מל מלב לבלבר ליבן לבי בבוכב מיבר מילבינים לבוכר מבוים לם"ע כיון דלדידי לאיסור הוא עי"ם. ולבבינו ס"כ מי מבוכב לאיסור ביו"ע בבישון מלאנלק לאסור לו ליבן לבבר ולבלוום לו מכלי וכ"ם לכבד אותו בו ומבר דבריו בבלב' לולב לבמיבע לי' לבוחר לכבד לבבים מבוגבים בו ביבר ול"ע:

ודגה מבבע"ע בבלב' לבוים ככבם בבבבק לם יש בו עבוים לם"ע ומבביע לי מבלבלא בבייבים כ"י לבקבם בלוובם מבלבם לבי תהיה לבוכה לבבעם עבו עבוים לם"ע ומבכן לבבבבם עבו בב"כ. ס"ע לבל"ם ביבם לבוכה מבוים לם"ע מגם לבדידי מבילא מוא ומבם לן בביבן זם ובכל כיולא בו. ולבע"ד לין מבבים זו לבי' לבבי ומכי בבלוובם בבבבם לבי ביבע יודבע בבבבם לכן הוא כבו בלוובם והוא מ"י לם לבלבם לבם ול"ל לבלבין לם והוא מוכר בבבם, אבל ביל לבוכה לבבעם עבו כיון ביודבע בבבבם מבבוכה עליו גם לם גבי לידם ליכא לבוכר עבוים מבי' בבבבם מל"ל כב"ם כבינו בלינבר בבוים' לבוכר' גבי לידי הוא ע"ע לבוכה לבבעם עבו עבוים לבוכלא לידי מבבבבלו ולבכא לם"ע לוי מוא מבכיבם מבילא מבוגבדם לו ול"ל לבלבין לם, וכן כל כיולא בו, אבל בבבבק מל בבבע"ע מיכא לבלידים לבוכר לבוכר כבוכבי ולבלבר מבילא דקים לי' כבבינין, לא בבבבע

מכבבינים

מכבא דבבא לבי דבבע מבינו מיבר בבור בוא מגם דבוא ק"ל לבוכר בוא ע"ע לבבבר מובר לבם לבלבר מבבר ליין מיולא י"ם לבי דבבע ולבבי לבוכר מוגב לין לו, ולא דבי לבוכר לם"ע לבבבילו בלוכר מבם בים יודע בים בוכם מבע לו בבוא לבוכר ומבבם בלוכר ולוכא מבי מבבי לבבבבים ולין לבוכר מל מבע"ע עולם יבם בבע"כ ובבוכבו לא לבבבבע ול"ע:

ומלתא דבבבע לי מי מבבבוב ע"ע ולבוכר ליכא ק"ל לבוכר מלא מבולם לבלם ידי כולם לוולבי מוכר לבם לבבר לבוכר

מבוב ע"ע, ובלין מבי' מלאנלק ביו"ע לבבו כבו בבו מבבבין, ים מבבבין על מלבן לבלם ידי בבבל ולבבם לבוכבע מבבבים לו מבבא לבבבו מבבא לידי מבבבול כבבוב, כ"ל לבוכר לבם לבי מבוב לם"ם בבבבבי לבבבבים בוב בבולם בבבבבים לבבבבים מבו"ם מוא ולבן מוכר לו לבבר לבבבים ומבילא מוכר לו לבלבל ג"כ בבלבב"ל, ים לבבבבב בבבבבבה מבבע"ע לבם בבבלי לם יבבור ס' עבי לבבים, בב"ל בב ב"ב

"ם ע"ם בבבב"ו לבב"ם:

בב' לבבבבם בבולבל בבבבין ב"בב מבבבבים ול"ל:

תשובה סז

לדבין לים בלם, בלבע בבבא בן בבבים, ובי לבבבם, לה"ם י"ב בבבבי בבולבל בבבבלבם בבולבם ובבל' קבולבם בבלא' מבבבבב בבבבבולם, עבבבר בבבבולם, בבבבב בב"ם מו"ם לבבבבם לבבבי לבבבבולבם כ"י בבבבם בבבבבי בבבבבי לבבבבבי ע"ל:

ביום ג' בבבע ו בבבבי מבבבל בולבבי ל"ל בל בלבם בבבבבם בולבם לבלבים בבי לל בי, בבבע לידי מבבבבו בבבבב עם בבב בבבבים לבבבב בולב ובולבם לבבב"י בבבבן בבבבבבם לבבבי ועבלבי בבבבן בבבבבם ילבו מבבי מבבבבבב בבבבב בבולבם מ"ם לוד ביבבלן כ"י בבולבב ובל לבבבו בבבבבי לבי' בבבלבו לבבבו על בבבב מ"ם כי לל ילבם בבולם בבן בבבבבבן לבי' בבבבבב

סס (סקט"ו) מתיר טלטול מוקצה משום אוכל נפש ובשביל שמחת יו"ט, אבל לא שישתמש במוקצה, ויש להסתפק אם טלטול מוקצה מותר דווקא משום שמחת יו"ט ואוכל נפש, אבל עישון שהוא כמו מוגמר שאינו תלוי בזה כ"כ שמחת יו"ט, לא התירו טלטול מוקצה בשבילו. ואין להקשות דהא המוגמר גופו מותר ביו"ט אם היא שוה לכל נפש, אפילו במלאכה דאורייתא שהיא הבערה, כמבואר בשו"ע (סי' תקי"א ס"ד), וא"כ פשיטא שטלטול מוקצה שרי כדי לעשות מוגמר ד), זהה אינו, דהכמיס העמידו דבריהם. והרא"ש דאם אין לו במה לבשל אלא בעלי מוקצה, אסור ביו"ט לבשל בהם, אפי' אין לו מה לאכול, דלהשתמש במוקצה לא התירו משום אוכל נפש כדאי' במג"א להדיא שם.

ועוד מצינו, דמי שאין לו מה לאכול כלל, רק דבר הבא מחוץ לתחום בשבילו שאסור רק מדרבנן, צריך להתענות ולא יאכל וכמבואר בשו"ע (סי' תקע"ו ס"ה), או פירות שנתלשו ביו"ט אף אם אין לו מה יאכל אסור לאכלו וכמבואר בשו"ע (שם ס"א). והגם שהרבה שבותים התירו חז"ל משום אוכל נפש ושמחת יו"ט, מ"מ אין מדמין שבותין זל"ז, כדהובא במג"א (סי' ש"ז סק"ז) בשם המרדכי. והגה לפי הנראה מדברי הפוסקים לא התירו טלטול מוקצה משום אוכל נפש אא"כ א"א לו בענין אחר, לכן אם יש לו כלי מקטרת [פייפע] אחרת להעלות עשן בו צריך ליקח אחרת ולא יטלטל את המוקצה. וע"ע בפוסקים בזה.

ויש להוסיף דברי הא דמותר לטלטל מוקצה משום אוכל נפש ושמחת יו"ט, היינו אם אירע כך לפעמים שצריך לטלטלו משום אוכל נפש, אז שרי לטלטלו, אבל אם יוכל לתקן הענין בלא טלטול מוקצה תהילה אסור, כמבואר להדיא בגמרא ביצה (ל"ב ע"ב) ובשו"ע (סי' תק"ז סעיף ה'). א"כ כיון שיודע מעיו"ט שרוצה לעשן כמה פעמים ביו"ט, צריך להכין לו אם יוכל שנים או שלשה כלי מקטרת (פייפע) עם קנים שלהם, כדי שלא יצטרך לטלטל אח"כ מוקצה בשביל שרוצה לעשן.

ופשיטא דבשני יו"ט של גליות מותר בשני לטלטל גם אם יש בו אפר קר ממה שעישן ביו"ט ראשון, משום ממה נפשך, כמו ביצה שנולדה בראשון שהאכל בשני כמבואר בשו"ע (סי' תקי"ג ס"ה), אבל בשני ימים עובדים של ר"ה דאד קדושה הוא וכיומא אריכתא, אסור.

ג) **ולכאורה** יש לדון עוד במקטר ומעלה עשן בכלי הנקרא פייפע כשכבר נשרפו העלין, ונעשו אפר, ומה שבחלק העליון של הפייפע כבר מתקרר א"כ דומה דבר זה לכלכלה פירות והאדם בתוכה שאסור לטלטלה רק ישליך האדם לחוץ, כדאיתא בשו"ע לו"ח (סי' ש"ט סעי' ג') וה"ה כאן צריך להשליך את האפר שנמצא לחוץ. אבל יש לחוש שאם ישליך האפר מלמעלה לחוץ, הלא אין יכול לגמלם כ"כ, ומשליך ג"כ מהאפר הסמוך למטה, אשר היא עודנה חמה מאוד, ובתוכה רגילים להיות עצועות אש, וכאשר ישליכם לחוץ מכבה אותם. ויש לדמות לכלכלה של פירות והאדם בתוכה דאם א"א לזרוק לחוץ משום שיתקלקלו, כגון שהם פירות רעודים, כגון תאנים וענבים, דמותר ליטול אותה כמו שהיא, ולא יהי' גרוע מה שיוכל לבא לידי איסור מלאכה, להיות בבחינת אי אפשר, יותר מכלכלת פירות שמותר לטלטל.

ד) **וראיתי** מאמו"ר [בעל הכתב סופר] זצוק"ל הגם שבשאר ימים עובדים לא הי' נזהר מלעשן עובין (טאבאק) מחמת טבעו [יעוין בתשו' כ"ם החא"ח (סי' ס"ו) ה)] לענין לעשן בעוטין ביו"ט] מ"מ בר"ה הי' נזהר מלעשן מחמת אימת הדין, וגדר עלמו מזה בדבר המסויים לו מפני פחד אימת הדין. ומצינו כזה במג"א (בפתיחה לסימן תקנ"ז) שהביא בשם המהרש"ל שלא אכל דגים בר"ה ג"כ משום גדר.

ובאמת המהרש"ל לשיטתו ו) אזל שכתב בש"ס גיטין (פ"ד סי' י"א) דכיון שבבוד יום קודש לכבוד ליל וגריכה להיות סעודה של יום השבת בכבוד יותר, ולהרבות במאכל יותר מליל שבת קודש, לכן לא אכל דגים בליל שבת רק בסעודת יום שבת, ואז אפילו אם יאכל ריבוי מאכלים בליל שבת יותר מביום, מ"מ כיון שאינו אוכל בסעודת ליל שבת דגים וביום אוכל דגים שהוא לו מאכל חשוב וחביב מאוד, בזה לבד ניכר שהיא סעודה חשובה יותר מליל שבת, ולכן בלי ספק משום זה לא אכל דווקא דגים בר"ה שהיו חביבין לו מאוד להראות בזה פחד אימת הדין שיתהפך לרחמים לטוב.

סימן שיז

בענין עכו"ם שהביא פירות לישראל ביו"ט

במסכת ביצה (כ"ד ע"ב) איתא א"ר פפא הלכתא נכרי שהביא דורון לישראל ביו"ט, אם יש במינו במחובר אסורין, ולערב נמי אסורין בכדי שיעשה. שיעתא רש"י דלערב של יו"ט ראשון קאמר. והגה משום דאתקלאי לביהש"מ של יו"ט שני אתקלאי לכולי יומא לא אמרינן, כיון דאינו מוקצה בביהש"מ רק מחמת יום שעבר כדאיתא שם בתוס' (ד' ע"א) דמותר וכמבואר שם בשו"ע.

ה) וע"ע בחי' חת"ס ביצה (י"ב ע"א) ומש"כ אאמו"ר הגנ"י בעיטור סופרים לשו"ת יד סופר (סי' ל"ג הערה ג').

ו) עיין בשע"ת (סי' רע"א אשו"ע ס"ג).

עקבי סופר

ד) **ואם** כי דבמג"א (סי' תקי"ד סק"ד) כתב לאסור לעשן בטוטין משום דהוי כמוגמר להריח הכלים והבית דאסור מטעם שאינו שוה לכל נפש, מ"מ רבינו אזיל בשיטת המתירין דס"ל דעישון הטוטין הוי כעושה המוגמר ליתן ריח טוב בפירות וכדו'

ספר

יד סופר

חלק ראשון

שאלות ותשובות על ארבעה חלקי ש"ע

זאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל

שהשאיר אחריו ברכה כ"ק אאמו"ר עט"ר הגאון הגדול המפורסם בכל קצוי תבל בבקיאתו הנפלאה בצדקתו הטהורה ובענותנותו התמימה כקש"ת מרן

רבינו **משה סופר** זצוק"ל

ראב"ד דקה"י ערלוי (הונגרי)

בן האי סבא קדישא שר התורה והיראה גאון ישראל מרן רבינו **שמעון סופר** זצוק"ל בהמ"ה ס' שו"ת התעוררות תשובה ד"ח בן רבינו מרן בעל כתב סופר זצוק"ל

שהגלו עם הגולה אב ובנו ועלו על המוקד על קדושת השם ביום כ"א סיון שנת הגזירה תש"ד — הי"ר.

קובץ זה הוא רק מיעוט בלתי ניכר מהמון ח"ת ותשובות למאות שהשיב לשאוליו אאמו"ר הגאון המחבר זצ"ל ואין לנו שיור רק התורה הזאת שעלה בידינו להציל אחר השריפה הנוראה ששרף ה' בבית ישראל בתקופת הבהלה ובשנות הדמים

סדרתיו והוצאתיו לאור וגם הוספתי עליהם

„עיטור סופרים"

בחמלת ה' עלי בזכות אבותי הקדושים

הק' **יוחנן סופר** בה"ג המחבר זצ"ל

אב"ד ור"מ בקה"י ערלוי יע"א

שנת תש"ט.

נדפס בדפוס של האחים געווירץ בוראפעשט

צילום שער המהדורה הראשונה

ע"כ. הגה יפה הפיר, מ"מ היה להפמ"ג להביא ראיה לדבריו מדברי התו"כ שכתב כדבריו, אמנם יש לישב דברי הפרמ"ג ע"פ מש"כ בשו"ת בית שערים חאו"ח (סי' ק"ז) פירוש חדש בדברי הת"כ, עיי"ש. — ואין להקשות מדוע לא הביא הגמי ביומא (ע"ד ע"א) ראיה מתוספתא זו לר"ל דמוכח משם דח"ש מותר מה"ת להחכמים ה), י"ל משום דמשם עדיין ליכא ראיה דגם במידי דהוי איסור אכילה ג"כ ח"ש מותר מה"ת משו"ה לא מייתי לי' שם.

ד) **ומש"כ** מע"כ נ"י על מה שכתבתי בהגהות כת"ס (עמוד ג"ל) ע"ד הד"מ שכתב בשיטת התוס' דח"ש בריבית מותר מה"ת, וכתבתי דלענ"ד מתוס' כתובות (מ"ו ע"א) ד"ה אתיא ומתוס' ב"מ (ס"א ע"א) ד"ה אם, אין ראיה, דמה שכתבו דאין ריבית בפחות משוה פרוטה, י"ל הייגו לענין עיקר לאו דרבית, עיי"ש ה), ועל זה הביא מע"כ נ"י מדברי השיטה מקובצת שם, שכתב בסוף דבריו, ומיהו איסור דרבנן יש אפילו בפחות משו"פ, הרי הש"מ כתב בפירוש דרק איסור דרבנן איכא בפחות משו"פ וכו', עכ"ד מע"כ נ"י — יפה הביא, אמנם יותר מזה מבואר בר"ן בבאבות שם שמייתי מתוס' בזה"ל: וכן למדו מכאן דבפחות משו"פ אין בו ריבית של תורה וכו', ומיהו ודאי מדרבנן אפילו בקרקע אפילו בפחות משו"פ מתסר, עיי"ש, אמנם לא ביאר הר"ן האיך מבואר כן בתוס'. שו"ר בשו"ת אבני נזר חיו"ד (סי' קס"א אות ז') שמסיק הטעלה מזה לדעת התוס' הא דאיצטריך קרא דכסף למעט פחות משו"פ הייגו שלא יהיה אפילו כחצי שיעור דאסור מה"ת, עיי"ש.

ובענין תירוצו של ק"ז מרן החת"ס בדברי הרמב"ם, ידע מע"כ נ"י שגם הגל"ח בפסחים (מ"ד ע"א) תירץ הכי, וכן תירץ בשו"ת ק"ז מרן רע"א זצ"ל ח"א (סי' קנ"ד), ועיין בשו"ת מב"י מהד"ת חאו"ח (סי' ג"ן).

והנני ידידו דו"ש בהאהבה מאהל ע שיזכה להגות בתו"ק יומם ולילה, ולעלות מעלה מעלה עשה ולתפארת ולתהלה, ויהיה לגפן אדרת פרי תפארת.

משה"ק סופר בהגאון מוהרש"ם שליט"א

סימן לג

שוכ"ט לכבוד ש"ב, ידידי הבחור
החו"ב, ידיד רב לו במלחמתה של תורה,
תפארת הבחורים, משים לילות כימים,
שלשלת היוחסין, מו"ה יצחק ליב
בלויא נ"י בק"ק באדרען.

אחדש"ה וכו', ראיתי פלפולו הזך והנעים וכו' וכדי לעשות בהאהבים אליו לו ד"ת:

7 ה) **נשאלתי** בהאה"מ פסח תרפ"ג אם מותר לעשן ביו"ע ליגאַרעטען אשר יש על הייר שלהן אותיות „וואַסער דוקק", והעולם נהגו בו היתר, והשבתי אז על אתר בכתא דבתירא, יען שהוא מותק שלא ע"מ לבתוב וכוי רק איסור דרבנן, וגם הוי מותק כלאחר יד, ועוד דהוי דבר שאינו מתכוין. והגם דפ"ר הוא, מ"מ הא לא איכפת ליה, ולשיטת הערוך המובא בתוס' שבת (ע"ה ע"א) ד"ה עפי, (ק"ג ע"א) ד"ה לא גריכא מותר לכתחלה, וגם לתוס' דחולק על הערוך לא הוי רק איסור דרבנן, עיין בתוס' שבת (ע"ה ע"א), וגם דעת רש"י כן הוא, והא דכתב רש"י שם (ע"ה ע"א) ד"ה עפי, דלא איכפת ליה הוי בכלל דניחא לי', כבר כתב ק"ז מרן החת"ס זצ"ל בחידושיו למס' שבת (ק"ג ע"א) דרק בחבורה סבור רש"י הכי, אבל בשאר מלאכות גם רש"י מודה דלא איכפת ליה הוי בכלל דלא ניחא ליה וא"כ כיון דהוי מותק שלא על מנת לכתוב וכלאחר יד ודבר שא"מ ומודע דברי התה"ד (סי' ס"ד) והובא

עיטור סופרים

ד) אולי י"ל משום דמציגן לפרש דהאי שבות דקאמרי דרבנן ר"ל מה"ת אסור וכהא דשבת (קי"ד ע"ב).

ה) וכעין זה יש לדון לענין מעילה דתנן ב"מ (ג"ה ע"א) דהנהגה בשו"פ מן ההקדש מעל, וברמב"ם ה' מעילה (פ"ז ה"ה) משמע דבפחות משו"פ הוי איסורא דאורייתא מדקאמר וג"ל דאינו לוקה, ועיין מל"מ ה' מעילה (פ"ב הט"ז), ברם ברשב"א גיטין (י"ב ע"ב) ד"ה בפחות, מבואר דס"ל דרק איסור דרבנן הוי.

במג"א (סי' ש"ד סעק"ד) דפ"ר בדרבנן מותר, והמג"א חולק בזה על התה"ד, אמנם גם המאירי ס"ל דפ"ר באיסור דרבנן מותר, עיין במאירי שבת (כ"ט ע"ב) ד"ה וכן שאמרו, (מ"א ע"א) ד"ה המיחם, ובשטה"מ ה' שבת (פכ"ה הכ"ד) א) ועיין בשו"ת חת"ס חיו"ד (סי' ק"מ) ד"ה ועתה בשם הא"ר, ובשו"ת כת"ס חאו"ח (סי' ס"ד), ועיין עוד בשו"ת מהרש"ם ח"ב (סי' רכ"מ), שמביא שגם הר"ן (סוף פ"ד דביצה) והרש"י מיחדין (פ"ח ע"א) ד"ה התם, וריטב"א שם, ס"ל דבדרבנן אפילו בפ"ר שרי, והרשב"א בשבת (ק"כ ע"ב) ד"ה א"ל, ס"ל דגם בדרבנן פ"ר אסור, עיי"ש ב), אמנם בנ"ד דהוי עוד כלאחר יד, י"ל דלכ"ע שרי ומשו"ה יש להתיר.

ועיין במג"א (סי' ש"מ סעק"ה) שהביא בשם אגודה וז"ל: ואני הורגלתי לכתוב, דהיינו על הטוגה בדבש מעורב במעט מים דהוי מי פירות, וכתב על זה המג"א: ול"ע, דעכ"פ ריחומו ניכר, ע"כ. ועיין בצאר היטב שם (סעק"ה) שהביא בשם כנה"ג דדוקא כשמתבין על הטוגות אותיות מדבר אחר, אבל כשהכתיבה מהטוגה עצמה בדפוס או בידיש שרי, ולכן אוכלין הטוגות שיש עליהן ציורין, ע"כ. ובנ"ד אני מסופק אם הוואסער־דרוקק" חשוב כאילו הוא מכנייר עצמו או חשוב כנבע, ול"ע. ועיין בפמ"ג (סי' תקי"א במשב"ז סעק"ב), ובשו"ת יד יצחק ח"ג (סי' קי"ג).

וזאת תורת העולה היא העולה להלכה ולמעשה דהמיקל לעשן ביו"ט לינגארעטען שיש עליהן אותיות וואסער־דרוקק לא הפסיד ויש לו על מי לסמוך, בגלעו"ד ג). ל

ג) **ראיתי** לחקור בסוף ספר שו"ת בית שערים חאו"ח, בקונטרס בית יעקב, לר"ש דס"ל מלאכה שאינה צ"ג פטור עלה, אם בשעת המלאכה לא היה צריך לגופה אך אח"כ צריך לגופה, מהו, מי נימא דבשעת המלאכה תליא חיובא, וכיון דבשעת המלאכה לא היה צריך לגופה אע"ג דאח"כ צריך לגופה, פטור, או דילמא בגוף המלאכה תליא חיובא, ואם אח"כ בשם פעם צריך לגופה אע"ג דבשעת המלאכה א"ל לגופה חייב עליו למפרע, עיי"ש.

הנה לכאורה היה מקום לומר דתליא בפלוגתא רבה ורבא במנחות (ס"ד ע"א), דאיתא שם, שמע

עיטור סופרים

א) גם ההשלמה שבת (מ"א ע"א) כתב בשם אביו ובשם חכמים שבדורו דשרי. וע"ע בשו"ת באר יצחק חאו"ח (סי' ט"ו) שפסק דמותר, וכהתה"ד.

ב) אמנם לענ"ד יש לפרש דברי הרשב"א, דמ"ירי שפיר דניחא לי', וקאי על דברי הערוך דמייתי לה שם, וק"ל.

ג) עיין שו"ת כתב סופר או"ח (סי' ס"ו) שאחרי שהביא דדעת המג"א (סי' תקי"ד סק"ד) דאסור לעשן ביו"ט, ועוד כמה אוסרים, מ"מ סיים דדבו המתירין על האוסרים ומסיק להתיר, דאינו דומה למוגמר דאסור משום דהוי עונג שאינו שוה לכל נפש, משא"כ העישון שהוא משום בריאות דמסייע לעכל המזון וגם יש בו עונג ולכן אינו ניכר שהוא לרפואה, ועיי"ש ד"ה ובכ"ז שהתנה כמה דברים שיש ליזהר בהם. ובתוך הדברים כתב דאם כתובים בו אותיות יש לאסור משום מוחק [וואאמו"ר זצ"ל לא דן כאן אלא כשהאותיות הן של וואסער־דרוקק].

ולמודעי אני צריך שק"ז מרן הכתב סופר זצ"ל לא ראה מש"כ מרן אביו החתם סופר בחי' ביצה (י"ב ע"א) ד"ה ועיין, ומסיק שם דכיון דבכיבוי לא אמרינן מתוך אין להתיר לעשן ביו"ט. וגם בהגהות חתם סופר על ש"ע או"ח (סי' תקי"ד) נראה בעליל שנראין לו דברי המחמידים וז"ל: הפנ"י שבת (ל"ט ע"ב) כתב לדחות סברת המג"א אבל סברת הבנסת הגדולה [האוסר משום מכבה] לא נדחת ועיין מ"ש הפנ"י עצמו ספ"ב דביצה דבכיבוי לא אמרינן מתוך ע"ש בפנים וע"ש בק"נ שם שקורא תגר על תשובת דרכי נועם שמתיר עכ"ל.

ועוד מוכרח אני להוסיף שבזמנינו שנתגלה שהעישון מזיק לבריאות הגוף ואע"ג שמועיל לעיכול ההיזק מרובה מן התועלת על כן אי אפשר להסתמך להתיר משום דהוי לרפואה ולבריאות לכן הוי שוה לכל נפש. וגם בחול מי שמונע עצמו לעשן משום מצות ושמרתם מאד לנפשותיכם מצוה רבה קעביר. ותמה אני קצת על אלה המחמירים כ"כ וכדעת הש"ע יו"ד (סי' קט"ז סעיף ג') להדיח פיהם ולרחוץ ידם בין אכילת בשר לדג משום דקשה לצרעת כדאיתא פסחים (ע"ו ע"ב), ואין סומכין על הרמ"א שם שכתב דנוהגין לאכול דבר בינ'הם ולשתות וא"צ לרחוץ הידים, כיון די"א דדוקא שמבשלם יחד יש לחוש, ועוד דהמג"א (סי' קע"ג סק"א) כתב דאפשר דבזמן הזה אין סכנה דנשתנו הטבעיות עיי"ש, מ"מ אנשי מעשה אלו מחמירים על עצמם ועושים כדעת הש"ע כנ"ל, ולענ"ד דכש"כ ד"ש להם להחמיר לענין עישון דמזיק הרבה ואם אין הם נמנעים מלעשן ולא מחמירים על עצמם בזה, הרי לענ"ד מחמירים בהקל ומקילים בהחמור. ל

ובהכי ניחא נמי קושי' התוספות בשבת דף קי"ה דהקשו דרב אשי ס"ל הכא דלדין אסורין והתניגה ס"ל לדלין מותרין ע"ש די"ל דהתם בשבת דאיירי באילן ול"ל ספיר גזרו חכמים ואסרו לדלין גזירה אטו עלייה אילן ולא הוי גזירה לגזירה כנ"ל • משא"כ בס"ס דתניגה דאיירי מן בהמה וכי"ט דהוי רק איסורא מתשא דרבנן • ולכך ס"ל דבהא לא גזרו כלל לדלין אטו רכיבה בהמה כנ"ל • ומעתה בעירובין דאיירי בשבת לכך מודה הרא"ש דתחומים נטילה אן הוה אסורה כנו"ש רש"י ז"ל בבר דתוספין דלמא שקיל ומנח לי' וגזרינן אטו עלייתה ולא הוי כלל גזירה לגזירה כנ"ל • משא"כ בבהמה במרדעת דתחומים מבני שיתין בגוף בהמה מותרת • דהוי גזירה לגזירה כנ"ל • וכן הכא באילן בי"ט מותר דהוי ג"כ גזירה לגזירה • ולכך הקשה הרא"ש לרב בהגהות הגר ע"ג אילן בי"ט • ולזאת הוכרח הרא"ש לישב דחיישינן שיעלה • משא"כ בשבת מודה הרא"ש באילן דתחומים לחודא אסורה ולא הוי כלל גזירה לגזירה • והא דכתב הרא"ש בפ"ב דסוכה דאם סיכך בסוכה ונשען באילן דאסור לכתוס בי"ט לחוכה שמא יניח דבר על הסכך וישען באילן ול"ל ג"כ דיהי' נשען באילן כי יסוס דבר על הסכך • ואי דהוי משענה על דבר אחר מאי בכך דהא לדלין אסורין ודוק : (ב)

ועוד ול"ל דהוא דולאי לאינא מודה הרא"ש דתחומים לחודא ג"כ אסורה כמ"ש בס"ס דעירובין והא דמוקה להגיה למרדעת ע"ג החמור כבאינו קשור אף דהוי מתחומים בב"ח ול"ל דבהא מתחומים בגוף בהמה מותר דהא בגוף האוכף אסרוהו חכמים ולא התירו רק במרדעת כיון דהוא לעבר לבהמה משום הלינה וכמבואר בב"י סי' שכ"ה בתריסות ע"ש • רק לרב דהתיר לתת מרדעת לפני בהמה אף דאינו אלא לתענוג בעלמא וכמ"ש רש"י ז"ל וא"ל דס"ל לכל התוספות שלא בהמה שאינו נשען עליו מותרין וא"כ קשי' לי' להרא"ש דרב אדרב מהאי דאוסר רב להגיה כר ע"ג האילן • ומשני הרא"ש אליבי' דרב הוא דיש לחוש דיעלה באילן משא"כ לדילן לא קיימ"ל כרב בהאי דטרסקל וסליקה בתוכחא ע"ש וי"ל בתמת מה"ט אבן לא קיימ"ל כרב משום דתחומים ב"ח אסורה כיון דאין בה לעבדא לבהמה ולכך בכל מקום התחומים דב"ח אסורה :

ובהכי ניחא נמי הא דלא הביא הטור דברי הר"ש כלל לחלק בהתיחס הגר ע"ג אילן היכא דליכ' תחשא דיעלה באילן בגון למטה מיו"ל טפחים • דבזה ליכא תחשא כלל לטמא ויעלה ויחלוש • דלפמ"ש א"ש כיון דלא קאי במסקנא ולכך לא העתיק נמי דברי הרא"ש ברמזים • משום דבמסקנא לא קאי כלל אהא הנ"ל • ולא הקשה לרב אהא ברייתא דתחומו לעירוב בכלכלה ותלוהו באילן דאינו דאינו עירוב אף דדוב ס"ל דתחומים באילן היכא דאינו עולה באילן מותר • וי"ל דרב מוקמי' ליה כאוקמית' דרב פפא דאיירי בכלכלה דתוקה וקמיר באילן

ובזאת ודאי לב"ע אסורה ודוק :

ובהכי ניחא נמי קושי' התוספות שם דהקשו לא"ה אורך הוכרח ר"פ לאוקמי הא דאיירי בכלכלה תוקה • דהא הוא ס"ל בס"ס דעירובין דלדלין אסורין ע"ש • ולפמ"ש א"ש דל"ל דר"פ הוכרח לאוקימתא דלו כדי שלא תקשה לרב מהאי ברייתא • דהא ס"ל לרב דתחומים בעלמא מותר ואפשר דר"פ ס"ל דהאי הלכה כרב וא"ל ודוק :

הלכה ו

אין מעשנין בקטורת בי"ט משני שהוא מכבה ואפילו להריח

מקום בינה

(ב) **ע'** דמנ"א סי' שנ"ו סק"ב הקשה בחתם דברי הרא"ש מהדדי • אך מנכי הנגותי קו' המ"א הרי שיעור סוכה י"ט ובזה שייך שמא יעלה ויחלוש כמו בבהמה נר . וע' במ' הרב המאירי שבת דף קי"ג ר' בפשיטות דהוקא כשבת בכו מאור באילן ובלא"ה לא נקרא משמש באילן והוכיח מתניתא דאמרינן ש"מ סתיכה בכל כותו בעינן • גם בגוף הסיכה הא"מ שם ובסי' תקי"ד שהביא רבי' מהא דלמעה מיז"ל אין עירובו עירוב משום דלדלין אסורין הרי אסור ליעלו משם אף דלא שייך שמא יעלה ויחלוש ג"כ לא הנגותי דהרי שם אינו מחתם זה הא' ועירובו בתק"א ליכא תשמים גדול מזה מקום שביתה שוב דאיתה סברא זו מפורש בתי' הריעב"א בעירובין שם תכ"מ :

לפ"ד

להריח בה וא"צ לומר לנטר את הבית ואת הכלים שהוא אסור ואותה לעשן תחת הסירה כדי שיוכשרו לאכילה :

ובשים אמרו משום דהוי מכבה ואמר ליה רב נחמן ולימא מר מפני שמבעיר • א"ל מחילתו מכבה וכופו מבעיר • וי"ל לשיטת הרמב"ם דס"ל לאמרינן מתוך בהבערה ולא בכיבוי עיין לעיל פ"א ופ"ל הלכה כ' • וא"כ מאי מקשה ולימא מר מפני שמבעיר להא בהבערה אמרינן מתוך משא"כ בכיבוי • וי"ל דפריך בלשון בתמיה ולימא משום מבעיר • כלומר ולמאי אמר כיבוי דהא אין כאן כלל כיבוי כמ"ש הרי"ף והרמב"ן דליכא כאן כיבוי כלל כיון שכופו מבעיר ע"ש ואמאי לא אמר מפני שהוא מבעיר • ואם כי באמת מותר למה באמת אסורה ואמאי הא אין כאן כלל תקשה לאיסור' ותי' דבאמת הו"ל כיבוי דאף דמבעיר והולך ממכל מקום מתחילתו יש כיבוי וכיבוי אסור וזהו אמרו בש"ס תחילתו מכבה וכופו מבעיר (ג) :

ובזה מיושב קושי' מהרש"א בתוספות ד"ה ע"ג חרס ע"ש אך באמת אי אמרינן בהרמב"ן דפ"ל להרי"ף דלא הוי כיבוי א"כ מאי שנא ממוגמר שאסורה

מקום בינה

(ג) **לפיד** רבינו מוזן אלו הא דאר"ל ולימא מר מפני שמבעיר • ולגאורה יפלא כיון דסוף סוף אסור מה לי משום כיבוי או הבערה (עיין בשעמ"ק עמ' ז' ומ"ש רבי' א"ש דהכוונה כיון דאין כאן אלא משום הבערה והבערה שלא לצורך מותר • אך מה שהביא לו מחילתו מכבה לא יתכן לפי"ז דהרי גם ר"ל ידע מזה אלא דסיגר שאנו דנין על שם סופו וזה ודאי דוחק לומר דר"ה ור"ל פליגי אימם בלא חיוב מלאכה • לכן העיקר כמ"ש מהרש"א שם והגאו"מ דר"ה לית לי' מתוך • אך הא דאריב לימא מר מפני שמבעיר נלענ"ד ביאור הדבר עפמ"ש הפ"י בחי' פסחים דף מ"ח בהתחיו גרפ"א דהא דאין חילוק מלאכות לי"ש היינו בשם א' כגון קורר וקולר אבל בשני מלאכות משני שמות מייב שמייב ולזה אמר ר"ל לימא מר מפני שמבעיר ופירש"י שנם הבערה אב מלאכה והיינו כיון דליכא ג' שמות כיבוי והבערה לחייב שחייב ופ"ז הביב לו מחילתו מכבה והיינו דבאמת תרוייהו חיבה ולימא קמא קמא נקטי וכמו שפירש"י וז"ל :

ומ"ש עוד רבי' לבעי' הרמב"ם דליכא במוגמר רק משום כיבוי ל"ל הא דאמרי' בפ"ק דבכורות א"מ מותר לעשות מוגמר בי"ט דמתוך שהותרה הבערה כו' היא לשון מושאל והכוונה על כיבוי ומשום דאינו שוה לכל נפש נחשב שלא לצורך ובכיבוי ל"א מתוך • ובאמת עדיין ל"ב דא"כ מה הביב לו ר"פ עליך א"ק אחר יאכל לכל נפש דבר השוה לכ"ב ולבני נחשב שלא לצורך הלא גם ר"פ ידע דתוגמר נחשב שלא לצורך רק דסובר דאמרי' מתוך א"כ לא הויל להביב דהאיסור משום כיבוי ובזה ליא מתוך ולאיתה עניו חיבה לו דבעינן דבר השוה לכ"ב • ואמנם ביאור הסוגי' נראה כמ"ש בתשובת דרבי נועם מה"ח סי' ע' דמה שהביב לו עליך א"ק זה דחה סברת ר"פ דבעלמא מותר מעשה מתוך דודאי לא בב"מ דאמרינן מתוך רק דבעולה מוסר מכח הגאם הגוף דהוי באויב • ובאמת מעשה זה הי' מהראוי להתיר מוגמר ג"כ דה"ל הגאם הגוף אלא דהאיסור אמרה אחר יאכל לכ"ב ומוגמר אינו שוה לכ"ב אבל בעולה שוה לכ"ב והאריך בזה עיי"ש • ומזה נופא למד הרמב"ם ז"ל דבמוגמר ליכא משום הבערה דהיו אינו שוה לכ"ב עכ"פ לא גרע מהבערה שלא לצורך כלל דמותר וע"כ עיקר האיסור במוגמר משום כיבוי דבזה ל"א מתוך ודאם שהי' ראוי להפיר מלב הגאם הגוף דהוי כאו"ב מ"מ אסור כיון דאינו שוה לכ"ב • ובזה א"ש דברי הרמב"ם בפ"א מהי"ע הט"ז שכ' דרחיצם כל הגוף אסור בי"ט משום גזירת מרחץ ונפקאה הפ"י בחי' שבת דף ל"ט דהרי אינו שוה לכ"ב ואסור מה"מ עיי"ש שבדחק בזה ולהמבואר א"ש היטיב דבמוגמר עיקר האיסור משום כיבוי ובזה ל"א מתוך ומעשה הגאם הגוף אין להפיר כיון דאינו שוה לכ"ב אבל להחס מתון לרחון בל הגוף ליכא רק משום הבערה א"כ מה בכך דאינו שוה לכ"ב עכ"פ לא גרע משלא לצורך בלל ולזה כ' דמ"מ אסור מדרבנן משום גזירת מרחץ וז"ל • אינרא לגאורה עדיין יש לעיין אימת לשיטת הרמב"ם דמלאכה שאינ"ל חייב א"ל אסור מוגמר מהאיתם אבל בחי' רוה"פ דמשאינ"ל פטור א"כ ליכא בתוגמר איסור תורה בלל דהרי בל כיבוי נחשב משאינ"ל • אך ז"פ דלשיטת הרמב"ם דבמוגמר ליכא משום כיבוי נחשב לריבה לגופה דע"י מה שמניח לבינה ע"ג נחלים וכבנים קלת ע"י בן מתנמר ומתבוין לבך ול"ל למכבה הגאלת שלא יוזקו רבים שהוא משאינ"ל אף דגם שם לריך הביבוי ה"ל כמו שפירש"י בשבת דף מ"ג ובזמים נ"ב דברנונו לא הי' מבבה בלל והלואי שלא בא עליו ודמי לחולין אם התם עיי"ש • אבל בלן הביבוי ברנונו בדי להחמנר ומתבוין לבך ואיב ס"ל מלאכה הא"ל וז"ב • אמנם לפי"ז יש לעיין לפי' התו' בשבת והרש"א והר"ן הובא בב"י סי' תקי"א דרמינלת

שאסורה להא ליכא כיבוי כמו בעצים • והבערה שלא לצורך מותר מידי דהוי כר של בטלה והא דאמרינן בס"ס לכתובות דף ז' ע"א דמוגמר אסורה אף להבערה שלא לצורך מותר • משום דאינו שוה לכל נפש • וכ"ל לדעת הרמב"ם דס"ל דלא בעי צורך כלל בהבערה הבערה הוא לשון מוסאל והכוונה הוא רק על כיבוי דזאת אסורה שלא לצורך משום דאינו שוה לכל נפש :

ומערה אף המעוררין על שחיית טובאק בי"ט ואומרין דדמי למוגמר שאינו שוה לכל נפש בי"ט וכמ"ש המג"א (סי' תקי"א) דלא ס"ל החילוק של התוספות פרק כירה • דמה דהוא לבריאות ולא לתענוג אינו נקרא שוה לכל נפש • מ"מ יש לסמוך על הרמב"ם : דאוסר מנגר מעשה כיבוי כמש"ל וא"כ בשחיית טובאק ליכא כלל רק הבערה והחוש מעיד • וא"כ לדעת הרמב"ם מותר

מקום בינה

דרמילה כל הנוף אסור מה"ת משום דאינו שוה לכ"כ והשתא הרי בממיתם אמין ליכא רק משום הבערה א"כ מה נגע דאינו שוה לכ"כ וכי גרע משלא לצורך כלל והרי בהבערה אמרינן מתוך וכ"ל לשיטתם דהם סברי דמה"ת נעינן לצרך קצת וכיון דגלי קרא דדבר שאינו שוה לכ"כ נחשב שלא לצורך כלל שוב נ"א מתוך ולהכי אסור דרמילת כל הנוף מה"ת • ומעתה נבוא לעיין בס"ש רבי' דיש להתיר שחיית עוטין דשם ליכא רק משום הבערה ובזה אמרי' מתוך • ולכאורה דין זה תלוי במחלוקת הרמב"ם והתו' דלפי' הרמב"ם דבמוגמר ליכא רק משום כיבוי וכיון דשחיית עוטין ליכא אלא משום הבערה אמרינן מתוך אף דאינו שוה לכ"כ עכ"פ ל"ג משלא לצורך כלל • אך לפי' הפו' והרשב"א והר"ן דאסרו דמילת כל הנוף מה"ת אף דשם ליכא אלא משום הבערה מ"מ כיון דאינו שוה לכ"כ נ"א מתוך כ"ה בשחיית עוטין יש לאסור מט"ן • דיצרת הרב בפ"ו בחו' שנת דף ל"ע ע"ב בחו' ד"ה וב"ה כ' תמ"ש יש להתיר דהרי הוס' כ' שם דקודם גזירה מותר לחזיא אף בהמתו בי"ט משום דזיעה אינו לתענוג אלא בדריאות ומה"ע מותר שחיית עוטין שהוא לעבל המזון יעיי"ש וכן הרגיש רבי' פב • ובאמת בנוף הדבר שהתיאו התו' דקודם גזירה מותר דזיעה אף בהמה בי"ט לע"ל ל"ע עונה אלא דהרי בש"ם מפורש מרתן שפקקו נקביו מעי"ע לתחי' נכנס ותזיע ומ"ש התו' דזה ל"ל כדאמתא בגילה פ' המביא כוותם דאמרי' שם דף ל"ב ואין עוטין פחמין ופריך פשיטא לתאי מזי ומשכי לתוסרן לחולדיהן לבו ביום וב"ג מי שרי בלאחר רבא לחזיא וקודם גזירה ה"כ כו' הרי לריך פחמין הללו להחם בו ביום לחזיא ובעניותי לא הבנותי דאו' זו דהרי עיקר איסור עשיית פחמין לו שעושה כלי אר משום דמבנה בס"ש רש"י והר"ן שם וזה פריך פשיטא דאסור ומשכי לריך הפחמין ליתן לחולדיהן היינו בחופן שהוצר מעי"ע וביי"ע מוסיף עליהם בחלים הללו אבל תמילת הבערה בי"ע גם קודם גזירה אסור משום דאינו שוה לכ"כ ודאי' לזה דהבה לבחורה יש להבין מה פריך פשיטא לתאי מזי והשתא ניחא דפחמין הללו לא משכי דמזי לחולדיהן להחם אמין לרמילת פניו ידיו ורגליו ושוב לא היו ל"ל דקודם הבקנה כבים מבנה זו וע"כ לריכין לומר דבש"ם רולה להעמיד המשנה אליבא דב"ש ומתיא אף כב"ה והם אסרו בהחם אמין אא"כ דאמרי' לשתי' וכיון שמעמיל בהם פחמין הללו שוב אינו דאמרי' לשתי' ולזאת משכי לריך לו לחזיא • ומעתה אם נאמר דמיירי בהבערה בי"ע עליין לא אתיא בב"ש דהרי לדילהו אסור לעשות הבערה שלא לצורך אכילה וע"כ דמיירי כאן בהבערה מעייע ולריכין לו פחמין הללו להוציא קוש להוציא (ולפי"ז בלא"ה ל"ש דלא מוקי לרמילת פניו ידיו ורגליו דלרמילה זו ולאי די לו בקוש שהוא מבע"י דהרי אף מוליאר שגרפו יש לו קוש להחם אמין כמבואר בשבת דף מ"ח) וכן משמע מל' הרשב"א והר"ן בשבת שם שהבינו דברי התו' דרמילת כל הנוף אסור מה"ת והשמיטו חילק זה בין זיעה לרמילה וע"כ לגבי קודם גזירה הי' אסור לעשות הבערה לחזיא כיון לחינו שוה לכ"כ א"כ שוב נפל היתר זה וגם בלא"ה מי מפיס לשער אם זה בדיקות מתם כמו זיעה ולפי' התו' לאורי' הוא אח"כ דאיתי בפ"י בבילה דף ל"ב הרגיש בסברא זו קלת וזהה שם דברי התו' ומהתימא עלי' איך סתר בחי' שבת ע"ד התו' הללו להתיר שחיית עוטין ואפשר דמט"ו נמנעו כמה בע"כ מה ביט"א דבפי' תל"ו מלינו לענין רפואה הפרש בין יעיא ליעיב • גם מ"ש בחשו' דרבי נועם שם להתיר בשבת דרוג אבשים מורגלים בבך ובכל מקום אוגין ב"ר ג"כ נסתר מדברי התו' אב' דרמילת כל הנוף אינו שוה לכ"כ ברי ברמילת כל הנוף אינכא יותר חזקה משחיית עוטין דבזה לא הורגלו בשים ורמילה שייך גם בשבת ואפשר דהתיתר מעשה ס"ם שמא בשיטת הרמב"ם לענין הבערה אף לאינו שוה לכ"כ מותר ושמא כסברת התו' לדרפואה עדיף ודוק • ועי' בשעה"מ פ"ו מה' סוכה הלכה כ"ה אי מותר לעלעל קנה שנחנב לאותן שנהרים מבלי לשלוב ועיי"ש אא"מ :

מותר ואף לדעת החולקין הא ס"ל בבר של בטלה לא תאסור ולא תשתרי וכמ"ש התוס' ר"אב"ד ז"ל בהשגות פ"א • וא"כ אין למחות ביד הנוהגין היתר בזה ופוק חזי מאי עמא דבר : ן

שם ואת הכלים להוא אסור כו' ועיין במ"מ שכתב להטעם משום לחוליך ריחא אסור ורש"י פי' דעל גבי חרס אסורה משום לחוליך ריחא בחרס • ומלפי' דוקא בחרס ולא פי' כפשוטא • משמע דס"ל דבאוכלין לא שייך כלל חוליך ריחא : (ד) והא דאמרי' לקמן בקטורת משום לחוליך ריחא היינו בנחלים דבוסס נחוים

מקום בינה

(ד) **דברי** רבינו ל"ע בת"ש ההא דאמרי' בקטורת משום מוליך ריחא היינו בנחלים דא"כ מה איכא בין ל"ק לל"ג ועוד אם נאמרדמירי בנחלים למ"ל משום מוליך ריחא דליכא רק דרבנן הרי איכא משום מבנה שהוא איסור דאורי' וע"כ דכ"מ דלל"ג להעשה משום מוליך ריחא א"כ ע"ג חרס ג"כ אסור וכך הי' לרבינו לומר דהא דאמרי' בקטורת לל"ג משום מוליך ריחא הוא ג"כ משום מוליך ריחא בחרס ובאמת לע"ד נראה דמה העשה השמיטו הרי"ף והרמב"ם דין זה דאסור לבחוף כיס משירלי וע' בהב"מ שי' דזה בכלל בכלל מ"ש הרמב"ם אסור לעשן את הכלים • ונבר עתה הלח"מ דהרי הרמב"ם פי' הטעם משום מבנה לכ"ב כיון דבש"ם פליגי ר"י ורבה בע"ג חרס דאמ"כ אינא ב' לשונות בדברי אמיתר שהוא בחרס קיימ"ל דדרבנן לקולא כל"ק ובמ"ש הר"ן בפ"ד בחו' ר"ה וכ"כ עוד הר"ן בשבת ר"פ מי שהחשיך שב"ה סי' הרמב"ם יעיי"ש ולל"ק הטעם משום מבנה וכיון דע"ג חרס ליכא כיבוי מותר ול"ש לחוליך ריחא ולזה השמיטו הרי"ף והרמב"ם דין זה וז"ב • ובהיות כן נראה שהדין עם הח"ל שחולק על סברת הע"ז בסס' תקי"ל וכ' דבאוכלין לא שייך חוליך ריחא דהרי אי' הרי"ף והרמב"ם דאף בכלים ל"ח לחוליך ריחא והעיקר כמו שלקלק רבי' בתחילה מלי רש"י שב' מוליך ריח בחרס מותר דבאוכלין לא שייך מוליך ריח וכן נראה מבואר ממש בסוגי' דגילה דף ח"י בהא דאמר רבא עשתה דעבילת כלים משום מתקן והקשה בשבת"ק אמאי משיקין מים טמאין וכ' בפשיטות הכשם מתקן לא שייך רק בכלים לא באוכלין ומשקין והא"ה איסור הוללת ריח פירש"י דדמי לעושה מלאכה וזה לא שייך באוכלין ומשקין (ואף דעיקר הנהנה פו"ת אסור משום מתקן אף שהוא באוכלין אבל התם לחוליך שינוי מעשה אבל כתו בע"ב וכן כאן ליכא שינוי מעשה אינו אסור רק בכלים לא בתילדי לחוליך) ומה שהוכיח רבי' פלי' הרמב"ן שב' שאינו מכוין רק להכשיר הפירות לאכילה משמע שאם הי' הפירות עומדין רק לבריח הי' אסור • לע"ד אינו מוכרח די"ל שאם מכוין להוליך ריח אסור אבל שמוליך ריח בנחלא אף שהוא מתכוין עבור הפירות ב"ש מתכוין להוללת ריח וזה כ' הרמב"ן דא"ת להוליך ריח אסור בכל וכלל רק להכשירן לאכילה וכ"מ בל' הרין שהביא ל' הרמב"ן וכ' אח"כ מ"ד אבארה אגמרא דשם איכא הוללת ריח בתחמין יעיי"ש וע' בת"א פי' אבל"ק פ"ק ל"ג אכ"ת :

והנה בתוס' רי' ת"ת סקי"ב הביא דברי הי"ש שפוסק דמותר להניח אתרוג ע"ג בגד הוחל ואינו מסכוין להוליך ריח דלא כתהרי"ל וכ' בת"ל אף דע"ג חרס אסור לרבה אף שהוא א"מ דשם אסור משום הבערה ולהכי נחשב פ"ר ודחה זה דהרי הבערה לצרך אי"כ מותר יעיי"ש • ולא הבנותי דברי קדשו דהרי ע"ג חרס ליכא משום הבערה דהוי כלאח"י גם מ"ש דמותר לצורך אי"כ הרי ר"י ורבה סוברים דאינו שוה לכ"כ ולייבב שיטת מהרש"ל נראה דהא דבדרבנן מותר פ"ר הייבו בתר דרבנן אבל תרי דרבנן מתיר עוגא כת"ש הב"י סי' רס"ו ובזה אסור פ"ר ולהכי ע"ג חרס אסור אף בת"מ דאיכא מרתי משום הבערה כלאח"י וגם משום מוליך ריח אבל להניח אתרוג ע"ב בגד ליכא אלא חד דרבנן מותר בת"מ אף דהוי פ"ר • ובזה ישבתי לבנון מה שתמה הרב שבה"ל הרי מוליך ריח לא אסור אלא מדרבנן א"כ לאיזה ענין הוצרך רבה לחדש איסור משום מוליך ריחא ולא אמר משום הבערה וגופא איסור ע"ג חרס אף דהוי כלאח"י מ"מ אסור מדרבנן • ולפמ"ש ח"ש דהרי הח"ת סי' תל"ח סק"ב הביא דברי הוס' והרא"ש דתרי איסורי דרבנן לא אסר משום שתתא י"ע א"כ י"ל דמשום הבערה כלאח"י מותר משום שי"ע ולזה הוסיף דבה שיש עוד איסורא דהוללת ריח ותרי דרבנן לא בתירו משום שתתא י"ע וז"ב • ובלאיה נראה לייבב קו' השיה"מ דיש הפרש גדול בין הני שבותין דלאו כל מקום בתירו איסור דרבנן משום שי"ע אלא בשבת דלאח"י דקיל עוגא ע' בגורות דף כ"ג שהאסר בלישה כלאח"י משום שי"ע וכן בגילה דף י"ב מולגין מלילות פירש"י דהוי דב כלאח"י וכן ביצמות קי"ד מפרק בלאח"י מותר משום שי"ע ולזאת סוגר רבה דדוקא הבערה כלאח"י בתירו משום שי"ע לא מוליך ריח וז"ב • ובגוף סברת הי"ש דפ"ר בדרבנן מותר ע' בטסי' רבינ ולע"ד זה מחלוקת רש"י והרמב"ן בגילור הא דאמרי' מ"ד אבארה אגמרא ע' הביאב בלי הר"ן אין מקומו פה :

שפתם שמלגן • הא קיל ההולך ממקום שמהנין איסור • למקום שמוהנין שיתר • והשתא לחזור צריך לנהוג כמהבא שיצא מקום ואי"ב הי' רחוי שגם למקומות אחרים • לא יאכלו שפתם שמלגן • ומלאיכת זה בטלטול • אי הכמוהים הלומדים ביביהם • מקרי דשתם לחזור • וכפוף דברך אמרת • שפטיי דברי הרה"ש רש"ם פרק מקום שהבא שכי • דהא דמתמירין מומרי המקום שיצא מקום אם יש מקום מחלוקת בזה • אי"ל לחזה מומרי המקום שיצא מקום • ומוד הלרכת בזה בסברות רבות • ויש בסברות הבם טעם לשבת ורוצים לאמרן: ולפענ"ד סדבר בדור • הכמוהים הלומדים ביביהם מקרו דשתם לחזור • כמ"ש הרה"ש שלין דשתו לחזור הבייהו לשבתם

להתמקם שם למקום שבלך • וכן מוכח מלשון המחוק כמולין • דף י"ח פ"ב בדיה הי"מ וכו' • שבתבו שדשתו לבוחם שם • וכש"ע יו"ד סי' רי"ד • סעי' ב' שכ' וכן הכמים ממון לעיר לדור שם וכו' • אם אין רשתו לחזור ובירים מקרי בלשון בני אדם בירת קבע • כלתיתא ביו"ד סי' רי"ד סעי' ל"ב ברמ"א • ואפ"ה אינ' שבתו לחזור • ואין דין מומרא המקום אינ' אמה דקי"ל בלתקה ביו"ד בס' רנ"ו סעי' ה' • בכלן אינ' שבתם לקבוע שם • וכן שבק בש"ך סבר רי"ד ביו"ד • וכיון שבמרוחם שדשתו לשקוע אינ' מלחה וכן מבתבר • ואי"ב בזולתי הבמוהים הלומדים ביביהם • משמע דשתם לחזור מקרו כמ"ש המנ"א בסי' תס"ח • אמינ' לומדים שם ב' לו נ' שנים • ולדשתי הוא הדין אמינ' יותר • מ"מ מקרו דשתם לחזור • ומלינו דבמור מקרא תוכב • אינ' לענין קדישים בתרא סי' קל"ב • ובי"ד סי' שמ"ו הבלה דיש מהבא בתלה כן תוכב לחומת • אמרה אין לו אינ' קדיש אחר בתם בהמהבא אינ' • ולענין תפלה מקרי בבינות • והרי אמרו מבי"ל הקובע מקום לשבלתו וכו' • ומעשם זה לא הבמתי דבר' הבלכות קבועות שבהיא מתלבו דבמוהים • לשבתר בעשבה ש"דוך שם מקרי אין דשתו לחזור • ולבי"ל לא ראיה כן:

אמנם בחמת אי מבופבק אם הבתם שבמו מבופבק • אם יבקע מקומו שם • אי יחזור למקומו אלו דינו • ואי ניחא בריבה • דיבתבר לו לבסוף • מ"מ מידי ספיקא לא בפקא ולפי ע"ד נראה • דבבבה"ג מוחבין עליו מומרי המקום שיצא מקום אי הבוי מבלוקת • ולבאורה יש לבפקפק אין בפיקא דרבבן • ובזה נראה לבבין בוחת קושית המנ"א בסי' תס"ח לבתחילה אם בבר בל אבי המהר"ל • לשבקפק בל אבי המהר"ל • ובזה מבין בוחת מומרי המקום שיצא מקום • הבקפק המנ"א בסי' תס"ח • אם יחזור לבוחם אי מבלוקת • ולבאורה יש לבפקפק בל אבי המהר"ל • לשבקפק בל אבי המהר"ל • ובזה מבין בוחת מומרי המקום שיצא מקום • הבקפק המנ"א בסי' תס"ח • אם יחזור לבוחם אי מבלוקת • ובזה מבין בוחת מומרי המקום שיצא מקום

והקשה עליו הש"ך דהדין שייך דווקא באיסורי הנאה שנהנה מן האיסור שנבלע בבהמה, אבל איסורי אכילה כיון שנתעכל הותרו. ונתבארה בענף ב' שם דעת הרמ"א שאין לחלק בין איסורי הנאה לאיסורי אכילה, כיון שכל איסור שנתעכל נתבטל לגוף הבהמה שאכלה אוחז, ואינו עוד בשמו הראשון. וע"כ מה שנאסר באיסורי הנאה הוא רק משום שנחשב מה שנתעכל יוצא מן האיסור, והריתו כאיסור עצמו, וא"כ הוא הדין באיסורי אכילה, שמה שנתעכל, ואפילו הפך להיות בשר מבשר הבהמה, אסור כיון שיצא מן האיסור, עיי"ש. והקשה בתר"ה מהא דחיטים שנמצאו ברעי בקר במנחות ס"ט ע"א נחשבו חטים למנחות, וראיית דהוצרך לפטול רק מהקריבהו לפחתך. וא"כ חזינן דמה שנתעכל לא נתבטל משמו הראשון.

הוא פשוט לענ"ד דשם במנחות איידי דעדיין לא נתעכלו, דהם קשים עדיין בכל חיטים. ואף להסוברים דאף בחיטים קשים ושלמים שנמצאו במעי תרנגולת נחשבו עיכול ואין אוסרים בפסח, דלא כתוס' דכאן (מנחות ס"ט ע"א ד"ה דבלע) והובא שיטתם כתוס' בכורות דף ז' ע"ב ד"ה דג, ובר"ש פי"א דאהלות מ"ז ד"ה כדי, גמי ל"ק כלום. דדווקא בתרנגולת סברי כן, מטעם דכעופות הוי העיכול מיד בדי שתיפול לאור ותישרף (כדהביא התוס' מנחות שם מגמ' שבת קנ"ה ע"ב), אבל הכא דאיידי כבקר לא הוי עיכול לכו"ע בחיטים שלמים וקשים. ובזה הוצרך לפסול דווקא מטעם הקריבהו לפחתך. ובכלל הלא קושית בתר"ה אינו דווקא לדידי, תא הוא קשה גם לדינא שהרי אם היו החיטין מעובלות וודאי שלא היו בשמן הראשון. ומובריחין לומר כן כדביארתי, והוא פשוט וכרור.

ב. תלמיד בתחילת לימודו בישיבה, איך יפרר לימודו

בע"ה יום ב' משפטים תשכ"ז.

לתלמיד אחד שליט"א.

הנה מה שיש לך חברותא רק לסדר הראשון ובסדר השני צריך אתה ללמוד לעצמך אפשר שאין זה חיסרון, כיון שאתה צריך להתרגל גם ללמוד לעצמך. אלא שתלמד בהתמדה וכחשק, וכשיצטרך לך לשאול איזה דבר, בטח יש מישהו לשאול ולתת עמו. ובענין לימוד שאר הראשונים הוא וודאי דבר טוב, אבל יסוד הלימוד הוא רש"י ותוס', ובשאר הראשונים יש לעיין רק כדי להבין דברי רש"י והתוס'. וכמו כן צריך ללמוד את הרא"ש והנמר"י, ולעיין גם ברמב"ם ומפרשיו. זו היא הדרך הישרה עבורך בינתיים, כדי שתוכל ללמוד הרבה גמרא ותרכוש בע"ה בקיאות וחריפות.

ידידו מברכו בהצלחה מרובה,

משה פיינשטיין

ג. דמי צדקה שנגנבו מאדם, אם חייב לשלם

בע"ה אדר תשכ"ג.

למע"כ ידידי הרב הגאון המפורסם מוהר"ר קלמן אברהם גאלדבערג שליט"א.

הנה בדבר מה ששאלת אודות דמי צדקה שנגנב אצל אחד אם חייב. נ"ל שאף שאינה פשיעה, כי שמר כדרך שמשמר את שלו, מ"מ הא הוא ש"ש שחייב בגניבה דהיחר תשמיש היה לו. ואף שהוא בעה"ב שאינו צריך להשתמש במעות אלה, ולא חנוני או שולחני, מ"מ נעשה ש"ש אם היה לו היחר תשמיש אף שהוא רחוק שישתמש בהם, חנוני או שולחני הוא רק שמסתמא מתיר להם המפקיד להשתמש. כדמשמע לשון המשנה (בבא מציעא ב"ח ע"ב) שאמר ר"ע על דמי אבידה שמכרת שלא ישתמש בהם לפיכך אין חייב, שהוא רק מחמת שלא ישתמש בהם. אבל הכא שידוע שאין קפידא מהם שישתמש, יש לחייבו כש"ש. וגם ראיה מהראב"ד (הובא בר"א"ש ב"מ פ"ג סי' ב"ז) שעל הקושיא מדוע במעוח מותרין דב"מ דף מ"ג ע"א הווי שומר שכר, משא"כ בדמי אבידה אי' בדף כ"ט ע"א שהווי שואל, תיר"ץ דבשומר לעולם הוא רק דבר רחוק שישתמש מחמת שהרשיש שמא יבא למתר, ולבן לא הווי שואל, ומ"מ נעשה ש"ש. ומצד מעות צדקה שפטור מחיובי שמירה עליהם משום שהוי ממון שאין לו תובענין, כדאיתא ברמב"ם ריש פ"ה מה' פקדון מי שהפקידו אצלו מעות של עניים או של פדיון שבויים ופשע בהם וגנבו פטור שנאמר לשמור ולא לחלק לעניים, הא לא הי"ל רשות לחלק והופקדו בידו רק לשמרם, ואיתא בס"פ החובל (כ"ק צ"ג סע"א) דבאופן שאין לו רשות לחלק הוא חייב בדין ש"ש (כיון שעדיין הם של מפקיד, עי' רש"י ד"ה לשמור ולא לאבד).

ידידו,

משה פיינשטיין

ד. בענין סימני גאולה

ז' ניסן תש"מ.

מע"כ ידידי שליט"א

וגם נוסף על זה ברכה לגאולה השלימה אשר אנחנו מחכים ומצפים תמיד אשר עתה לפי המצב

שנמצאים אנחנו בני ישראל שבשל כת הסבל כי כבר רואים כל מי שהוא מאמין בה' ובתורתו כי אפס עצוד ועזוב, ואין לנו להישען אלא על אבינו שבשמים. כדמשמע בסוף סוטה (מ"ט ע"ב) שהכרה זו דאין דורש ואין מבקש ואין לנו להישען אלא על אבינו שבשמים הוא זמן הגאולה.

דהרי נאמר שם בברייתא ג' פעמים, שהוא ג' מדרגות להכרה זו. שאם היו מרגישין בזלזול חכמי התורה שאין להישען אלא על אבינו שבשמים, היו נגאלין אז. ואם היו מרגישין במה שנקטן בעולם מדרגת התורה כהא דאמר שם ר"א הגדול, היו אז נגאלין. אבל כשלא הרגישו בזה באו צרות הגוף בכל העניינים שחשיב במתני', שבזה היו וודאי מרגישין כו"ע. וכל מאמינים בה' ובתורתו הא יודעין שהכל מהשי"ת, ואין להישען אלא עליו. דלכן יש לקוות שוודאי יהיה הרצון לפני השי"ת, ויהיה עוד האפשרויות לקיים מצות קרבן פסח בטהרה וגם קרבן ראיית חגיגה ושמחה (עי' עוד לעיל סי' ח').

ידידו,

משה פיינשטיין

ה. סימן לד

עישון סיגריות ביום טוב

מרחשון תשמ"ה

לכבוד הרב הגאון מוהר"ר חנוך העגן קרלנשטיין שליט"א.

הנה נכרי הר"ג מוהר"ר מרדכי טענדלער שליט"א מסר לי שאלתו של כת"ר בתוספת טעמים להתמיר ולהקל. והנה בדין עישון ציגארין ביום טוב דנו בו כבר הפוסקים באריכות, ועיין במשנה ברורה סימן תקי"א סעיף ד' בביאור הלכה ד"ה אין עושין מגמר, ולמעשה נתפשט המנהג שרוב המעשנים בחול מקילים לעשן גם ביו"ט.

ולדינא היום הגם שאפשר לטעון שמאחר שיש הרבה שאינם מעשנים מחמת שמחזיקים זה לסכנה, מהוכרתי בכמה מתשובותי (עיין באג"מ יו"ד ח"ב סי' מ"ט, וח"מ חלק ב' סימן ע"ז), וממילא עישון סיגריות היום נעשה אינו שווה לכל נפש (כתובות ז' ע"א), מ"מ קשה להבריע כנגד מה שנהגו העולם. בפרט שאפשר שלדינא אין נפקא מינה בטעם הדבר מדוע עניין מסויים אינו נהוג לכל אדם, אם הוא מחמת סכנה או מחמת טעם אחר, וממילא לא נשתנה הדין מן הזמן שכתבו בו הפוסקים, שגם אז לא כולם עישנו. עוד יש לומר שמעשה שמאות מליונים אנשים בעולם עושים נחשב שווה לכל נפש, הגם שיש אנשים רבים שאינם מעשנים. ולפיכך למרות שוודאי שראוי לבעל נפש להחמיר בזה, לדינא קשה לאוסרו.

ידידו,

משה פיינשטיין

סימן לה

הוצאת טבעת עם מפתחות ביום טוב כשצריך רק למקצתם

בע"ה. כ"ו אדר הראשון תשמ"א.

מע"כ נכדי אהובי מאד הרה"ג מוהר"ר מרדכי טענדלער שליט"א.

בדבר אחד שיש לו טבעת מלא מפתחות הרבה, וביום טוב אין צורך לו בשעה שיוצא מביתו לבית הכנסת ולכל זמן שמזדמן לו לילך, אלא מפתח אחד או שניים ומתעצל להסיר את שאר המפתחות מהטבעת. אם מותר לו לצאת עם כל המפתחות שהן על הטבעת, או שמוכרח להסיר אלו שאין צורך לו, ולהשאיר רק אלו שהוא צריך להם דווקא בהליכה דשעה ההיא. אמרתי שצריך להסיר המפתחות היתרים שאין צורך לו בהם בהליכה דשעה ההיא.

והקשו ע"ז ממה שכתבתי בתשובה כאג"מ חלק ב' דאו"ח סימן ק"ג שהתרתי למעשן סיגריות (סיגארעטס) והוא צריך לשעת הליכתו עד שיחזור לביתו עשרה סיגריות ובקופסת הסיגריות איכא עשרים, שא"צ להסיר אח היתרים, ומותר לצאת לברמלית ואף לרה"ר בקופסא המלאה כמו שהיא.

הנה החילוק הוא פשוט. דהסיגריות כל אחד מהם הוא ראוי לו כהזמן שלא יהיה בביתו ושייך לו כולהו בעצם, ונמצא שהוא מוציא ונושא רק דבר הצריך לו. וכל הנידון הוא רק משום שלא יצטרך לכולהו, שהוא ריבוי בשיעורים בחד פירחא שזה מותר כיו"ט אף שבשבת אסור מדאורייתא, מטעם דאיתא בר"ן ביצה דף י"ז ע"א (דף ט' ע"ב מדפי הרי"ף ד"ה ומיהא משמע) בהא דממלאה אשה קדרה בשר. אבל במפתחות שאותן המפתחות שלא יצטרך להו הוא דבר מיותר ממש, שלא שייך לו כלל בהליכה זו, הרי הוא מוציא ונושא דבר שלא שייך לו כלל. שמפתח שא"צ לו לא היה נושא כלל אף כשלא היה נושא אלא מפתח זה לבד, נמצא שאין הוא מיותר רק משום שאיכא אחרים כמוהו. שלכן אף לר' יוחנן דאגד כלי שמיה אגד בשכת דף צ"א ע"ב, ולא היה חייב בשבת על הוצאת הטבעת עם המפתחות אלא חטאת אחת, לא שייך להתיר ביו"ט.

ביטלו שם, ובא הוא והוציא העפר דאי״ז בונה ולכך התירו משום צער משא״כ אי ל״ה פקיר ועקיר הוה ממש בונה בארם ולא היו מתירין אפי׳ במקום צער, ובזה יש ליישב שיטת הרמב״ם שפסק (פ״א ה״ז) דמשאצל״ג חייב מה״ת, והקשו (עי׳ מ״מ פ״י הי״ז, ועיי״ש מש״כ בזה) דא״כ אמאי התירו הכא משום צער הא זהו איסור דאורייתא, ולהנ״ל נראה דלא התירו משום צער לחוריה אלא בצירוף הא דאי״ז ממש בונה ולא מכה בפטיש משום דפקיר ועקיר ואינו אלא כמסיר רבר חיצוני כנ״ל, (אמנם במתכוין לפתח ׳חייב׳ מדאורייתא, וצ״ל דהתם הכוונה משויא ליה למלאכה גמורה).

רש״י ד״ה פקיר הוא ולא עקיר וכו׳. מלשון רש״י נראה שבא לבאר סוגיין ללישנא דרם מיפקר פקיר, ולא כתוס׳ שביארו סוגיין ללישנא דרם מיחבר חביר.

אמר להו אתפסוה מטלטלין. הקשו הראשונים הא קיי״ל דאין קונין קנין בשבת וא״כ איך התפיסוה מטלטלין ואע״פ שהכא לא הקנו ממש אלא נתנו בתורת משכון מ״מ גם זה מיקרי קנין ובע״ח קונה משכון, ותירצו הראשונים שכמו שהתירו להקנות גט בשכ״מ בשבת ה״ה במקום מצוה ג״כ התירו, עוד תי׳ דהכא לפני שבת היה אלא שכבר לא היה שהות לכתוב כתובה אלא רק להקנות, ויש ראשונים שתי׳ שהכא לא הקנו אלא רק יחרו לה המטלטלין שתסמוך עליהן ומהני לענין כתובה, (ועי׳ מג״א סי׳ ש״ו ס״ק ט״ו, ועיי״ש שתמה על מה שנהגו ליתן מתנות לחתן בשבת, אלא יש לדקרק להקנות לחתן ע״י אחר מערב שבת ואז יוכל ליתן בשבת).

ביו״ט שרי בשבת אסור וכו׳ מאי דעתיך מתוך שהותרה חבורה לצורך וכו׳. לכאו׳ יל״ע למ״ל לטעמא רמתוך הא איתא בסנהרדרין (פ״ר ע״ב) דרב לא שביק לבריה למישקל ליה סילוא, והיינו רחשש שמא כשיוציא הקוץ יצא רם ותהיה שגגת איסור חבלה באב, ומקשינן התם אי הכי אחר נמי, ומשנינן אחר שיגגת לאו בנו שיגגת חנק, והיינו שבמקום איסור מיתה חשש יותר שמא יצא רם (ועיי״ש בתוס׳) וא״כ בסוגיין נמי אפ״ל דיש חילוק בין שבת ליו״ט דביו״ט הוה רק לאו משא״כ בשבת הוה חיוב מיתה ויש מקום להחמיר יותר דהא התם נמי הוה משאצל״ג או אינו מתכוין (ועי׳ ברעק״א שנשאר בצ״ע), ובחת״ס כתב ליישב דהא משנה היא (מגילה ז׳ ע״ב) אין בין יו״ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד (עי׳ מל״מ פ״א מהל׳ יו״ט הי״ז), וא״כ אין לחלק בין איסור לאו לחיוב מיתה, ורק אי אזלינן בסברת מתוך שייך לחלק בין שבת ליו״ט דזהו אוכל נפש רבזה חלוקין הן עיי״ש.

שם. הקשה המהרש״א דלכאו׳ איכא למימר בפשיטות דטעמיה דיריה דאסר בשבת הוא משום גזירה רשמא ישחוט בן עוף ולכך שרי ביו״ט דליכא למיחש להכי, ותי׳ רא״כ לא הו״ל למינקט בשבת אלא בע״ש ובמוצ״ש כדתניא לעיל עיי״ש, אמנם לכאו׳ אי״ז רחיה רי״ל דגם רב פפא דס״ל דהיינו דוקא ביו״ט אבל בשבת אסור גם הוא מורה דמעשה שהיה כך היה ובזה אין מחל׳ אלא רפליגי אי איכא למילף מינה לגבי שבת ג״כ או לא, וא״כ אין להקשות דהו״ל למימר ע״ש ומוצ״ש דהא מעשה שהיה כך היה, ובעיקר קושיית המהרש״א י״ל דעי׳ בראשונים לעיל דאי״ז מוכרח שהתנא דאוסר בשבת משום חבודה חולק על הטעם דבן עוף די״ל דרק במוצ״ש יש גזירה דבן עוף דמעיקרא חושב שיכין במוצ״ש ובסוף יבוא להכין בשבת, משא״כ בע״ש ודאי שיכין הכל מלפני השבת ואין לגזור משום בן עוף, וא״כ י״ל דהכי סברה הגמ׳ כאן שבע״ש אין גזירה דבן עוף ודו״ק.

מתוך שהותרה חבורה לצורך הותרה נמי שלא לצורך. והנה הבאנו לעיל הא דנחלקו הראשונים בטעמא דאיסור חבורה, רשיטת רש״י ותוס׳ דאסור משום נטילת נשמה ושיטת הרמב״ם דחייב משום מפרק ותולדה דרש אבל משום נטילת נשמה חייב דק בהורג ממש, והנה בשלמא להראשונים דחייב משום נטילת נשמה א״ש דשייך ׳מתוך׳ דהא שחיטה הותרה ביו״ט לצורך, אמנם לשיטת הרמב״ם הקשה הפנ״י דהא אין היתר לאיסור דישה ביו״ט שהרי דק מלישה ואילך הותר ביו״ט, והיכן מצינו דהותרה דישה לצורך, וכתב ליישב ע״פ מה דנחלקו הראשונים אי הא דלא הותרו אלא מלאכות שהם מלישה ואילך אי הוה מה״ת או מדרבנן, ושיטת הרמב״ם (פ״א מהל׳ יו״ט ה״ה, ועי׳ או״ח תצ״ה ס״ב ובגר״א) דאי״ז אלא מדרבנן שאסרו כרי שלא יבואו לעשות מלאכה ביו״ט כל היום וימנע משמחת יו״ט (ובר״ן דיש פ״ג דביצה כתב (ועי׳ במ״מ שם) כרי שלא יבואו לעשות מלאכה לימים רבים), אבל מה״ת כל מלאכות שהם לאוכל נפש מותר עיי״ש, אמנם לכאו׳ אי״ז מספיק דהא מדרבנן אסרו וא״כ לא שייך מתוך דהא עכ״פ מדרבנן אסור וה״ה הכא יהיה אסור, וצ״ל דכוונת הגמ׳ דק לומר שיש חילוק בין שבת ליו״ט שביו״ט אסור רק מדרבנן, דמה״ת יש מתוך, ולכן מותר בספק אם יעשה איסור משא״ב בשבת שאסור מה״ת.

אמנם בעיקר קושייתו נראה דכבר הקשה הפנ״י בביצה (י״ב ע״א ד״ה אבל קשיא לי, ועיי״ש מש״כ בקושייתו הנ״ל דאיך שייך מתוך) דלכאו׳ לשיטת הרמב״ם שחייב בחבורה משום מפרק ותולדה דרש א״כ בכל שחיטה נחייבו גם מצד שוחט וגם מצד רש, ותי׳ דאין לחייבו כיון דאינו צריך לדם עיי״ש, והנה נחלקו דיה״ג ור״ע בביצה (כ״א ע״ב) אי שרי לעשות מלאכות ביו״ט לצורך בהמה, וס״ל לר״ע דאפילו נפש בהמה במשמע, והנה בשוחט לצורך כלבו הא צריך לדם לכלבו וא״כ בכה״ג יש לחייבו גם משום מפרק ותולדה דרש וביו״ט שרי לר״ע וא״כ מצינו שהותר ביו״ט ושייך לומר מתוך שהותרה לצורך, ואף דאי״ז אלא לר״ע אבל לדיה״ג הא אסור לבהמה (ואנן קיי״ל כדיה״ג, ועי׳ בבעה״מ שפסק כר״ע) מ״מ י״ל דסוגיין אזלא לר״ע.

ובהפלאה (ובבית יעקב) כתב ליישב דהנה לשיטת רבי יהודה דמשאצל״ג חייב א״כ בכל שחיטה אף דאינו צריך לדם מ״מ הוה מלאכה דמפרק ותולדה דרש אלא שהוה משאצל״ג, ומ״מ מותר לשחוט וא״כ כבר יש מתוך עיי״ש (אלא שיש להעיר דמהיכ״ת דאמרינן ׳מתוך׳ מהא דמותר במשאצל״ג למלאכה גמורה וצ״ב).

דבר הצורך לכל נפש קאמינא צבי צריך לכל נפש הוא. והיינו דק דבר שאינו הנאה רק למפונקים אבל שאר בנ״א אינם מרגישים בזה תועלת והנאה כה״ג לא מיקרי שוה לכל נפש, אבל דבר שגם שאר בנ״א מרגישים הנאה ותועלת אלא שאינם יכולים לעשות כן כה״ג מיקרי שוה לכל נפש, ולכך כתב רש״י (ד״ה מוגמר) בשמים על האש לגמר את הכלים ואת הבגרים, דרק כה״ג ל״ה שוה לכל נפש אבל מוגמר לעשות על פירות דבזה גם שאר בנ״א מרגישים הנאה ותועלת הוה דבר השוה לכל נפש (וכ״ה בשו״ע או״ח סי׳ תקי״א סעיף ד׳, ועי׳ הגה׳ מהריעב״ץ).

ובזה נחלקו האחרונים גבי עישון ביו״ט (עי׳ בביה״ל שם) דהקרבן נתנאל (סופ״ב דביצה) אסר, אמנם הפנ״י (שבת ל״ט ע״ב, ועי׳ שע״ת או״ח סי׳ ד״י) כתב שכיון שעושין כן לרפואה לעכל המזון וכד׳, ורבר שעושין לרפואה הוה דבר השוה לכל נפש א״כ לא איכפ״ל שהוה גם הנאה וכן לא איכפ״ל שיש שאין מעשנין דמ״מ המעשנין עושין כן לרפואה עיי״ש, אמנם לפי״ז נראה דהיינו דוקא בזמנם

שהיו עושין כן לרפואה אבל בזמנינו שודאי אי"ז מועיל לבריאות ולרפואה וכן במציאות אינו שוה לכל נפש דארדבא רבים אינם מעשנין א"כ לכאו' יש לאסור העישון ביו"ט מן הדין.

והלכתא מותר לבעול בתחילה בשבת. ועי' רא"ש (סי' י') שהביא הך רינא דמותר לבעול בתחילה בשבת, אמנם בהגה' אשר"י (שם) ובאגורה תמהו בזה דהא לעיל (ו' ע"ב) מקשינן דהוה פסיק רישא ומשנינן דרוב בקיאין בהטיה, וא"כ בזמנינו שאין בקיאין בהטיה אין להתיר, ובשו"ע (או"ח ר"פ ס"ב, אהע"ז ס"ג ס"א) כתב דמותר וכתבו הב"ח והט"ז דמותר אע"פ שאין אנו בקיאין בהטיה, (והב"ח אסר רק משום דברים המותרים ואחרים נהגו בהם איסור עיי"ש ובט"ז), וטעם הדבר הוא רי"ל דכל מה דמקשינן דהוה פס"ד ומשנינן דרוב בקיאין, היינו דק להצד דדם חיבורי מיחבר ולהנאת עצמו קא מיכוין, וכמו שהובחנו לעיל (ו' ע"ב) דמקשינן א"כ (דרוב בקיאין הן) טורד למה, והקשינו דהא להצד דדם מיפקר פקיד ולדם הוא צריך א"כ הא טורוד שיהיה דם (כמש"כ התוס' דבהטיה לא יהיה פתח אבל דם יהיה) אלא ע"כ דהסוגיא התם אזלא דק להצד דדם חיבודי מיחבר עיי"ש, וא"כ י"ל דכל מה דאמדינן דרוב בקיאין היינו רק להאי לישנא אבל להלכה קיי"ל דדם מיפקר פקיד ולכך אין איסור משום חבלה, והא דאין איסור משום הפתח היינו משום דמקלקל הוא, וא"כ גם בלא הטיה ג"ב מותר ורו"ק, (ועי' בלשון השו"ע דאין בו משום חובל, ולכאו' משמע דזוהי הסיבה שמחמתה היה מקום לאסור ועי' בב"ח).

אלמון שנשא אלמנה וכו' אבל יום אחר טעונה ברכה. הא דקתני יום א' היינו דוקא ביום הנשואין אבל בלילה שאחר הנשואין עי' באחרונים (אהע"ז סי' ס"ב סעיף ו' בנו"כ שם) דיש בזה חשש ברכה לבטלה, ועיי"ש (פ"ת ס"ק י') דיש צד באחרונים דבזמן שעשו החופה סמוך ללילה ואין זמן כבר לעשות הסעודה באותו היום רבכה"ג יש להקל לעשות הסעודה בלילה דהוה כהמשך אחד עיי"ש, (והא דקתני יום א' היינו סעודה ראשונה אבל לא כמה סעודות אפי' ביום א', ועי' רא"ש סי' י"ג ובנו"כ שם).

אבע"א באלמון וכו' ואבע"א בבחור וכו'. נחלקו הראשונים בביאור הגמ' (עי' אהע"ז סי' ס"ד סעיף ב'), שיטת הרמב"ם (פ"י מאישות הי"ב) דהני תרי לישני לא פליגי אהדדי ולב' הלשונות בחור שנשא אלמנה אינו נוהג שמחה אלא ג' ימים, ואיכא ראשונים דס"ל דב' הלשונות פליגי אהדדי ולל"ק בחור שנשא אלמנה ז' לשמחה וקיי"ל כל"ק (ועי' שטמ"ק דיש גורסים להיפך וקיי"ל כלישנא בתרא כדקיי"ל בכל דוכתי).

ובפרקי דרבי אליעזר (סו"פ ט"ז) איתא דחתן דומה למלך מה מלך אינו יוצא לבדו לשוק וכו' מה מלך אינו עושה מלאכה אף החתן אינו עושה מלאכה וכו', ודינים אלו תלויים בהא דשמחה ג' או ז', (והא דאינו יוצא יחידי אי"ז משום מזיקין אלא מדינא כנ"ל).

והנה באלמון שנשא אלמנה קיי"ל דאין מברכין אלא יום א' (סעודה א'), וה"ה באלמון שנשא בעולה, ורבנו האחרונים (עי' פ"ת אהע"ז סי' ס"ב סק"ט) בנואף הבא לישא בעולתו האם יברך ז' ימים או רק יום א', דבנוב"י (תנינא אהע"ז סי' פ"א, ת' מבן המחבר) כתב דאין לברך אלא יום א' כאלמון שנשא אלמנה דכמו דבדידה טעמא דמילתא דדק אם לא טעמה טעם ביאה יש שמחה ה"ה גבי דידיה, אמנם בת' חת"ס (וזאהע"ז סי' קכ"ג) כתב דדוקא אלמון שנשא אלמנה אין לו אלא יום א' משא"כ נואף שנשא בעולה יש לו ז' ימים, דגבי דידיה יש עוד טעם לשמחה ז' ימים חוץ משמחת ביאה ראשונה,

דשמחת נשואין ראשונים ג"כ מספיקים בשביל לברך ז' ימים, ולכן אף שכבר טעם טעם ביאה מ"מ אלו הם הנשואין הראשונים שלו ולכן יש לו ז' ימים עיי"ש, אמנם נראה דגם להחת"ס אם היו נוהגין כאיש ואשתו ועכ"פ בהיו נשואין בנישואין אזרחיים, נראה פשוט ראין לברך אלא יום אחר דהא אין כבר גם שמחת נישואין ראשונים והוו כאלמון שנשא אלמנה.

שם. עי' באחרונים שרנו מהו במחזיר גרושתו גבי ז' ברכות, ועי' ברב"ז (מובא בהגה' רעק"א אעה"ז סי' ס"ב) שכתב לברך ז' ברכות, והביא שם שמצא בכת"י של ר' שרירא גאון שלא לברך כל עיקר, וכתב ראעפ"כ רעתו לברך, ואע"פ שגם בכל פלוגתא דרבוותא הוה ספק ברכות להקל מ"מ הכא יברך, חדא דלאו מר בר אשי חתים עלה דבאמת זהו כת"י מר' שרירא גאון, וכן דהא כלה בלא ברכה אסורה לבעלה כנרה ולא אמרינן בזה ספק ברכות להקל עיי"ש, ולכאו' דבריו צ"ב דהנה בברכת הנהנין ויש לו ספק ברכה נחלקו הראשונים, ושיטת רש"י והרשב"ם בפסחים (ק"ב ע"א, ועי' מהרש"א שם) דאף דאין לו לברך מספק מ"מ אסור לו לאכול דאסור להנות מעוה"ז בלא ברכה, (וגם במקום שאם לא יאכל תהיה ברכה לבטלה כגון אם מסופק אם בידך המוציא ועדיין לא אכל האם לא יאכל תהיה הברכה לבטלה, מ"מ אין לו לאכול, א"ה עי' רעק"א ברכות י"ב ע"א בגליון הש"ס, ובהגה' שו"ע או"ח סי' ר"ט), ולכאו' ה"ה הכא דאף שיהיה אסור באשתו מ"מ אין לו לברך רספק ברכות להקל, (ועוד דלכאו' הכא עדיפא ולכו"ע יהיה מותר באשתו שרק בגלל שצריך לברך אסור בה בלא ברכה), אמנם בסעודה ראשונה רהתם ליכא האי טעמא רכלה בלא ברכה ודאי שיהיה ספק ברכות ולא יברך.

ז' ע"ב

מנין לברכת חתנים בעשרה וכו'. ובברכת אירוסין נחלקו הראשונים אי בעינן י' או לא, דרב אחאי גאון (שאילתות פ' חיי שרה ט"ז, מובא ברא"ש סי' י"ב) ס"ל דבעינן י' גם בברכת אירוסין, (וכ"ה באהע"ז ל"ד ד'), וה"ד שמואל הנגיד נחלק עליו דלא הוזכר אלא בברכת נשואין, וכן דהא קיי"ל דבקידושין בעינן תרי לערים ותו לא, ולכאו' צ"ע להני שיטות דבעינן י' א"כ מאי מייתינן ראיה מבועז דבעינן י' בברכת נשואין דלמא מה דכינס עשרה היינו רק לברכת נשואין (א"ה עי' בבית יעקב), וצ"ל דס"ל להגמ' דוראי הא דכינס י' היינו בין לברכת אירוסין ובין לברכת נשואין, (ובברכת אירוסין י"א דהחיוב הוא על החתן אלא שהמסדר קידושין מוציאו, משא"כ ברכת נשואין אי"ז חיוב על החתן אלא הוו ברכות על המאורע כמש"כ רש"י לקמן ח' ע"א, א"ה עי' נוב"י תנינא אהע"ז סי' א').

וביהודה שנו מפני שמתיידד עמה. הראשונים (עי' שטמ"ק בשם תלמידי רבינו יונה) הביאו מהירושלמי שבשעה שבאו בני יעקב לקבורת אביהם כא עשיו לערער על מקום הקבורה וקם יהודה והרגו ולכן גזרו על יהודה שכל בתולה שתנשא תיבעל לסדריוט תחילה, ומפני כן היו מייחדים אותם עיי"ש.

מאי מברך וכו' ע"י חופה וקדושין. היינו חופה שהיו כבר קדושין.

שם. והנה בברכת אירוסין נחלקו הראשונים אי בעינן עובר לעשייתן או לא, רשיטת הרמב"ם (פ"ג מאישות הל' כ"ג) דמברכין אותן קודם הקידושין ואם קידש ולא בירך לא יברך אחר הקידושין, ובכל ברכת המצוות דבעינן עובר לעשייתן, והראב"ד (שם) חולק וס"ל דיי"

ל) ראובן לוי ומעשה המעשה הנ"ל בדרכו, הכמנו ע"ד לדבר הזה ראו לומר

שהרי מ"ש אמתאמתם הו אמתיעה יפום שהוקו יכו יעקב הגאון

בזה ראיה לכל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (ב) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (ג) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (ד) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (ה) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (ו) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (ז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (ח) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (ט) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (י) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (יא) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (יב) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (יג) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (יד) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (טו) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (טז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (יז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (יח) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (יט) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (כ) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (כא) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (כב) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (כג) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (כד) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (כה) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (כו) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (כז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (כח) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (כט) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (ל) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (לא) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (לב) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (לג) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (לד) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (לה) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (לו) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (לז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (לח) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (לט) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (מ) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (מא) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (מב) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (מג) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (מד) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (מה) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (מו) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (מז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (מח) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (מט) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (נ) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (נא) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (נב) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (נג) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (נד) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (נה) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (נו) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (נז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (נח) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (נט) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (ס) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (סא) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (סב) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (סג) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (סד) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (סה) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (סו) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (סז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (סח) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (סט) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (ע) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (עא) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (עב) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (עג) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (עד) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (עה) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (עו) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (עז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (עח) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (עט) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (פ) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (פא) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (פב) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (פג) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (פד) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (פה) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (פו) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (פז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (פח) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (פט) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (צ) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (צא) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (צב) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (צג) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (צד) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (צה) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (צו) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (צז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (צח) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (צט) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (ק) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קא) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קב) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קג) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קד) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קה) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קו) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קח) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קט) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קי) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קיא) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קיב) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קיג) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קיד) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קטו) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קטז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קיז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קיח) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קיט) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קכ) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קכא) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קכב) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קכג) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קכד) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קכה) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קכו) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קכז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קכח) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קכט) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קל) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קלא) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קלב) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קלג) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קלד) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קלה) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קלו) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קלז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קלח) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קלט) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קמ) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קמא) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קמב) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קמג) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קמד) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קמה) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קמו) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קמז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קמח) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קמט) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קנ) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קנא) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קנב) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קנג) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קנד) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קנה) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קנו) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קנז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קנח) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קנט) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קס) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קסא) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קסב) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קסג) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קסד) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קסה) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קסו) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קסז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קסח) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קסט) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קע) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קעא) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קעב) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קעג) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קעד) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קעה) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קעו) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קעז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קעח) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קעט) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קפ) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קפא) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קפב) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קפג) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קפד) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קפה) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קפו) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קפז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קפח) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קפט) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קצ) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קצא) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קצב) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קצג) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קצד) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קצה) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קצו) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קצז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קצח) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קצט) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קר) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קרא) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קרב) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קרג) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קרד) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קרה) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קרו) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קרז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קרח) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קרט) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קש) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קשא) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קשב) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קשג) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קשד) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קשה) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קשו) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קשז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קשח) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קשט) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קת) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קתא) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קתב) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קתג) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קתד) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קתה) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קתו) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קתז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קתח) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קתט) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קי) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קיא) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קיב) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קיג) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קיד) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קטו) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קטז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קיז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קיח) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קיט) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קכ) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קכא) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קכב) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קכג) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קכד) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קכה) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קכו) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קכז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קכח) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קכט) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קל) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קלא) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קלב) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קלג) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קלד) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קלה) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קלו) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קלז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קלח) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קלט) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קמ) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קמא) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קמב) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קמג) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קמד) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קמה) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קמו) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קמז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קמח) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קמט) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קנ) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קנא) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קנב) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קנג) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קנד) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קנה) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קנו) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קנז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קנח) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קנט) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קס) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קסא) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קסב) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קסג) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קסד) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קסה) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קסו) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קסז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קסח) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קסט) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קע) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קעא) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קעב) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קעג) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קעד) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קעה) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קעו) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קעז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קעח) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קעט) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קפ) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קפא) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קפב) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קפג) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קפד) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קפה) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קפו) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קפז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קפח) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קפט) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קצ) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קצא) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קצב) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קצג) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קצד) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קצה) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קצו) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קצז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קצח) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קצט) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קר) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קרא) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קרב) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קרג) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קרד) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קרה) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קרו) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קרז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קרח) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קרט) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קש) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קשא) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קשב) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קשג) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קשד) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קשה) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קשו) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קשז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קשח) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קשט) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קת) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קתא) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קתב) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קתג) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קתד) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קתה) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קתו) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קתז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קתח) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קתט) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קי) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קיא) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קיב) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קיג) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קיד) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קטו) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קטז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קיז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קיח) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קיט) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קכ) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קכא) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קכב) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קכג) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קכד) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קכה) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קכו) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קכז) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קכח) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קכט) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קל) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קלא) לדבר

הנ"ל מה שהעלה הרב מהרי"ל בשם מהרי"ל (קלב) לדבר

הנ"ל מה